

ავკნაზია

საქართველოს მუზეუმი

საქართველოს ეროვნული მუზეუმი და სახანძრო
Қырғиғайла Амилатта Музеи Ахазынатра
Georgian National Museum Treasury

Аңсһы

ΑΒΚΗΛΙΑ

ΑΨΧΥ

ჯვსჯეთი

თბილისი

მარია

ვაჟა-ფშაველას

სოხუმი

კულჩოხი

თრაპიზონი

ბაქო

საქართველოს ეროვნული მუზეუმი
ҚЫРҒЫЛ АМИЛАТӘ МУЗЕИ
GEORGIAN NATIONAL MUSEUM

საზოგადოება ივერიისა

კატალოგი გამოიცა „საზოგადოება ივერიისა“ მხარდაჭერით

КАТАЛОГ "ИВЕРИАТӘ УААЖӘЛАРРА"
АДҒЫЛАРА АЛА ИҒЫЖЫП

CATALOGUE WAS PUBLISHED WITH THE
SUPPORT OF "SOCIETY IVERIISA"

ფასეულობათა
კვლევის საზოგადოება

АҒСАЗАРАҚӘА РЫҒЦААРА АУААЖӘЛАРРА
STUDY OF VALUES SOCIETY

თბილისი / ҚАРҒ / TBILISI
2021

© საქართველოს ეროვნული მუზეუმი
ҚЫРҒЫЛ АМИЛАТӘ МУЗЕИ
GEORGIAN NATIONAL MUSEUM

ISBN 978-9941-9681-8-1

კატალოგის ავტორი დინარა ვაჩნაძე

სარედაქციო ჯგუფი:
ნინო ნადარაია, მარიამ გოგუაძე, მარიამ გველესიანი

ფოტოგრაფები:
† გურამ გუმბიაშვილი, მირიან კილაძე

დизაინერი
გეგა პაქსაშვილი

КАТАЛОГ АВТОР ДИНАРА ВАЧНАЗЕ

АРЕДАКЦИАТӘ ГӘЫҢ
НИНО НАДАРАИА, МАРИАМ ГОГУАЗЕ, МАРИАМ ГВЕЛЕСИАНИ

АФОТОГРАФЦӘА:
† ГУРАМ БУМБИАШЬВИЛИ, МИРИАН КИЛАЗЕ

АДИЗАИҢЕР
ГЕГА ПАҚСАШЬВИЛИ

AUTHOR OF THE CATALOGUE DINARA VACHNADZE

EDITORIAL GROUP:
NINO NADARAIA, MARIAM GOGUADZE, MARIAM GVELESIANI

PHOTOGRAPHERS:
† GURAM BUMBIASHVILI, MIRIAN KILADZE

DESIGNER
GEGA PAKSASHVILI

შემოკლებანი / АРКЫАҒРАҚӘА / ABBREVIATIONS

სემ – საქართველოს ეროვნული მუზეუმი
ҚАМ – ҚЫРҒЫЛ АМИЛАТӘ МУЗЕИ
GNM – GEORGIAN NATIONAL MUSEUM

საქ.მ – სიმონ ჯანაშიას სახელობის საქართველოს მუზეუმი
ҚА – СИМОН ЦЪАНАШЬИА ИХЪЗ ЗХУ ҚЫРҒЫЛ АМУЗЕИ
MG – SIMON JANASHIA MUSEUM OF GEORGIA

სმ – შალვა ამირანაშვილის სახელობის ხელოვნების მუზეუმი
АА – ШЪЛВА АМИРАНАШЬВИЛИ ИХЪЗ ЗХУ АКАЗАРА АМУЗЕИ
MFA – SHALVA AMIRANASHVILI MUSEUM OF FINE ART

სარჩევი

14 გალის რაიონი

18 ოჩამჩირის რაიონი

48 გულრიფშის რაიონი

64 სოხუმის რაიონი

102 გუდაუთის რაიონი

138 გაგრის რაიონი

188 აფხაზეთი და აფხაზები

АХҚӘА

14 ГАЛ АРАИОН

18 ОЧАМЧЫРА АРАИОН

48 ГӘЫЛРЫҒШЬ АРАИОН

64 АКӘА АРАИОН

102 ГӘДОУҒА АРАИОН

138 ГАГРА АРАИОН

188 АҒҶНИ АҒЦУААИ

CONTENTS

14 GALI DISTRICT

18 OCHAMCHIRE DISTRICT

48 GULRIPSHI DISTRICT

64 SOKHUMI DISTRICT

102 GUDAUTA DISTRICT

138 GAGRA DISTRICT

188 ABKHAZIA AND ABKHAZIAN

საქართველოს
ეროვნული
მუზეუმის
საბანძური

აქდჰუნური

GEORGIAN
NATIONAL
MUSEUM
TREASURY

ABKHAZIA

Аҟсны
Қырғтәыла
Амилағтә
Музеи
Ахазынағра

აფხაზეთი ჩემთვის ბავშვობიდან მითიურ კოლხეთთან ასოცირდებოდა. მამამ ფეხით შემომატარა აფხაზეთის თითქმის ყველა კუთხე, დამანახა მისი ბუნებრივი და ისტორიული ძეგლების თვალწარმტაცი სილამაზე, გამაცნო მისი ისტორია და ლეგენდები. სწორედ მისგან გავიგე, თუ როგორ აღმოაჩინეს ძვ.წ. V საუკუნის მარმარილოს საფლავის ქვა, რომელიც შემდეგ მსოფლიომ „სოხუმის სტელის” სახელით გაიცნო, როგორი თავგადასავლებით იყო აღსავსე მდიდარი საპორტო ქალაქების – დიოსკურიისა და პიტეუნტის კვლევა როგორც ხმელეთზე, ისე წყალქვეშ. ის მონუსხული იყო აფხაზეთის სილამაზით და აღფრთოვანებული მისი მრავალეთნიკური ხალხის ნიჭით. მე თვითონაც გამიმართლა და სტუდენტობის დროს, გასული საუკუნის 80–იან წლებში, ქვის ხანის აპიანჩის მღვიმეში, მნიშვნელოვან კვლევებში მომიწია მონაწილეობის მიღება.

წიგნი, რომელიც ახლა მკითხველს ხელში უჭირავს, საქართველოს ეროვნულ მუზეუმის ფონდებში დაცულ აფხაზეთთან დაკავშირებულ კოლექციებს წარმოგიდგენთ. მეცნიერების მრავალი თაობის მიერ მოპოვებული და შესწავლილი ეს მდიდარი მასალა ჩვეული პროფესიონალიზმითა და რუდუნებით მოამზადა ქალბატონმა დინარა ვაჩნაძემ გამოსაცემად. მადლიერებით ავღნიშნავ ფონდის მცველების ღვაწლსაც, რომლებმაც შეძლეს ამ კოლექციების მოვლა და შენარჩუნება მომავალი თაობებისთვის.

საქართველოში სამუზეუმო ტრადიციას თითქმის 170 წლის ისტორია აქვს. 1852 წელს დაფუძნებული პირველი მუზეუმის მემკვიდრე დღეს საქართველოს ეროვნული მუზეუმია და მის კოლექციებში მილიონნახევრამდე ექსპონატია დაცული, რომლებიც მოგვითხრობენ საქართველოს, კავკასიისა და ახლო აღმოსავლეთის სახელმწიფოებსა და ხალხებზე, იმაზე, თუ როგორ ცხოვრობდნენ და რას ქმნიდნენ აქ მცხოვრები საზოგადოებები უძველესი დროიდან თანამედროვე ეპოქამდე.

აფხაზეთის კვლევას მდიდარი ტრადიციები აქვს. ქართველი, აფხაზი და უცხოელი მკვლევრების მიერ აღწერილია ამ კუთხის ბუნების მრავალფეროვნება და ისტორიული მემკვიდრეობის ძეგლები. ახალი ათონის კარსტული მღვიმეები, ანტიკური ხანის უნიკალური ექსპონატები, ბიჭვინთის, მოქვის, ლიხნის და ბედიის დახვეწილი არქიტექტურა და ნატიფი ფრესკები საქართველოს და მსოფლიოს ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობის განუყოფელი ნაწილია.

აფხაზეთისა და ქართველების ურთიერთობაში რთული პერიოდი დგას. ჩვენ ჯერ კიდევ მოსაძიებელი გვაქვს ჩვენი ერთობის აღდგენის გზები. აფხაზეთის კულტურული მემკვიდრეობის სრულყოფილი დაცვა და სამეცნიერო კვლევა, შესაძლოა, ამ გზათაგან ყველაზე მნიშვნელოვანი იყოს.

ჩემთვის სიმბოლურია, რომ ამ ნაშრომის მხარდამჭერი არის „საზოგადოება ივერიისა“ და „ფასეულობათა კვლევის საზოგადოება“, რადგან აფხაზურ–ქართული ურთიერთობების აღდგენის საძირკველი, მომავლის გაზიარებულ ხედვასთან ერთად, სწორედ ჩვენი საერთო ისტორიული ღირებულებებია.

კატალოგში შესული კოლექციები სრულყოფილი დოკუმენტაცითაა წარმოდგენილი საქართველოს ეროვნული მუზეუმის ფონდებში. ისინი ფასდაუდებელ სამეცნიერო საგანძურს წარმოადგენენ, რომლის ფუნდამენტური კვლევა მნიშვნელოვან შედეგებს პირდება მკვლევრებს, საქართველოს ეროვნული მუზეუმი კი მზად არის სათანადო სამეცნიერო პლატფორმით უზრუნველყოს აფხაზეთის რეგიონის ფართომასშტაბიანი საერთაშორისო კვლევები.

საქართველოს ეროვნული მუზეუმის გენერალური დირექტორი საქართველოს მეციერებათა ეროვნული აკადემიის ნამდვილი წევრი, აკადემიკოსი **დავით ლორთქიფანიძე**

Схәыцраахыс Аҧсны Ҡалғыта иеицһнысшьалоит. Саби сареи Аҧсны еиуеицшым акәакьқәа аа-бахъеит. Уи исирбеит Аҧсны аҧсабаратәи археологиатәи баҕақәа шыпшаз, исзеитәихәеит Аҧсны аҭоурыхи алегендақәеи, Аҕәатәи астелла хәа хьзыс измоу- амармалташь иалху х. Ҡ. V ашәышықәса иатцанакуа ахатҭәынтә хахә шырбаз атәы, адгьыли амшыни рҕны амшыне-иқәафықә ажәытә қалақьқәа Диоскуриеи, Питиунти рыпшаара азбахә. Саб еснаг ддыршан-хон Аҧсни уа иқәынхоз амилатқәа рбаәхатәреи. Саргы исықәфеиит, саныстудентыз, ихаә-сыз ашәышықәса 80-тәи ашықәсқәа раан, ахахәамтә иатәу ахаҭы Аҧианча атцааразы Аҧсны санақәшәа, атцаарадырразы зытцаара акырзтазкуа абаҕа.

Апхьаә идаагало усумтәфey иаарпшуп Қырғтәыла Амилатә музеи афондқәа рфy итәаху Аҧсны иадхәалоу аколлекциақәа. Атцарауаа дукәа иеидыркылаз, иҭырцааз ари аматериал, ашәҕәы автор- Динара Вачназе, лхацкы, ари аусумтә профессионализм харакылеи, набыцра аламкәеи еиқәлыршәеит. Иҭабуп хәа расхәар сҭахуп афондқәа рытәахыәцәа, урт ари акол-лекциа аиқәырхара, нап рыдкылара, иахәтәз ахылапшра рытаны абицарақәа рзы реиқәыр-хара рылшеит.

Қырғтәыла амузеитә традициа 170 шықәсатәи аҭоурых амоуп. 1852 шықәсазы Қарт иапцаз актәи амузеи закәанла иаҭынхоуп Қырғтәыла Амилатә музеи. Қырғтәыла Амилатә му-зеи аҕны итәахуп, Қырғтәылеи, Кавкази, Мрагылара ааигәа ахәынтқаррақәеи рыжәларқәа ажәытәза инаркны иахьанза рыпсҭаазаареи рапцамтәқәеи аазырцшуа миллионки бжаки рҕынза аекспонатқәа.

Аҧсны, атцаарадырратә традициа ду ыҕоуп. Еицырдыруа ақыртҭуа, аҧсуа, атәымтә царауаа аус ахьырухьоу ари атәыла-фацә аҕны аҭып амоуп еиуеицшым аепохақәа аазырцшуа аҭоу-рыхтә баҕақәеи, аҧсабара беиеи рҭынха чыда. Афон ‘Ҷыцтәи акарсттә ҳапқәеи, мамзаргы Аҧсны иҕоу иуникалтәу ақырсиантә ргылараҕазаратә баҕақәеи, иуникалу антикатәи аекс-понатқәеи, Пицундеи, Мықәи, Лыхни, Бедиеи рҕнытә зеицшыҕам архитектуреи афрескақәеи Қырғтәылеи адунеи рыпсабаратәии ркультуратәии тынха иузеиҕәымтхуа хәтәқәоуп.

Ақыртқәеи аҧсуааи реизыҕазаашьақәа иахьа – ауадаәра иҭагылоуп. Акзаара аиҭашьақәы-ргыларазы амәақәа пшаатәуп. Арт амәақәа рҕынтә зегь реиҳа ихадоу Аҧсны акультуратә тынха ахьчареи атцаареи ауп хәа сгәы иаанахоит.

Сара сзы асимволтә ҕазшьа амоуп ари аусумтә иахьадгылаз "Ивериатә уаажәларреи" "Аҧса-зарақәа рытцаара ауаажәларреи", избанзар ақыртҭуа-аҧсуа еизыҕазаашьақәа реиҭашьақәы-ргылара ҕалоит иахзеипҭшу аҭоурыхтә псазарақәа рышьаҭа ала.

Акаталог иагәылалаз аколлекциақәа амузеитә фондқәа рҕны ихымҕадатәиу адокумен–та-циа рыцуп. Урт кыр иапҭсоу атцаарадырратә хазынатроуп, фундаменталла рытцаара атца-аәцәа зтцак дуу алтшәақәа рзаанагоит. Қырғтәыла Амилатә музеи Аҧсны зымчехак тбаау жәларбжьаратәи атцаарақәа рымәапҭаразы иашьашәалоу атцаарадырратә платформа аҧцара азыхиоуп.

Қырғтәыла амилатә музеи адиректор хада Қырғтәыла атцарадыррақәа рмилатә академиа алахыла, Академик **ДАВИТ ЛОРҦИПДАНИЗЕ**

Abkhazia for me is associated with mythological Colchis. I have been traveling there with my father since my childhood and he was telling me the history of this wonderful region and its importance to our national story. He told me how the marble gravestone, dated 5th century BC, Sokhumi Stela was discovered as well as how remains of ancient Black Sea littoral Cities – Dioscuria and Pitiunti were explored both on the dry land and underwater. He was always fascinated by Abkhazia and by its' talented, multiethnic people. I personally was lucky enough to work on a Stone Age cave site – Apiancha.

This publication demonstrates collections from the Georgian National Museum related to Abkhazia. Materials obtained and studied by several generations of scholars were prepared for the publication by Dr. Dinara Vachnadze with high professionalism and utter dedication so much characteristic for her. I also, would like to mention the priceless contribution of the curators who preserved these collections for the future generations.

Georgia's Museological traditions count more than 170 years. The Georgian National Museum is the legal successor of the first Museum founded back in 1852. Today the Georgian National Museum houses approximately 1.5 million objects reflecting history and nature of Georgia, Caucasus and Near East as well as everyday life and culture of Georgians and other peoples of Caucasus from the ancient times until now.

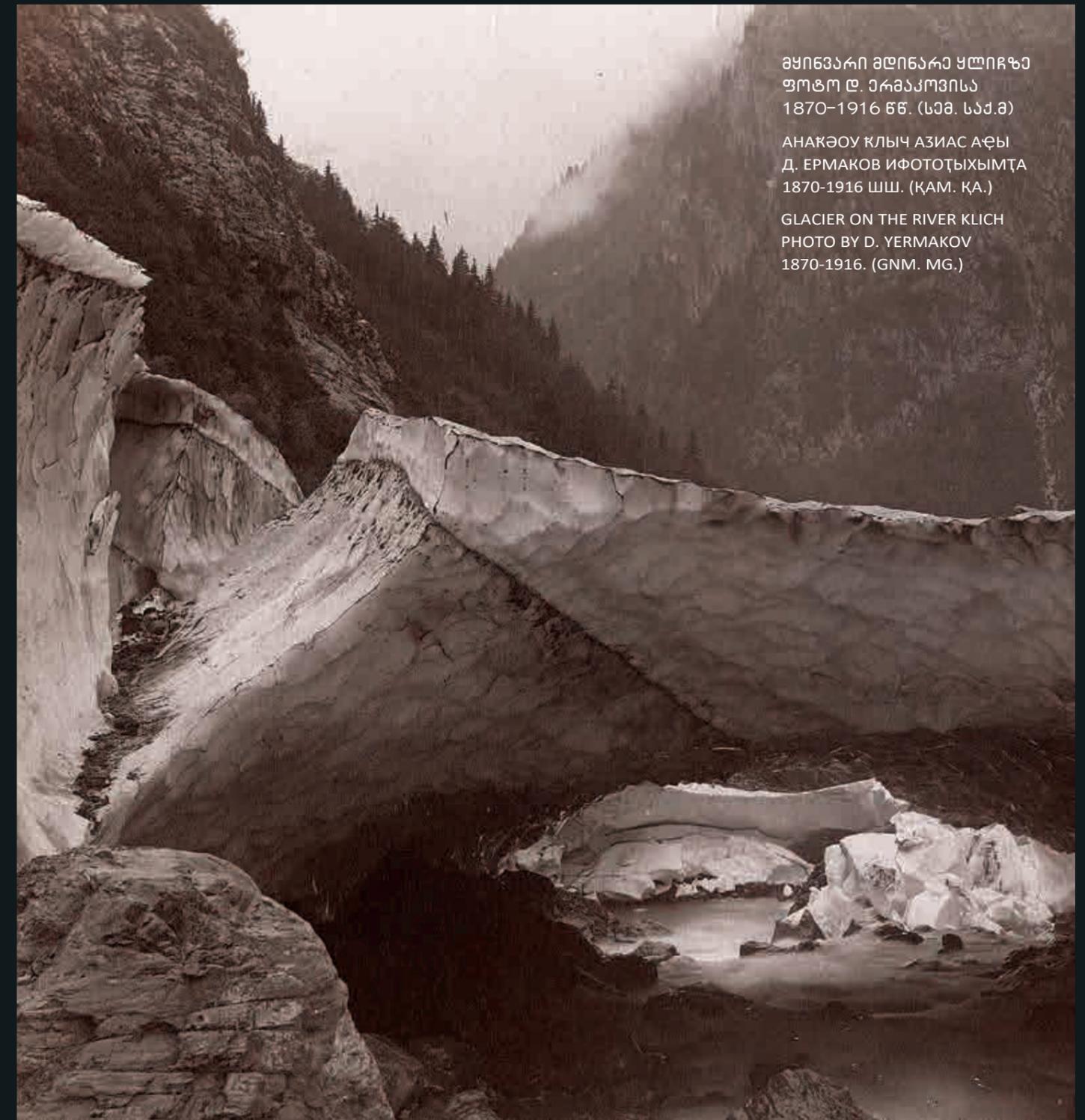
In general, Abkhazia has a long tradition of scientific life. Many renowned scholars have worked in this region, which is distinguished by both a diversity of nature and remarkable cultural heritage. The New Athos Karst Caves or unique monuments of the Christian architecture spread all around Abkhazia, marvelous architectural monuments and frescos from Bichvinta, Moqvi, Likhni, Bedia, and of course the masterpieces of antique and Christian art are inseparable parts of the natural and cultural heritage of Georgia and the World.

These are challenging times in the relations between Georgians and Abkhazians. We still need to find the ways to recover our unity. In-depth scientific research and complex preservation of Abkhazian cultural heritage could be the most important among those ways.

It is symbolic for me that this publication is supported by the *Society Iveriisa* and by the *Study of Values Society*, since the foundation for recovering Georgian-Abkhazian relations lays on our common historical values together with the shared vision of future.

Collections included in the Catalogue have the complete documentation in the Museum collections. They represent priceless scientific treasury and it is obvious that their fundamental study will be resulted into the very important scientific information. Thus, the Georgian National Museum is willing to provide the intellectual and infrastructural platform for the wide-scale international research of Abkhazia region.

General Director of The Georgian National Museum
Academician
DAVID LORDKIPANIDZE

მყინვარი მდინარე ყლიჩის
ფოტო მ. ერმაკოვის
1870-1916 წწ. (ს.მ. ს.მ.)

АНАКӨУ ҚЛЫЧ АЗИАС АҒЫ
Д. ЕРМАКОВ ИФОТОҒЫХЫМҒА
1870-1916 ШШ. (ҚАМ. ҚА.)

GLACIER ON THE RIVER KLICH
PHOTO BY D. YERMAKOV
1870-1916. (GNM. MG.)

კატალოგი „საქართველოს ეროვნული მუზეუმის საგანძური. აფხაზეთი“ საზოგადოებას აცნობს აფხაზეთში შემონახულ წინა–ქრისტიანულსა და ქრისტიანულ ძეგლებს, რომლებიც დაცულია საქართველოს ეროვნულ მუზეუმში და კარგად ასახავს საქართველოს ტერიტორიაზე მიმდინარე ერთიან კულტურულ პროცესებს.

საქართველოს შავიზღვისპირეთში არქეოლოგიური გათხრები დაიწყო XX საუკუნის 50–იან წლებში და გაგრძელდა არქეოლო–გიური ნივთიერი მონაპოვრის კვლევითი და სამეცნიერო ნაშრომების გამოქვეყნებით, რასაც მოჰყვა ამ მრავალრიცხოვანი და მრავალფეროვანი მასალის უტყუარ საისტორიო წყაროდ გადაქცევა.

არქეოლოგიური ექსპედიციების წევრებთან ერთად მუშაობაში ჩაერთვნენ სხვა დარგების მეცნიერებიც, დაიწყო სხვადასხვა დროს აღმოჩენილ ნაგებობათა ამომვა, ფოტოფიქსაცია, რესტავრატორებისა და მხატვრების მიერ კედლის მხატვრობის საუკე–თესო ნიმუშების ასლების შესრულება.

კატალოგის მომზადებისას შეირჩა ისტორიული და მხატვრული თვალსაზრისით უმნიშვნელოვანესი ექსპონატები. მათი უმეტე–სობა მონოგრაფიულადაა შესწავლილი. მიუხედავად ამისა, წინამდებარე კატალოგში საქართველოს ამ რეგიონის სამხატვრო სკოლის ნიმუშების კრებითად და შედარებით სრულად თავმოყრა უფრო ცხადად წარმოაჩენს საუკუნეების განმავლობაში აფხა–ზეთში მიმდინარე შემოქმედებით პროცესს, მის მიმართებას ადგილობრივსა და სხვა ქვეყნების სამხატვრო სკოლებთან.

აფხაზეთის წინაქრისტიანული ხუროთმოძღვრება და სახვითი ხელოვნება ელინურ–რომაულ–ბიზანტიური გავლენების მატარე–ბელია. აფხაზეთის ტერიტორიაზე (ეშერა, აზანთა, ოთხარა, აჭანდარა, გორანა, ყულანურხვა...) შემორჩენილია ბრინჯაოს ხანის (III ათასწლეულის II ნახევარი) მეგალითური ნაგებობა – დოლმენი, რომელიც, ყველა სხვა ქვეყნის მსგავსად, აქაც ზღვისპირა ზოლშია დადასტურებული. ანტიკური კულტურის ნაწილია ძველი „პიტეუნტის“ არქეოლოგიური მონაპოვარი, ადრექრისტიანული ხუროთმოძღვრების ბაზილიკების ჯგუფი და იატაკის მოზაიკა. ამასთან, სახეზეა VI–VII საუკუნეების ქართულ ხელოვნე–ბაში „სამეკლესიანი ბაზილიკის“ არქიტექტურული ტიპის დამკვიდრება და თანადროული გავრცელება ქართლში, კახეთსა და აფხაზეთში (ძველი გაგრა, აბაანთა, მიუსერა, ქიაჩი), რაც ნათლად აჩვენებს, რომ, აფხაზეთში ბიზანტიური გავლენების არსე–ბობის მიუხედავად, რეგიონი ქართულ არქიტექტურაში მიმდინარე შემოქმედებით ძიებებში იყო ჩართული. VIII–X საუკუნეების „ჩაწერილი ჯვრის“ ტიპის ტაძართა (ბზიფი, ანაკოფია, ლიხნი, მოქვი) ახალი ჯგუფი ქართული არქიტექტურის რიგი მხატვრული თავისებურებით მრავალგზის აღემატება ბიზანტიურს და წარმოგვიდგება საერთო ქართული იერსახის მატარებლად. X–XI სა–უკუნეებში იწყება და გრძელდება ქართულ ხუროთმოძღვრებაში „აფხაზური სკოლის“ ჩამოყალიბება. აღნიშნული პერიოდის აფხაზური არქიტექტურის უმნიშვნელოვანესი ძეგლები ორგანულადაა ჩაწერილი ქართული ხუროთმოძღვრების განვითარე–ბაში. განმსაზღვრელი ხდება აფხაზეთში ტაო–კლარჯეთის ხუროთმოძღვრული სკოლის მხატვრული ხერხებისა და ფორმების, სტრუქტურულ–კომპოზიციური ელემენტების დამკვიდრებაც.

სიმონ ჯანაშიას სახელობის საქართველოს მუზეუმსა და შალვა ამირანაშვილის სახელობის ხელოვნების მუზეუმში დაცულია აფხაზეთში მოპოვებული არქეოლოგიური კოლექციები (ნუმისმატიკა, ლითონის სამეურნეო და საბრძოლო იარაღი, თიხისა და მინის ჭურჭელი, მცირე პლასტიკის სტილიზებული ფიგურები, სამკაული).

კატალოგში შეტანილია საეკლესიო, საერო და საინჟინრო ნაგებობები. საეკლესიო ხუროთმოძღვრება წარმოდგენილია ფოტოე–ბით, ძეგლების ამომვითი ნახაზებით, მაღალი სამემსრულებლო ოსტატობით გამორჩეული პალეოლოგოსთა ხანის მონუმენტური კედლის მხატვრობის ასლებით, იატაკის მოზაიკით, ქვის არქიტექტურული ფრაგმენტებით, შუა საუკუნეების ჭედური ხატებითა და ჯვრებით, საეკლესიო გამოყენებითი ხელოვნების ნიმუშებით, რომელთა უმეტესობაზე დატანილია სხვადასხვა პერიოდის წარ–წერები, რომლებიც საშუალებას გვაძლევს ტაძრის როგორც ერთიანი ავთენტიკური სახის წარმოდგენისა ბიჭვინთაში, მოქვში, ლიხნსა და ბედაში. განსაკუთრებული აღნიშვნის ღირსია ბედიის ტაძრისთვის ბაგრატ III–ისა და დედამისის – აფხაზთა მეფის ასულ გურანდუხტის მიერ შეწირული ოქროს ბარძიმი, ტექნიკურად და მხატვრულად უზადოდ შესრულებული, ქართული ოქრო–მჭედლობის ერთ–ერთი თვალსაჩინო ნიმუში. ბარძიმზე განთავსებულია თორმეტფიგურიანი იკონოგრაფიული სქემა, დეკორა–ტიული თაღედის სისტემა და წარწერები.

ბესლეთის ერთთაღიანი ხიდი სოხუმთან (კონსტრუქციულ–მხატვრული თვალსაზრისით მსგავსი აჭარაში დანდალოსა და ქართლში რკონის ხიდებისა), ლიხნის სამეფო სასახლე (ანალოგიური მეფეთა და ფეოდალთა სასახლეებისა კახეთში) და, ეგრეთ წოდებული, კოლხური სახლის აფხაზური ვარიაციის მრავალფეროვანი ნიმუშები, წარმოდგენილი ფოტოებითა და ნა–ხაზებით, ნათლად წარმოაჩენს აფხაზეთში სამშენებლო ხელოვნების დიაპაზონს შუა საუკუნეებში.

აფხაზური კულტურის სიღრმისეული გაცნობისათვის მნიშვნელოვანი მასალაა თავმოყრილი ეროვნული მუზეუმის ფოტოკო–ლექციებშიც. გარდა კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების ამსახველი მხატვრული ფოტოებისა, არანაკლებ საინტერესოა აფხაზთა პორტრეტული გალერეა, რომელმაც კარგად შემოგვინახა როგორც კონკრეტული პირების, ასევე იმდროინდელი ეპო–ქის ეთნო–კულტურული გარემო.

კატალოგში ექსპონატები დალაგდა, უწინარესად, გეოგრაფიული წარმომავლობის მიხედვით. დაცულ იქნა ქრონოლოგიური თა–ნმიმდევრობაც, რათა მკითხველს ნათელი წარმოდგენა შექმნოდა ამა თუ იმ გეოგრაფიულ არეალსა და ეპოქაში ჩვენი წინაპრე–ბის შემოქმედებით მოღვაწეობაზე. ამასთან, აქცენტი გაკეთდა მათზე დატანილ წარწერებზე, რომლებიც ძეგლთა სადაურობის, შემკვეთის, ოსტატის ვინაობისა და შესრულების თარიღის მაჩვენებელია.

კატალოგის მიზანია საქართველოს ეროვნულ მუზეუმში დაცული აფხაზეთის უმნიშვნელოვანესი ისტორიულ–კულტურული ძეგ–ლების წარმოჩენა და პოპულარიზაცია.

ღინარა ვაჩნაძე ხელოვნებათმცოდნეობის დოქტორი

"Қырғтәыла амилатә музеи ахазынаҭра. Аҗсны" акаталог ауаажәларра иаднагалoit Аҗсны иатәны Қырғтәыла амилатә музеи аҗны итәаху, Қырғтәыла имәаҗысуа иаку акультуратә процессқәа бзианы иаазырқшуа заақырсиантәи, ақырсиантәи аҭоурых-культуратә баҗақәа.

Қырғтәыла амшынеиқәаҧықә аҗны археологиатә җшаарақәа хацыркын XX ашәышықәса 50-тәи ашықәсқәа рзы, еиуеиҗшым археологиатә материалқәа рытҗаареи, атҗаарадырратә усумтәқәа ркыиҗхьреи рыла изыцтәахаз ауснаҗзара, анаәс уи абзоурала аҭоурыхтә хытҗхырҗак аҗасабала иаарҗшеит арҗабыргразы алшара җазтҗо аматериалқәа.

Археологиатә экспедициақәа рылахәылаџцәа инарываргыланы, аусутә процесс реаладырхәуа иалагеит еиуеиҗшым еҕырт аусхкқәа рхатарнакҗәаҕы – атҗарауаа, ашәагаа гәатәџцәа инадыркны, ареставраторцәеи, асахьаҭыхыџцәеи рҗынза, аҗазацәа атзытә сахьаркырара иреиҗу аҧырҗштәқәа рыхкыиҗхьлақәа рыҗатҗара реазыркит.

Акаталог аиқәыршәараан ахшыџышыҭра аҭаны иалыҗшаан аҭоурыхи асахьаркыреи рзы акрызтҗазкуа аекспонатқәа. Урҗ рҗырак монографиала итҗаауп. Аха еҕа ус акәзарҕы, уи атәылаҧацә асахьаркыратә школ аҧырҗштәқәа зегьы акны реизгара, еиҗа еилыкка иаанарҗшуеит ашәышықәсақәа раахыс Аҗсны имәаҗысуа асахьаркыратә процесс, аҭыҗантәи асахьаркыратә школқәеи, аҗәаанырцәтәи атәылақәа рышколқәеи реимадара зеиҗшроу.

Аҗсны ақырсианра аҗынзатәи ауахәаматә ргылаҗазареи аҧыхынцатә җазареи аеллинтә-аурым-византиатә нырра аман. Аҗсны адҕылтҗақыраҧы (Ешыра, Азанҭа, Отҗара, Аҗандара, Гәымсҭа, Җәланырхәа...) еиқәханы иҗоуп амегалиттә ргылара – аҗыз аамҭа (III азқьышықәса II азбжа) иатҗанакуа – адольмен, еҕырт атәылақәа рҧы еиҗш зыҗшаара амшынҗшахәаҧы иршахату. Ажәытә "Питиунт" иатәу археологиатә җшаамтәқәа, заақырсиантәи абазиликқәеи адашьма амозаикеи антикатә культура иахәҗакуп. Убри аамҭазы, иубарҗоуп VI-VII ашә. рзы ақыртҗа җазара архитектуратә тип аҗасабала "х-уахәаматә базилик" ашьақәгылара, анаәс Җартҗлии, Кахеҭии, Аҗсни ралатҗәара (Гагра ажәытәхәҭа, Абаанҭа, Мысра, Җьач) уи алаҕы, Аҗсны византиатәи анырра аҭыҗ шамазҕы, қырғтәыла архитекურатә цәыртҗрақәа ирылатҗәаны ишыҗаз еилыкка иубарҗоу ак акәны иҗоуп. Қырғтәыла архитектура асахьаркыратә цыдарақәа жәпакы зныҗшуа, "иагәылаџу аҗьар" атип иатәу, VIII-X ашә. ирытҗанакыз ныхабаақәа ргәыҗ ҧыц (Бзыҗ, Анаҗәаҗиа, Лыхны, Мықә) акырза византиатәи атип иахыҗәхәаны, қырғтәылатәи азеиҗштә хкы иатҗанакуеит. X-XI ашә. рзы ақыртҗа уахәаматә ргылаҗазараҧы иалагеит, иаҕьацтәхеит "аҗсуа школ" ашьақәгылареи аҧиареи. Ари аамҭа иатәу рҗнытә аҗсуа архитектураҧы акрызтҗазкуа абаҗақәа гәахәацыдала ақыртҗа уахәаматә ргылаҗазара аҧиара иагәыласоуп. Аҗсны еиҗа иаднакылаз иреиуоуп җао-Җларҕьеҭиа ауахәама ргылаҗазаратә школ асахьаркыратә приемқәеи, аформақәеи, аструктура-композициатә элементқәеи.

Акрызтцазкуа археологиатә коллекциякәа (анумизматика, аметаллтә анхаматәи аибашьратәи абцъар, анышәацшыи асаркьеи ирылху ачысматәа, апластик иалху астилизациятә фигура мацкәа, ацәаҭычагакәа) тәахуп Симон Цьанашьи ихьз зху Қырттәыла амузеи ацәахыртәи, Шьалуа Амиранашьвили ихьз зху аҕазара амузеи ацәахыртәи ркны.

Акаталог иагәылоуп аҭахәаматә, иаҭахәаматәым, анцъныртә ргыларакәа. Аҭахәаматә ргылараҕазара аарцшуп фотосахьала, абаҕакәа рышәагаатә тәағәанцарала, амонументалтә тьызкәа ркны асахьаркыратә хаҕсахьакәа рыла, адашьматә мозаикала, иахәтәу архитектуратә фрагменткәа рыла, абжьарашәышықәсатәи аныхачацкәаи ацъаркәаи рыла, аҭахәаматә ҕазара ахархәаратә ҕырцштәкәа рыла, еихаракгьы аҭырақәа зну. Арт аекспонаткәа Пицундатәи, Мықәтәи, Лыхнытәи, Бедиатәи аныхабаакәа иаку автенттәхкы иацанакәа раҕасабала рыхәацшразы алшара хартәит. Еихаракгьы иазгәатәтәуп, Баграт III-и уи иан, ацсуа аҕ ицха Гәырандыхәти Бедиатәи аныхабаа иартәз ахьтәи потир – атехникалеи асахьаркыратә ганахьалеи иуникалу ақыртәу ахьҕазара аҕырцштәи. Апотир аҕны иаармацны иадҕацалоуп жәаҭа фигура рыла ишаҕәгылоу аныхачацграфикатә схема, адекоративтә ркада асистемеи аҭылареи.

Арка мацарак змоу Аҕәа ааигәаратәи Баслаҕатәи ацхаи (конструктив-сахьаркыратә планла Ацаратәи Дандало ацхаи, Қартлитәи Рконтәи ацхаи иреицш), ацкәа Лыхнытәи рахтынреи (Кахеттәи ацкәаи афеодалцкәаи рахтынрақәа иреицш), ҕалҕьтәи аҭны хәа изышьтәу ацсуа вариациякәа хыцхьазара рацәала рҕыцштәкәаи фотосахьала, тәағәанцала иаарцшуп, насгьы урт абжьарашәышықәсақәаи, ихьшәоу абжьарашәышықәсақәаи репохақәа раан Ацсны аргыларатә ҕазара адиапозон еилыкка иахдырбоит.

Ацсуа культура инартәулань ардырразы алшара утә аматериал беиа еизганы итәахуп амилатә музеи амилатә коллекциякәа рҕы. Акультуратә тынха абаҕакәа рсахьаркыратә фотосахьакәа рыдагьы, аинтерес ацәоуп ацсуаа рпартреттә галереиа, хазхазалатәи аиндивидкәаи реицш, усқантәи аепохагьы ааентно-культуратә кәшамыкәша бзианы иахәеиқәзырхаз.

Акаталог аҕны аекспонаткәа арбоуп иахьыцшаау агеографиатә тыцкәа азгәатәны. Еиуеицшым агеографиатә ареалкәаи аепохақәаи инарықәыршәаны, хазхылцыз рырҕиаратә уснагзара хацхьаҭцәа хасаб азыруразы, урт хронологиала реишҕагылашәа икәныҕәоуп. Амузеи аколлекциякәа ишахдырбо ала, еиуеицшым агеографиатә центркәа ркны ицшаау атоурыхтә баҕакәа рхыцхьазарақәа еиҕаразам. Акцент ҕацан абаҕакәа ахьыцшаау, иаҕазтәз, иназыгзәз, ианынарыгзәз (иандыргылаз) арыцхә иашахәтәла иаазырцшуа аҭырақәа рҕы.

Акаталог хықәкы хадас иамоуп Қырттәыла амилатә музеи аҕны итәаху Ацсны акрызтцазкуа атоурых-культуратә баҕакәа рзыргареи, апопуляризация рзуреи.

ДИНАРА ВАЧНАЗЕ
Аҕазарадырра адоктор

The catalogue “Treasury of the Georgian National Museum: Abkhazia” familiarizes the public with the pre-Christian and Christian historical and cultural artefacts of Abkhazia, which are preserved in the Georgian National Museum and which reflect well the common cultural processes taking place on the territory of Georgia.

Archaeological excavations which began on the Black Sea coast of Georgia in the 1950s, continued with research and scholarly publications on archaeological finds that resulted in turning numerous and diverse archaeological materials into true historical records.

Scholars from different fields, together with the members of archaeological expeditions, were involved in the measurement works of buildings discovered in different time periods, and the photo-fixation and copying of the best examples of murals were fulfilled by restorers and professional artists.

When working on the catalogue, the most significant historical and artistic exhibits were selected. Most of them have been published as research monographs. However, in the present catalogue, the relatively complete collection of works of art schools in this region of Georgia more clearly shows the creative process that took place in Abkhazia over the centuries, as well as its relation to local and other artistic schools.

Pre-Christian architecture and fine arts in Abkhazia reveal the Hellenic-Roman-Byzantine influences. The territory of Abkhazia (Eshera, Azanta, Otkhara, Achandara, Gorana, Kulanurkhva...) preserves Dolmens - megalithic structures of the Bronze Age (the second half of the third millennium B.C.), which, similar to all other countries, are found along the coastline. The archaeological remains unearthed in old Pitiunt, and Early Christian basilicas and floor mosaics are considered as part of the culture of antiquity. The fact that the architectural type of three-aisled basilica being established in the sixth-seventh century Georgia simultaneously spread to Kartli, Kakheti, and Abkhazia (Old Gagra, Abaanta, Musera, Kiachi), evinces that despite the Byzantine influences in Abkhazia, the region was involved in creative processes occurring in Georgia. The new group of the eighth-tenth centuries "inscribed cross" type churches (Bziphi, Anakopia, Likhni, Mokvi) is characterized by much more Georgian artistic peculiarities than Byzantine and have thereby a Georgian look. The formation of the "Abkhazian school" in Georgian architecture begins and continues in the tenth-eleventh centuries. During this period, the most significant monuments of Abkhazian architecture fit organically into the development of Georgian architecture. The establishment of artistic methods and forms, structural-compositional elements of the Tao-Klarjeti school of architecture in Abkhazia is also decisive.

The Simon Janashia Museum of Georgia and the Shalva Amiranashvili Museum of Fine Arts house archaeological collections (numismatics, metal household and weapons, clay and glassware, stylized figurines, jewelry) unearthed in Abkhazia.

Ecclesiastic, public, and engineering constructions also are included in the catalogue. Ecclesiastic architecture is presented in photographs, measurement drawings, copies of the Palaeologan highly artistic mural painting, floor mosaics, stone architectural fragments, icons and crosses of the medieval period. Most of these ecclesiastical art objects bear inscriptions that make it possible to present the church as an authentic wholeness in Bichvinta, Mokvi, Likhni, and Bedia. Special mention should be made of the gold chalice donated to the Bedia monastery by Bagrat III and his mother Gurandukht, the daughter of the Abkhazian king, one of the best examples of technically and artistically flawless Georgian goldsmithery. The chalice bears the iconographic scheme consisting of twelve figures placed within a decorative arcade and the ancient Georgian inscription.

The Besleti arch bridge at Sukhumi [from the constructional and artistic viewpoint similar to the iron bridges in Dandalo (Adjara) and in Rkoni (Kartli)], the Likhne Palace (analogous to royal and princely palaces in Kakheti), and a variety of specimens of the Abkhazian variation of the so-called Colchian House presented in photographs and drawings, clearly show the range of art of building in Abkhazia within the Middle Ages.

Important material for in-depth familiarization with the Abkhazian culture is also housed in the photo collections of the National Museum. Apart from the artistic photographs of cultural heritage monuments, no less interesting is the portrait gallery of the Abkhazians, which has well preserved both concrete individuals and the ethno-cultural environment of the time.

The artifacts in the catalogue were arranged in the first instance by their geographical origin. The chronological sequence was maintained in order to give the reader a clear idea of the creative activity of our ancestors in this or that geographical area and epoch. Furthermore, emphasis was placed on the inscriptions featured on the monuments, as indicators of their origin, artist's identity, and date of their creation.

The aim of the catalogue is to present and popularize the most significant historical and cultural monuments of Abkhazia housed in the Georgian National Museum.

ДИНАРА ВАЧНАЗЕ
PhD in Art History

გაღის ხაიონი

Гал араион

GALI

DISTRICT

ჭუბუღსინჯი

ყუბურხინჯი

სსრკ-ის სტილიზებული თავი
ძვ.წ. I ათასწლეულის შუა ხანა
თიბა. 12x4 სმ (სმმ. სმმ.)

АСТИЛИЗАЦИЯ ЗМОУ АНУСТЫ АХИ
X.წ. I ათასწლეული აგანის
ანისაგან. 12x4 სმ. (კამ. კა.)

STYLIZED HEAD OF AN ANIMAL
MIDDLE OF THE THE I MILLENNIUM BC.
CLAY. 12X4 CM. (GNM. MG.)

Chuburkhini

სამურზაკანო

Самурзакан
Samurzakano

ქოლხური სული
ძვ.წ. VIII-VII სს.
3.5x3 სმ; 12.5x8 სმ (სებ. სანძ.)
ჩალჭატაი აიხა
X.წ. VIII-VII აშთ.
3.5x3 სმ; 12.5x8 სმ. (ჩამ. ჩა.)
COLCHI AXE
VIII-VII CC. BC.
3.5x3 CM; 12.5x8 CM. (GNM. MG.)

სიქილა. ძვ.წ. VI ს. სამურზაკანო. ბრინჯაო
9.5x1.5 სმ; 10.5x2 სმ; 11x2 სმ
მთლიანად: 13x11.6 სმ (სებ. სანძ.)
АСИКЛ. X.წ. VI აშთ. САМУРЗАКАН. АҶԵԱЗ
9.5 X 1.5 CM; 10.5 X 2 CM; 11 X 2 CM
ЗЫНЗА: 13 X 11.6 CM. (ჩამ. ჩა.)
SHEKEL (SILVER COIN). VI C. BC. SAMURZAKANO. BRONZE
9.5x1.5 CM; 10.5x2 CM; 11x2 CM.
TOTALLY: 13x11.6 CM. (GNM. MG.)

ოჩამჩხიის ხაიონი

Очамчыра арайон

OCHAMCHIRE
DISTRICT

არადუ
Араду

aradu

ცული. ფრაგმენტი
ძვ.წ. II ათასწლეულის შუა ხანა
ბრინჯაო. L-8.5 სმ
სატარე ხვრელის H-3.3 სმ (სმ. სპ.მ)

АИХА. АФРАГМЕНТ
X.წ. II АШӘЫШЫҚӘСА АҒӘАНЫ
АҒБАЗ. L -8.5 CM
АИХАЛАРҒА H-3.3 CM. (ҚАМ. ҚА.)

AXE. FRAGMENT
MIDDLE OF THE II MILLENIUM BC.
BRONZE L-8.5 CM.
HANDLE HOLE H-3.3 CM. (GNM. MG.)

ცული
ძვ. წ. II ათასწლეულის I ნახევარი
ბრინჯაო. H-16.2 სმ (სმ. სპ.მ)

АИХА
X.წ. II АШӘЫШЫҚӘСА АҚТӘИ АЗБЖА
АҒБАЗ. H-16.2 CM. (ҚАМ. ҚА.)

AXE
I HALF OF THE II MILLENIUM BC.
BRONZE. H-16.2 CM. (GNM. MG.)

კავშირები. V-VI სს.
მოქვი. მარმარილო
H-41 სმ; D-30 სმ (სფ. სმ)

АКАПИТЕЛЬ (АГӘШЬА
ХЫХТӘИ АХӘҢА) V-VI АШӘ.
МЫҚӘ. АМАРМАЛТАШЬ.
H-41 CM; D-30 CM.
(ҚАМ. АА.)

CAPITAL. V-VI CC.
MOQVI. MARBLE
H-41 CM; D-30 CM.
(GNM. MFA.)

ბოქვი

მოქვი

Мықә

კაპიტალი. ფრაგმენტი
V-VI სს. მოქვი
მარმარილო. H-20 სმ; D-25 სმ (სპმ. სმ)
АКАПИТЕЛЬ. АФРАГМЕНТ
V-VI АШӘ. МЫҚӘ
АМАРМАЛТАШЬ. H-20CM; D-25 CM. (ҚАМ. АА.)
CAPITAL. FRAGMENT
V-VI CC. MOQVI
MARBLE. H-20 CM; D-25 CM. (GNM. MFA.)

კაპიტალი. ფრაგმენტი
V-VI სს. მოქვი
მარმარილო. 40X31 სმ (სპმ. სმ)
АКАПИТЕЛЬ. АФРАГМЕНТ
V-VI АШӘ. МЫҚӘ
АМАРМАЛТАШЬ. 40X31 CM. (ҚАМ. АА.)
CAPITAL. FRAGMENT
V-VI CC. MOQVI
MARBLE. 40X31 CM. (GNM. MFA.)

კაპიტალი
V-VI სს. მოქვი
მარმარილო. 42X19 სმ (სპმ. სმ)
АКАПИТЕЛЬ
V-VI АШӘ. МЫҚӘ
АМАРМАЛТАШЬ. 42X19 CM. (ҚАМ. АА.)
CAPITAL
V-VI CC. MOQVI
MARBLE. 42X19 CM. (GNM. MFA.)

სვეტი. ფრაგმენტი
V-VI სს. მოქვი
მარმარილო. H-28 სმ; D-14 სმ (სპმ. სმ)

АГӘАШЬА. АФРАГМЕНТ
V-VI АШӘ. МЫҚӘ
АМАРМАЛТАШЬ. H-28CM; D-14 CM. (ҚАМ. АА.)
FRAGMENT OF THE COLUMN
V-VI CC. MOQVI
MARBLE. H- 28 CM; D-14 CM. (GNM. MFA.)

სვეტი. ფრაგმენტი
V-VI სს. მოქვი
მარმარილო. H-25 სმ; D-10 სმ (სპმ. სმ)

АГӘАШЬА. АФРАГМЕНТ
V-VI АШӘ. МЫҚӘ
АМАРМАЛТАШЬ. H-25CM; D-10 CM. (ҚАМ. АА.)
FRAGMENT OF THE COLUMN
V-VI CC. MOQVI
MARBLE. H-25 CM; D-10 CM. (GNM. MFA.)

სვეტის ბაზა. ფრაგმენტი
V-VI სს. მოქვი
მარმარილო. H-15 სმ; D-45 სმ (სპმ. სმ)

АГӘАШЬА АШЬАҒА. АФРАГМЕНТ
V-VI АШӘ. МЫҚӘ
АМАРМАЛТАШЬ. H-15 CM; D-45 CM. (ҚАМ. АА.)

COLUMN BASE. FRAGMENT
V-VI CC. MOQVI
MARBLE. H-15 CM; D-45 CM. (GNM. MFA.)

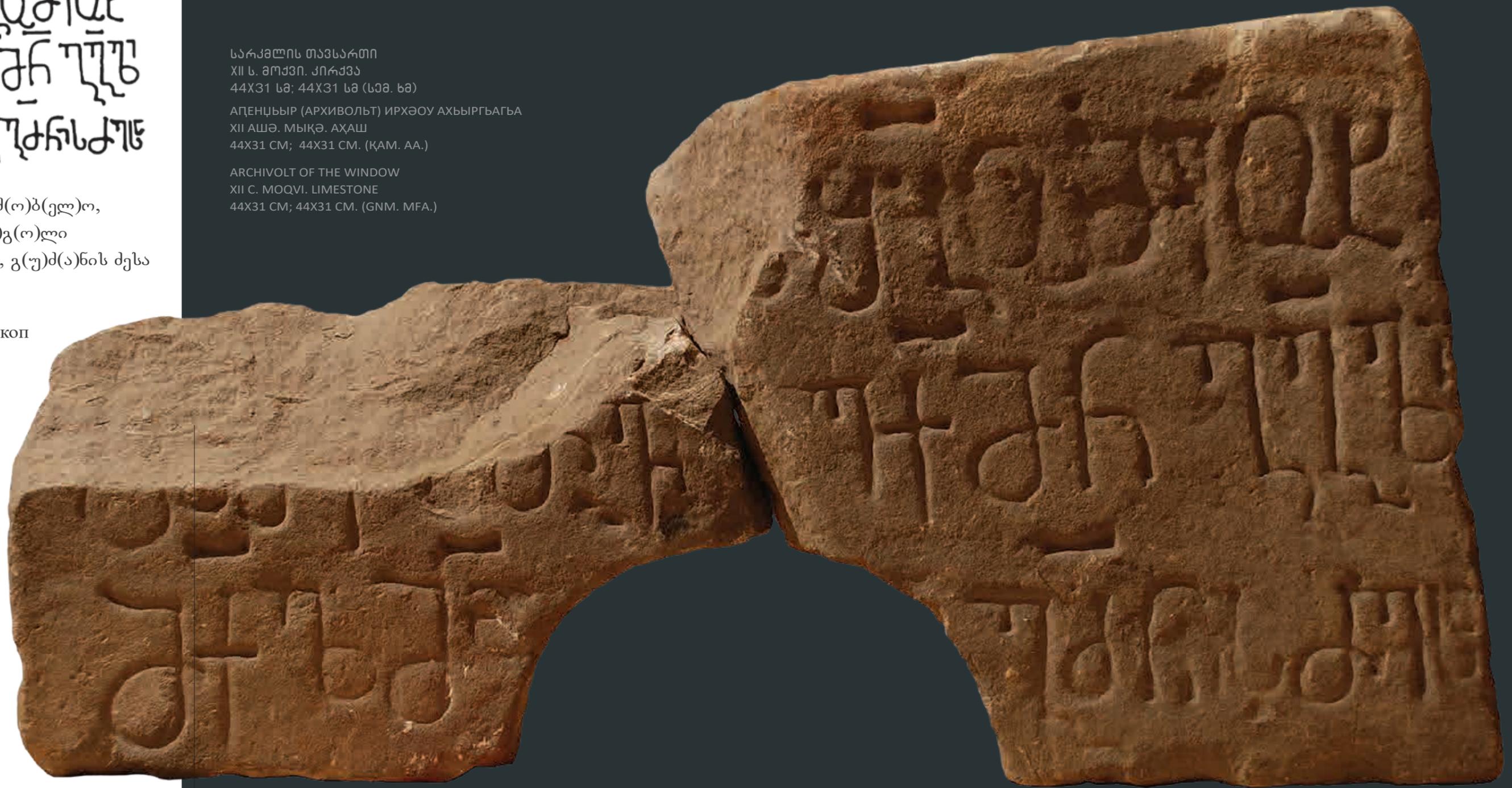
ԿՅ ԲԵՆՈՒՄ ԿԿՄԸՍՈՒԷ
 ԾԱՓԸ ԿԻՄ ԴԻՄ ԴԼԸ
 ԿԻՄ ԿԻՄ ԿԻՄ ԿԻՄ

სარკმლის თავესართი
 XII ს. მოქვი. კირკვი
 44X31 სმ; 44X31 სმ (სპმ. სმ)
 АРХИВОЛТ (АРХИВОЛЪТ) ИРХӨӨ АХЫРГЫАГЫА
 XII АШӘ. МЫҚӘ. АҒАШ
 44X31 СМ; 44X31 СМ. (ҚАМ. АА.)
 ARCHIVOLT OF THE WINDOW
 XII C. MOQVI. LIMESTONE
 44X31 CM; 44X31 CM. (GNM. MFA.)

ყ(ოვლა)დ წ(მიდა)ო ღ(მრ)თ(ი)სმშ(ო)ბ(ელ)ო,
 მეოხ და მფარვ(ე)ლ ექმ(ენ) გ(რი)გ(ო)ლი
 მ(ო)ქ(უ)ელ მ(თავარებისკობოსს)ა, გ(უ)ძ(ა)ნის ძესა

Анцәадзыхшаз Ацкә, хьчареи
 хылацшреи ит Мықәтәи архиепископ
 Григол, Гузани ица

Holy Mother of God, intercede
 and guard Archbishop Grigol
 from Mokvi, son of Gudzani

ԼՅՏԻՆՅՈՒԹՅԱՆ ՏՆՏԵԼՈՒԹՅԱՆ ԳՄԵՅԱԿՈՒՆԻ ԵՊԻՅՈՒ
 X Ն. ՅՈՒՅՈՒ. ԳՆԱԿՅԵՅԻ ՏԻԳՆԵՎԻ ԱԼՅՈՍԱՎԼԵԹԻՆԿԵ
 ՆԱՆՅԻ Յ.ՏԻԼՈՍԱՆԻՏԱ ԸՄ Թ.ԹՕԴՅԱՆԻ. 1948 Շ.
 ՔԱԼԱԼԸՆԻ, ԵՄՈՒ. 84X60 ՍԵ (ՏՅԵ. ՆԵ)

ԱՈՇԹԱ ԻԱՆ ԼՅԻՒՅՅ ԶԽՄ ԿԹԵՐԻՂ ԶՄՕՄ ԱՆԻՒԱԵԱԱ
 X ԱՄԹ. ՄՅԻՔԹ. ՄՐԱԳՅԼԱՐԱՒԻ ԻԿԱՇՕՄ ԱԻԾՇԱՐԱԹԵ ԵԻՒՏԱՐԱ
 Յ. ՇԻԼՕՏԱՆԻԻ Դ. ԴՕԴՅԵԻ ՐՇԹԱԳԻՏԱՇԻԸ. 1948 Մ.
 ԱՔՆԱԱԸ, ԱԿՄՄ. 84X60 ՍՄ. (ՔԱՄ. ԱԱ.)

DOMED CATHEDRAL OF HOLY MOTHER. X C. MOQVI
 TRANSVERSE CROSS-SECTION TOWARDS EAST
 DRAWING BY V. TSILOSANI AND T. TODUA. 1948
 PAPER, INDIAN INK. 84X60 CM. (GNM. MFA.)

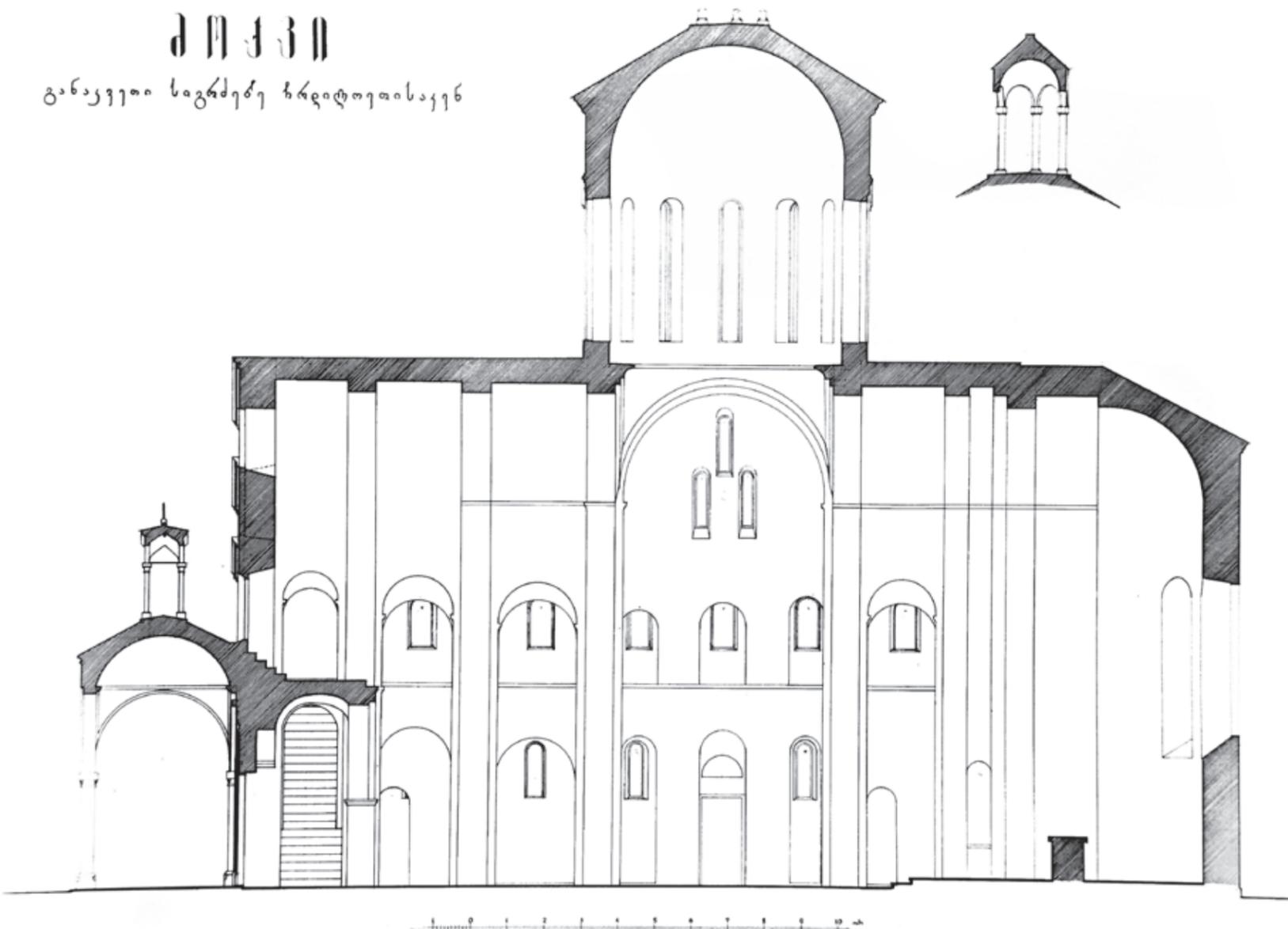
ԼՅՏԻՆՅՈՒԹՅԱՆ ՏՆՏԵԼՈՒԹՅԱՆ ԳՄԵՅԱԿՈՒՆԻ ԵՊԻՅՈՒ
 X Ն. ՅՈՒՅՈՒ. ՓՐՕՏՈՒ Ը. ԵՐՄԱԿՕՎԻՆԻՏԱ. 1870-1916 ՇՇ. (ՏՅԵ. ՆԵ)

ԱՈՇԹԱ ԻԱՆ ԼՅԻՒՅՅ ԶԽՄ ԿԹԵՐԻՂ ԶՄՕՄ ԱՆԻՒԱԵԱԱ
 X ԱՄԹ. ՄՅԻՔԹ. Ը. ԵՐՄԱԿՕՎ ԻՓՕԹՕԴԻՒՄԴԱ 1870-1916 ՄՄ. (ՔԱՄ. ԱԱ.)

DOMED CATHEDRAL OF HOLY MOTHER
 X C. MOQVI. PHOTO BY D. YERMAKOV. 1870-1916 (GNM. MFA.)

ქოქვი

განაკვეთი სივრცეზე ჩრდილოეთისაკენ

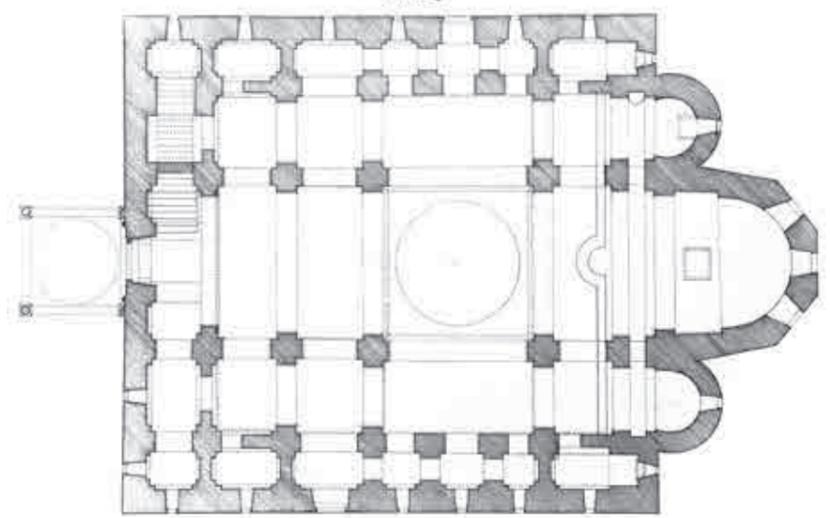
ღვთისმშობლის სახელობის გუმბათიანი ტაძარი. X ს. მოქვი. განაკვეთი სივრცეზე ჩრდილოეთისაკენ ნახაზი ვ.ცილოსანისა და თ.თოდუასი. 1948 წ. ქალაქი, გუბი. 60X84 სმ (ს.მ. სმ)

АНЦӨА ИАН ЛЫХԵՅ ՅԽՄ ԱԿԵՐԴ ՅՄՕՄ ԱՆԻՒԱԲԱԱ . X ԱՏԹ. ՄԻՂԹ. ԱԳԱԴԱԽԵԹ ԻԿԱԾՕՄ ԱՄՐԻԼԱԹ ԵԻՒՏԱՐԱ Յ. ԾԻԼՕՏԱՆԻԻ Դ. ԴՕԴՄԵԻ ՐԿԹԱԳԹԱՆԿԸ. 1948 Վ. ԱԿԵԱԱԴ, ԱԿՄՄ. 60X84 ՏՄ. (ԿԱՄ. ԱԱ.)

DOMED CATHEDRAL OF HOLY MOTHER. X C. MOQVI. TRANSVERSE CROSS-SECTION TOWARDS NORTH DRAWING BY V. TSILOSANI AND T. TODUA. 1948. PAPER, INDIAN INK. 84X60 CM. (GNM. MFA.)

ქოქვი

განაკ-1

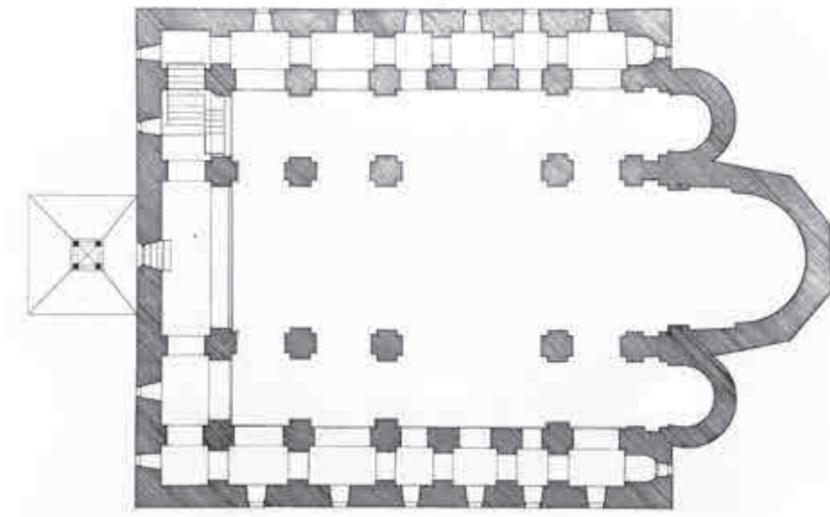

ღვთისმშობლის სახელობის გუმბათიანი ტაძარი. X ს. მოქვი. განაკ-1. ნახაზი ვ.ცილოსანისა და თ. თოდუასი. 1948 წ. ქალაქი, გუბი. 60X84 სმ (ს.მ. სმ)

АНЦӨА ИАН ЛЫХԵՅ ՅԽՄ ԱԿԵՐԴ ՅՄՕՄ ԱՆԻՒԱԲԱԱ . X ԱՏԹ. ՄԻՂԹ. ԱՍԼԱՆ: Ի. Ի. Յ. ԾԻԼՕՏԱՆԻԻ Դ. ԴՕԴՄԵԻ ՐԿԹԱԳԹԱՆԿԸ. 1948 Վ. ԱԿԵԱԱԴ, ԱԿՄՄ. 60X84 ՏՄ. (ԿԱՄ. ԱԱ.)

DOMED CATHEDRAL OF HOLY MOTHER. X C. MOQVI. X C. PLAN 1 AND 2. DRAWING BY V. TSILOSANI AND T. TODUA. 1948 PAPER, INDIAN INK. 84X60 CM. (GNM. MFA.)

ქოქვი

ქართული თეთრი. ორგაზიანი 1831 წ. მოქვი. ვერცხლი წონა-6.07 გრ; ზომა-24X23 მმ (ს.მ. ს.მ.მ)

ԱԿԻՐԿՄԱ ԿԵԿՐԻ. Գ-ԱԲԱՅԿ 1831 Վ. ՄԻՂԹ. ԱՐԱՅԻՆԻ ԱԿԱՍԱՆ: 6.07 ԳՐ; ԱՏԹԱԳԱԱ 24X23 ՄՄ. (ԿԱՄ. ԿԱ.)

GEORGIAN TETRI COIN OF FORTY TETRIS 1831. MOQVI. SILVER WEIGHT-6.07 GR; SIZE-24X23 MM. (GNM. MG.)

ბედია

bedia

Бедиа

ბარძიბი
999 წ. ოქრო
H-14 სმ; D-14 სმ
(სმმ. სმ)

აქა (ახტაქა)
999 შ. ახყი
H-14CM; D-14 CM.
(კამ. აა.)

CHALICE
999. GOLD
H-14 CM; D-14 CM.
(GNM. MFA.)

ღვთისმშობლის ტაძარი. XIII ს-ის II ნახევარი. ბედია
ფოტო დ. ერმაკოვისა. 1870-1916 წწ. (სპ. სპ.ბ)

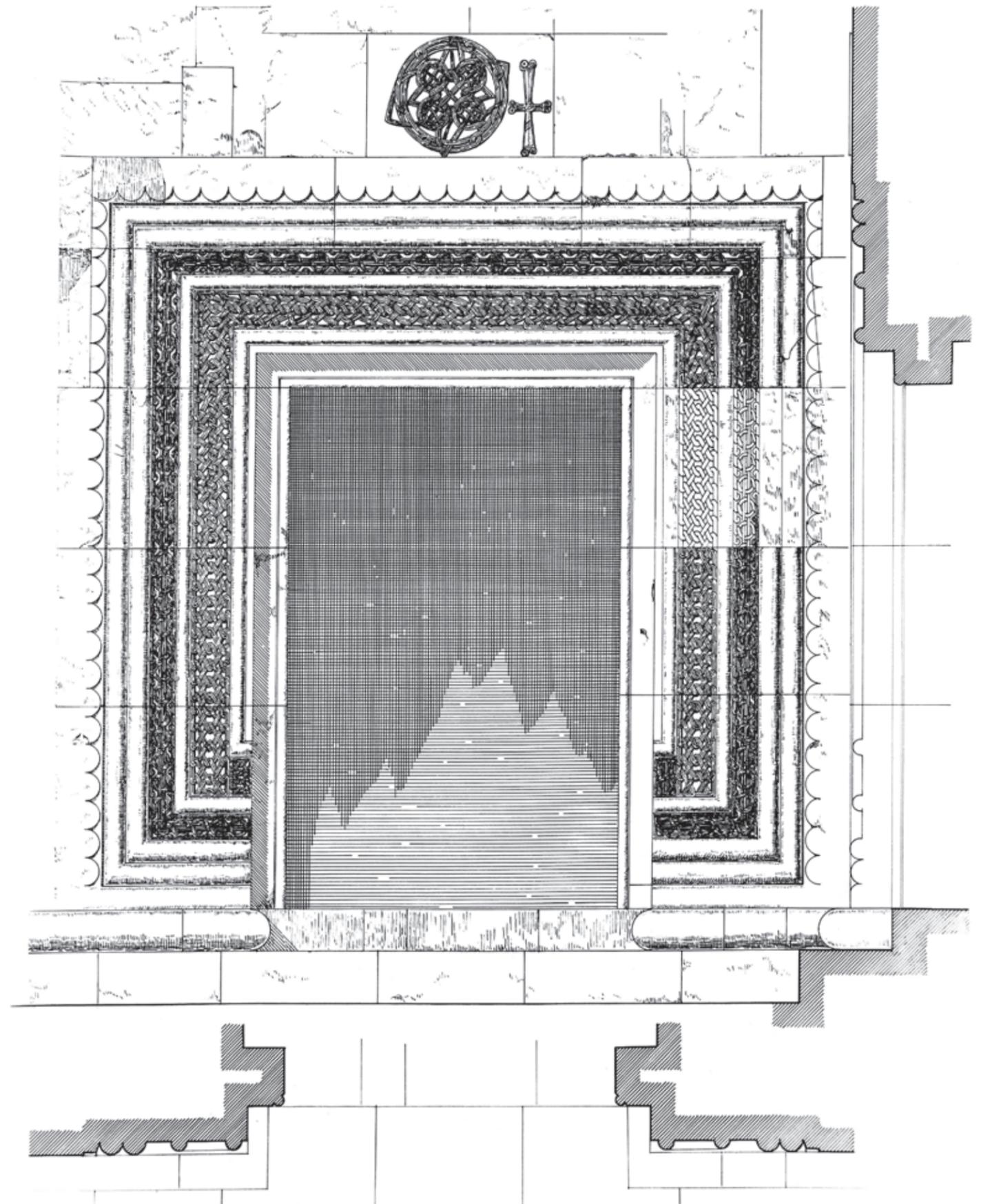
АНЦӨА ИАН ЛЫХБЗ ЗХУ АНУХАБАА. XIII АШӨ II АЗБЖА. БЕДИА
Д. ЕРМАКОВ ИФОТОҢЫХИМҢА. 1870-1916 ШШ. (ҚАМ. ҚА.)

CATHEDRAL OF HOLY MOTHER. II HALF OF XIII C. BEDIA
PHOTO BY D. YERMAKOV. 1870-1916. (GNM. MG.)

ღვთისმშობლის ტაძრის დასავლეთი კარი
ბედია. ნახაზი ს. გაბაშვილისა. 1947 წ.
ქაღალდი, ტუში. 45X60 სმ (სპ. სპ.)

АНЦӨА ИАН ЛЫХБЗ ЗХУ АНУХАБАА МРАҢАШӨАРАТӨИ
АШӨ. БЕДИА. Ц. ГАБАШВИЛИ ИКАИҢАЗ АҢАҢӨАНҢА.
1947 Ш. АҚБААД, АТУШ. 45X60 СМ. (ҚАМ. АА.)

WEST DOOR OF THE CATHEDRAL OF HOLY MOTHER
BEDIA. DRAWING BY TS. GABASHVILI. 1947
PAPER, INDIAN INK. 45X60 CM. (GNM. MFA.)

ტრაპიზონული ასპრის ქართული მიმსაბამი
XIII ს-ის II ნახევარი – XV ს.
ვერცხლი, ოჩამჩირა (სემ. სპქ.მ)

ТРАБЗОНТӘИ АСПЕР АҚЫРҒҮА ИМИТАЦИЯ,
XIII АШӘ. II АЗБЖА – XV АШӘ.
АРАЗНЫ, ОЧАМЧЫРА. (ҚАМ. ҚА.)

GEORGIAN IMITATION OF TRABZOND ASPERS
II HALF OF THE XIII C. – XV C.
SILVER, OCHAMCHIRE. (GNM. MG.)

ტრაპიზონული ასპრის ქართული მიმსაბამი
XIII ს-ის II ნახევარი – XV ს.
ვერცხლი, ოჩამჩირა (სემ. სპქ.მ)

ТРАБЗОНТӘИ АСПЕР АҚЫРҒҮА ИМИТАЦИЯ,
XIII АШӘ. II АЗБЖА – XV АШӘ.
АРАЗНЫ, ОЧАМЧЫРА. (ҚАМ. ҚА.)

GEORGIAN IMITATION OF TRABZOND ASPERS
II HALF OF THE XIII C. – XV C.
SILVER, OCHAMCHIRE. (GNM. MG.)

ქტიტორი მეუღლესა და ორ ვაჟთან ერთად. XIV ს-ის II ნახევარი. ღვთისმშობლის ტაძარი. ბედია ასლი ბ. ერისთავისა. 1939 წ. ქაღალდი, ტემპერა. 379X274 სმ (სებ. სპ.ბ)

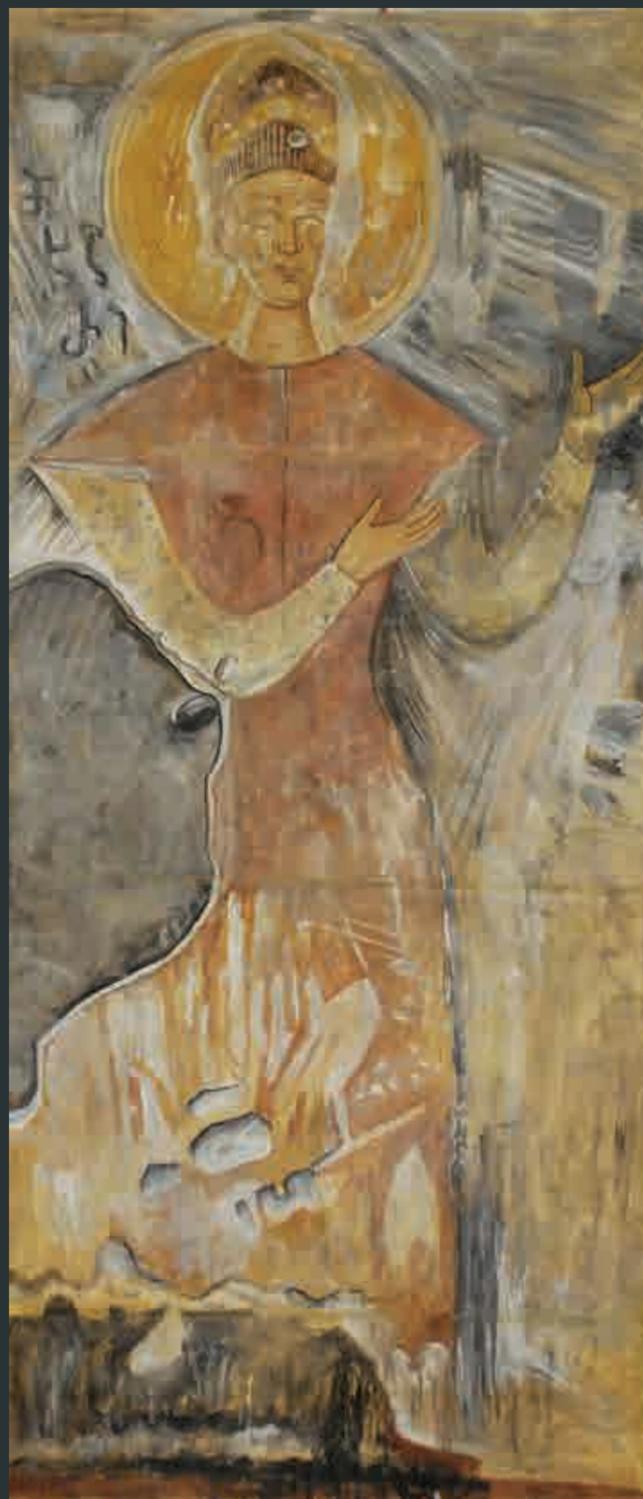
АКТИТОРИ ИПՇԱԿԻ ԱԿՄԵԱ ՄԱՇԱԿԵԻ. XIV ԱՄԹ. II ԱՅԵՅԱ. ԱՄՇԱ ԻԱՆ ԼՅԻՅՅ ՅՄՍ ԱՆԻՊԱԲԱԱ. ԲԵԴԻԱ ԱՂՇԻՊ ԿԱՄՇԵԻՏ Գ. ԵՐԻՏԱՎԻ. 1939 Մ. ԱՂԲԱԱԴ, ԱՏԵՄՔԵՐԱ. 379X274 ՍՄ. (ՂԱՄ. ՂԱ.)

KTITOR WITH HIS WIFE AND TWO SONS. II HALF OF XIV C. CATHEDRAL OF HOLY MOTHER. BEDIA COPY BY G. ERISTAVI. 1939. PAPER, TEMPERA. 379X274 CM. (GNM. MG.)

მეფე ბაგრატ III-ის საქტიტორო კორტრეტი. XIV ს-ის II ნახევარი. ღვთისმშობლის ტაძარი. ბედია ასლი ნ. ტოლმაჩევსკაიასი. 1927 წ. ქაღალდი, ტემპერა. 141X143 სმ (სებ. სმ)

ԱՂ ԲԱԳՐԱՏ III-ԹԻ ԻԿՏԻՏՈՐԹԸ ՍԱՐՏՐԵՄ. XIV ԱՄԹ. II ԱՅԵՅԱ. ԱՄՇԱ ԻԱՆ ԼՅԻՅՅ ՅՄՍ ԱՆԻՊԱԲԱԱ. ԲԵԴԻԱ ԱՂՇԻՊ ԿԱՄՇԵԻՏ Ն. ՏՈԼՄԱՇԵՎՏՔԱԻԱ. 1927 Մ. ԱՂԲԱԱԴ, ԱՏԵՄՔԵՐԱ. 141X143 ՍՄ. (ՂԱՄ. ԱԱ.)

PORTRAIT OF KING BAGRAT III - THE KTITOR. II HALF OF XIV C. CATHEDRAL OF HOLY MOTHER. BEDIA COPY BY N. TOLMACHEVSKAYA. 1927. PAPER, TEMPERA. 141X143 CM. (GNM. MFA.)

მეფე ბაგრატ III-ის პორტრეტი. ფრაგმენტი
XIV ს-ის II ნახევარი. ღვთისმშობლის ტაძარი. ბედია
ჩანახატი ა. ეისნერისა. 1910-იანი წწ.
ქაღალდი, აკვარელი. 19X26 სმ (სამ. სმ)

АХ БАГРАТ III-ТӘИ ПАРТРЕТ. АФРАГМЕНТ
XIV АШӘ. II АЗБЖА. АНЦӘА ИАН ЛЫХЪЗ ЗХУ АНЫХАБАА. БЕДИА
АСАХЪЕИНЫРСЛА КАИЦЕИТ А. ЕИСНЕР. 1910-ТӘИ АШЫҚӘСҚӘА РЗЫ
АҚБААД. АКВАРЕЛЬ. 19X26 СМ. (ҚАМ. АА.)

PORTRAIT OF THE KING BAGRAT III. FRAGMENT
SKETCH BY A. EISNER. 1910s.
WATERCOLOR, PAPER. 19X26 CM. (GNM. MFA.)

ახალგაზრდა ქტიტორი მამაკაცი. XIV ს-ის II ნახევარი
ღვთისმშობლის ტაძარი. ბედია
ასლი ნ. ტოლმაჩევსკაიასი. 1930 წ.
ქაღალდი, ტემპერა. 240X107 სმ (სამ. სმ)

АРҒЫС КТИТОР. XIV АШӘ. II АЗБЖА
АНЦӘА ИАН ЛЫХЪЗ ЗХУ АНЫХАБАА. БЕДИА
АҚӘҒЫХ КАЛЦЕИТ Н. ТОЛМАЧЕВСКАИА. 1930 Ш.
АҚБААД, АТЕМПЕРА. 240X107 СМ. (ҚАМ. АА.)

YOUNG KTITOR MAN. II HALF OF XIV C.
CATHEDRAL OF HOLY MOTHER. BEDIA
COPY BY N. TOLMACHEVSKAYA. 1930
PAPER, TEMPERA. 240X107 CM. (GNM. MFA.)

წმ. მოციქული. XIV ს-ის II ნახევარი. ღვთისმშობლის ტაძარი
ასლი ნ. ტოლმაჩევსკაიასი. 1930 წ.
ქაღალდი, ტემპერა. 72X58 სმ (სამ. სმ)

АЦҚА АПОСТОЛ. XIV-АШӘ. II АЗБЖА. АНЦӘА ИАН ЛЫХЪЗ ЗХУ АНЫХАБАА
АҚӘҒЫХ КАЛЦЕИТ Н. ТОЛМАЧЕВСКАИА. 1930 Ш.
АҚБААД, АТЕМПЕРА. 72 X 58 СМ. (ҚАМ. АА.)

SAINT APOSTLE. II HALF OF XIV C. CATHEDRAL OF HOLY MOTHER
COPY BY N. TOLMACHEVSKAYA. 1930
PAPER, TEMPERA. 72X58 CM. (GNM. MFA.)

მეფე ბაგრატ III-ის პორტრეტი და გვიანი შუა საუკუნეების ქტიტორები: დედოფალი მარეხი და მანდატურტუხუსენი გიორგი დადიანი. XIV ს-ის II ნახევარი. ღვთისმშობლის ტაძარი ბედია. ასლი შ. აბრამიშვილისა. 1939 წ. ქაღალდი, ტემპერა. 274X384 სმ (სამ. სპ.მ)

АХ БАГРАТ III И ПАРТРЕТИ ИХЫШӘӨУ АБЖАРАШӘЫШЫҚӘСАҚӘА РААНТӘИ АКТИТОРЦӘА: АҲКӘАЖӘ МАРЕХИИ МАНДАТУРТУХУЦЕСИ ГИОРГИ ДАДИАНИИ. XIV АШӘ. II АЗБЖА. АНЦӘА ИАН ЛЫХЫЗ ЗХУ АНЫХАБАА БЕДИА. АҚӘҒЫХ КАИҒЕИТ ШЬ. АМИРАНАШЬВИЛИ. 1939 Ш. АҚБААД, АТЕМПЕРА. 274X384 СМ. (ҚАМ. ҚА.)

PORTRAIT OF THE KING OF GEORGIA BAGRAT III AND LATE MEDIEVAL KTIATORS: QUEEN MAREKH AND MANDATURTUKHUTSESI (CHIEF POLICE) GIORGI DADIANI. II HALF OF XIV C. CATHEDRAL OF HOLY MOTHER BEDIA. COPY BY SH. ABRAMISHVILI. 1939. PAPER, TEMPERA. 274X384 CM. (GNM. MG.)

დედოფალი მარეხი. ფრაგმენტი. XIV ს-ის II ნახევარი. ღვთისმშობლის ტაძარი. ბედია ასლი ნ. ტოლმაჩევსკაიასი. 1930 წ. ქაღალდი, ტემპერა. 108X137 სმ (სამ. ხმ)

АҲКӘАЖӘ МАРЕХИ. АФРАГМЕНТ. XIV АШӘ. II АЗБЖА. АНЦӘА ИАН ЛЫХЫЗ ЗХУ АНЫХАБАА. БЕДИА АҚӘҒЫХ КАИҒЕИТ Н. ТОЛМАЧЕВСКАИА. 1930 Ш. АҚБААД, АТЕМПЕРА. 108X137 СМ. (ҚАМ. АА.)

QUEEN MAREKH. FRAGMENT. II HALF OF XIV C. CATHEDRAL OF HOLY MOTHER. BEDIA COPY BY N. TOLMACHEVSKAYA, 1930. PAPER, TEMPERA. 108X137 CM. (GNM. MFA.)

ტყვარჩელი

Тқарчал

ჭურჭლის ყურიანი გვერდის ფრაგმენტი
ძვ.წ. I ათასწლეულის II ნახევარი
აქარმარა. თიხა (სემ. საქ.მ)

АМАА ЗМОУ АЧЫСМАҖӘА АФРАГМЕНТ
Ҳ. К. I АШӘШЫҚӘСА II АЗБЖА
АҚАРМАРА. АНЫШАҒЦШЬ . (ҚАМ. ҚА.)

VESSEL FRAGMENT WITH A HANDLE
II HALF OF THE I MILLENIUM BC.
AKARMARA. CLAY. (GNM. MG.)

ტყვარჩელი

მძივები. ძვ.წ I ათასწლეულის
II ნახევარი. აქარმარა
ქვა, კასტა. D-0.9 სმ; D-2 სმ (სემ. საქ.მ)

АИМХӘЫЦ. Ҳ. К. I АШӘШЫҚӘСА
II АЗБЖА. АҚАРМАРА
АХАҖӘ, АПАСТА. D-0.9 CM; D-2 CM. (ҚАМ. ҚА.)

BEADS. II HALF OF THE I MILLENIUM BC.
AKARMARA. STONE, PASTE
D-0.9 CM. D-2 CM. (GNM. MG.)

ცხოველის მინიატურული
სტილიზებული ფიგურა
ძვ.წ. I ათასწლეულის II ნახევარი
აქარმარა. ბრინჯაო. 3X1.6 სმ (სემ. საქ.მ)

АСТИЛИЗАЦИЯ ЗМОУ АҒЦТӘЫ АРИТУАЛТӘ
ФИГУРА. Ҳ. К. I АШӘШЫҚӘСА II АЗБЖА.
АҚАРМАРА. АҶЫАЗ. 3X1.6 CM. (ҚАМ. ҚА.)

STYLIZED TINY FIGURE OF AN ANIMAL.
II HALF OF THE I MILLENIUM BC.
AKARMARA. BRONZE. 3X1.6 CM. (GNM. MG.)

ღანა. ძვ.წ. I ათასწლეულის
II ნახევარი. აქარმარა
რკინა. 8.3X1.8 სმ (სემ. საქ.მ)

АҖӘЫЗБА. I АШӘШЫҚӘСА
II АЗБЖА. АҚАРМАРА
АИХА. 8.3X1.8 CM. (ҚАМ. ҚА.)

KNIFE. II HALF OF THE
I MILLENIUM BC. AKARMARA
IRON. 8.3X1.8 CM. (GNM. MG.)

სასხორვაბელი სახლი – აკვასკა, ფასადი. XIX ს. ტყვარჩელი
 ამჟამად საქართველოს ეროვნული მუზეუმი. ეთნოგრაფიული მუზეუმი ღია სის ქვეშ

АНХАРҲА ӨНҮ – АКӘСҚЫА. АҒАСАД. XIX АШӘ. ТҚӘРЧАЛ
 УАЖӘЫ ҚЫРҒТӘЫЛА АМИЛАТӘ МУЗЕИ АҒЫ ИЦӘАХУП. АЖӘӘАН АЦАҚА ИКОУ АМУЗЕИ

DWELLING HOUSE - AKUASKA. FAÇADE. XIX C. TKVARCHELI
 AT PRESENT PRESERVED AT GEORGIAN NATIONAL MUSEUM. OPEN AIR MUSEUM OF ETHNOGRAPHY

ბუზბი
 1816 წ. ბრინჯაო
 H-7.5 სმ; D-32 სმ (სემ. სმ)
 АКӘЫМҢЫЛ
 1816 Ш. АҒЫАЗ
 H-7.5 CM; D-32 CM. (ҚАМ. АА.)
 BALOON
 1816. BRONZE
 H-7.5 CM. D-32 CM. (GNM. MFA.)

ილოლი

Елыр

ilori

გულრიფშის რაიონი

Гәылрыңшы арайон

GULRIPSHI
DISTRICT

დათვის ფიგურა
ძვ.წ. III-II ათასწლეულის მიჯნა
ბრინჯაო. 3x2.2 სმ (სამ. სან.მ)

АМШӘ АФИГУРА
X.წ. III-II АШӘШЫҚӘСАҚӘА РАХЫСЫРҒААН
АҒЫАЗ. 3x2.2 см. (қам. қа.)

FIGURE OF A BEAR
AROUND THE TURN OF THE III-II MILLENIUM BC.
BRONZE. 3x2.2 CM. (GNM. MG.)

აზანთა
Azanta

azanta

წებელდა Цабал

სული. ძვ.წ. I ათასწლეულის მიწურული
რკინა. 18.5X13.3 სმ (სებ. საქ.მ)

АИХА. X.წ. I აშახიყეცა ანტამტა
АИХА. 18.5 X 13.3 CM. (კამ. ღა.)

AXE. END OF I MILLENNIUM BC.
IRON. 18.5X13.3 CM. (GNM. MG.)

შუბისპირები. I ათასწლეულის მიწურული
რკინა. L-38.5 სმ; 30 სმ (სებ. საქ.მ)

АПСАХАТЦА. X.წ. I აშახიყეცა ანტამტა
АИХА. L-38.5 CM; 30 CM. (კამ. ღა.)

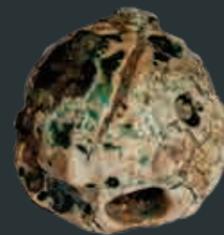
SPEARHEADS. END OF I MILLENNIUM BC.
IRON. L-38.5 CM; 30 CM. (GNM. MG.)

საყურე. ძვ.წ. I ათასწლეულის მიწურული
ბრინჯაო (სებ. საქ.მ)

АЛЫМХАРЫД. X.წ. I აშახიყეცა ანტამტა
АҮБАЗ. (კამ. ღა.)

EARRING. END OF I MILLENNIUM
BRONZE. (GNM. MG.)

მკივები
ძვ.წ. I ათასწლეულის მიწურული
წებელდა. მთის ბროლი, ქარვა (სებ. საქ.მ)

АИМХӘЫЦ. X.წ. I აშახიყეცა ანტამტა
ЦАБАЛ. АШҬХАТЦЦА, АҚАРУА. (კამ. ღა.)

BEADS. END OF I MILLENNIUM
TSEBELDA. ROCK CRYSTAL, AMBER. (GNM. MG.)

ღამპარი. ახ.წ. IV-V სს.
წებელდა. მინა
H-14 სმ. D-8 სმ (სებ. საქ.მ)

АРЛАШАГА. IV-V აშახ.
ЦАБАЛ. АСАРКҬА
H-14 CM; D-8 CM. (კამ. ღა.)

LAMP. IV-V CC. AD.
TSEBELDA. GLASS
H-14 CM. D-8 CM. (GNM. MG.)

სმალი. V-VII სს. წებელდა
რკინა. 64.5X8.3 სმ (სებ. საქ.მ)

АХӘА. V-VII აშახ. ЦАБАЛ
АИХА, 64.5X8.3 CM. (კამ. ღა.)

SWORD. V-VII CC. TSEBELDA
IRON, 64.5X8.3 CM. (GNM. MG.)

კანკელის ფილა (ძველი და ახალი აღთქმის სცენებით) VII-VIII სს.
წებელდა. კირქვი. 85x86 სმ (სივ. სმ)

АНЫХАТЗЫ АХАҶӘКЪАПС (АЖӘЫТӘ УАСИАТИ АУАСИАТ ҶЫЦИ РКНЫТӘ
АСЦЕНАҚӘА ЗНУ) VII-VIII АШӘ. ЦАБАЛ. АҶАШ. 85 X 86 CM. (ҚАМ. АА.)

ICONOSTASIS SLAB (SCENES FROM OLD AND NEW TESTAMENT) VII-VIII CC.
TSEBELDA. LIMESTONE. 85X86 CM. (GNM. MFA.)

კანკელის ფილა
VII-VIII სს. ფრაგმენტი
"ნათლმობა" - წებელდა (სივ. სმ)

АНЫХАТЗЫ АХАҶӘКЪАПС
VII-VIII АШӘ. АФРАГМЕНТ
"АЗААХРА". ЦАБАЛ. (ҚАМ. АА.)

ICONOSTASIS SLAB
VII-VIII CC. FRAGMENT
"EPIPHANY". TSEBELDA (GNM. MFA.)

კანკელის ფილა. VII-VIII სს.
 ფრაგმენტი. "პეტრეს ჯვარცმა". ნეზელდა (სეზ. სმ)
 АНУХАՇՅԻ ԱՊԱՊՅԻԱՐԸ. VII-VIII ԱՄԹ. ICONOSTASIS SLAB. VII-VIII ՇՇ.
 АФРАГМЕНТ. "ПИОТР ИКЫДЦАРА". ЦАБАЛ. (ҚАМ. АА.) FRAGMENT. "PETER'S CRUCIFIXION". TSEBELDA. (GNM. MFA.)

კანკელის ფილა. VII-VIII სს.
 ფრაგმენტი. "აღდგომა". ნეზელდა (სეზ. სმ)
 АНУХАՇՅԻ ԱՊԱՊՅԻԱՐԸ. VII-VIII ԱՄԹ. ICONOSTASIS SLAB. VII-VIII ՇՇ.
 АФРАГМЕНТ. "ҚЫРСА АҢСЦӘА РАХԵԹ ИГЫЛАРА". ЦАБАЛ. (ҚАМ. АА.) FRAGMENT. "RESURRECTION". TSEBELDA. (GNM. MFA.)

კანკელიის ფილა. VII-VIII სს. უკანონო. "წმინდა ისტატას ნადირობა და მკვდრების მოძიება". ნაგებობა (ს. 68)
АНХАТЪСІ АХАЭКАПС. VII-VIII АШӘ. АФРАГМЕНТ. "АЦКЪА ЕСТАТЕ ИШӘАРЫЦАРЕИ АНХӘАЦӘЕИ" ЦАБАЛ. (КАМ. АА.)
ICONOSTASIS SLAB. VII-VIII CC. FRAGMENT. "SAINT EUSTACE HUNTING AND SUPPLICANTS". TSEBELDA. (GNM. MFA.)

კანკელის ფილა
VI-VII სს. წებელდა
ქირქვა. 50x49 სმ (სამ. სმ)
АНЫХАТЪЗЫ АХАХӘКЪБАҢС
VII-VIII АШӘ. ЦАБАЛ
АХАШ. 50x49 CM. (ҚАМ. АА.)
ICONOSTASIS SLAB
VII-VIII CC. TSEBELDA
LIMESTONE. 50x49 CM. (GNM. MFA.)

წ(მიდა)ო თ(ეოდორ)ე, შ(ეიწყალ)ე მ(ი)ქ(ა)ელ

წ(მიდა)ო თ(ეოდორ)ე, შ(ეიწყალ)ე მ(ი)ქ(ა)ელ
Ацкѡ Теодоре, дрыцхашѡ Микаел
Saint Theodore, Have Mercy on Mikael

კანკელის ფილა. XI ს. წებელდა
ქირქვა. 45x90 სმ (სამ. სმ)
АНЫХАТЪЗЫ АХАХӘКЪБАҢС. XI АШӘ. ЦАБАЛ
АХАШ. 45x90 CM. (ҚАМ. АА.)
ICONOSTASIS SLAB. XI C. TSEBELDA
LIMESTONE. 45x90 CM. (GNM. MFA.)

კანკელის ფილა
XII-XIII სს. წებელდა
ქირქვა. 115X54 სმ (სემ. სმ)

АНЫХАТЪЫ АХАХӘКЪАҢС
XII-XIII АШӘ. ТҶАБЕЛДА
АХАШ. 115 X 54 CM.

ICONOSTASIS SLAB
XII-XIII CC. TSEBELDA
LIMESTONE. 115X54 CM. (GNM. MFA.)

dranda

დრანდა Дранда

საგვეპარი
ძვ.წ. II ათასწლეულის II ნახევარი
ზრიცვამო. 54X7 სმ (სემ. სმ.მ)

АКАМА
X.К. II АШӘЫШЫҚӘСА II АЗБЖА
АҢБАЗ. 54X7 CM. (ҚАМ. ҚА.)

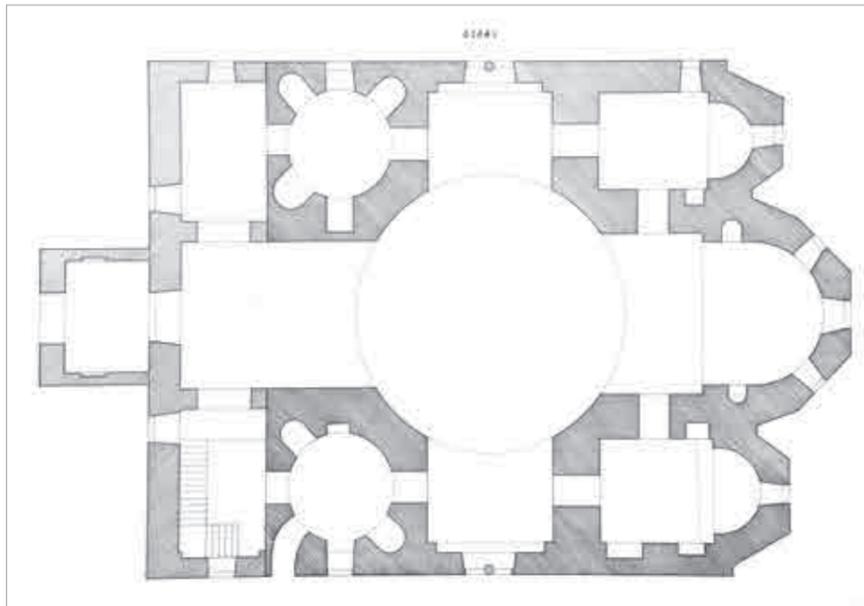
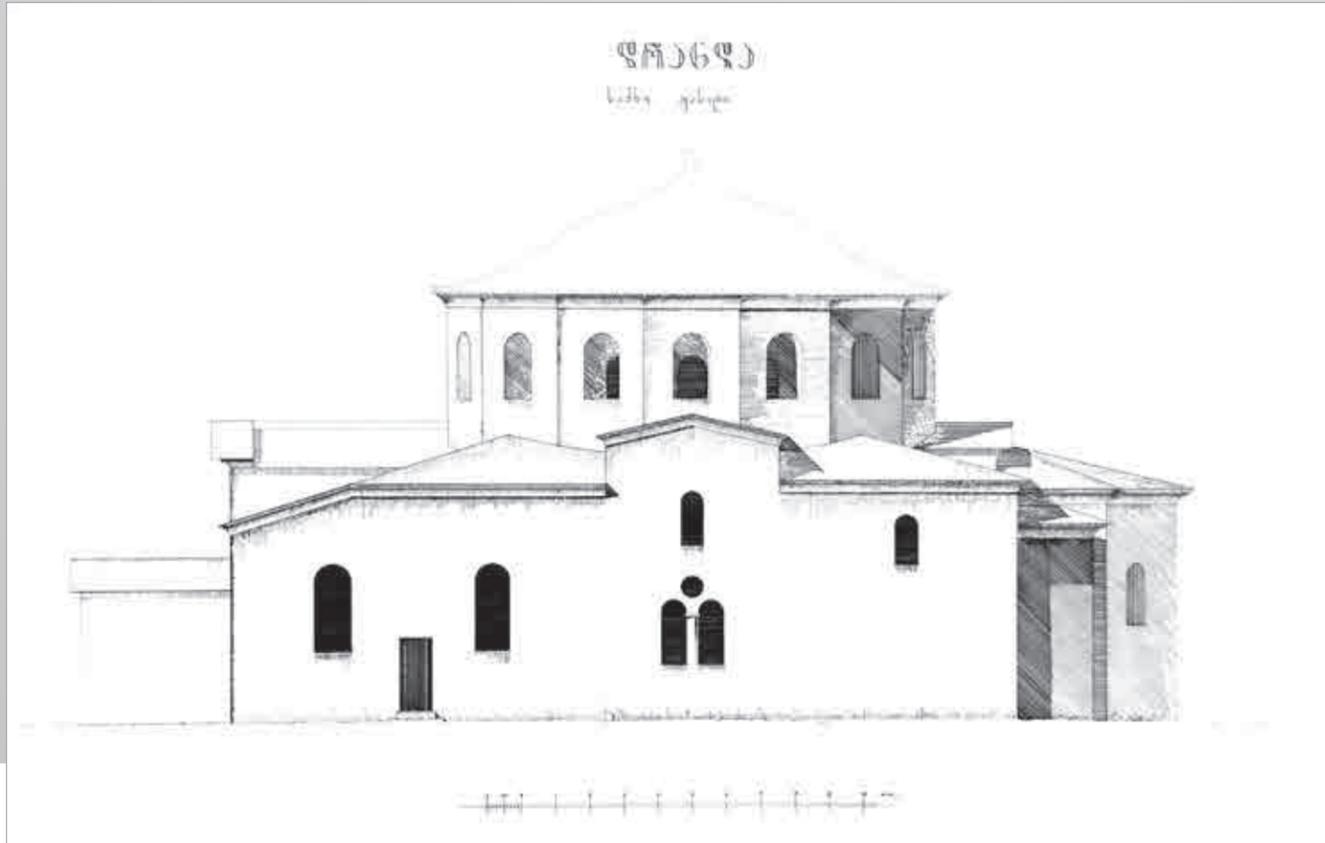
DAGGER
II HALF OF II MILLENNIUM BC.
BRONZE. 54X7 CM. (GNM. MG.)

საგვეპარი
ძვ.წ. II ათასწლეულის II ნახევარი
ზრიცვამო. 29X7.5 სმ (სემ. სმ.მ)

АКАМА
X.К. II АШӘЫШЫҚӘСА II АЗБЖА
АҢБАЗ. 29X7.5 CM. (ҚАМ. ҚА.)

DAGGER
II HALF OF II MILLENNIUM BC.
DRANDA. BRONZE. 29X7.5 CM. (GNM. MG.)

ღვთისმშობლის ტაძარი. VIII ს.
დრანდა. 1) სამხრეთი ფასადი
2) ტაძრის გეგმა
ნახაზი ვ.წილოსანისა და თ.თოდუასი
1948წ. ქალაქი. ტუში. 60x82 სმ
(სამ. მმ)

АНЦӨА ИАН ЛЫХԵՅ ՅԽՄ АНԻՒԱԲԱԱ. VIII АՏԹ.
ԺՐԱՆԺԱ. 1) ԱԼԱԺԱԹԻ ՓԱՏԱԺ 2) ԱՓԼԱՆ
Յ. ԿԻԼՕՏԱՆԻԻ Կ. ԿՕԺՄԵԻ ՐԿԹԱԴԹԱՆԿԺ
1948 Մ. ԱԿԵԱԱԺ, ԱԿՄՄ. 60x82 ՇՄ. (ԿԱՄ. ԱԱ.)

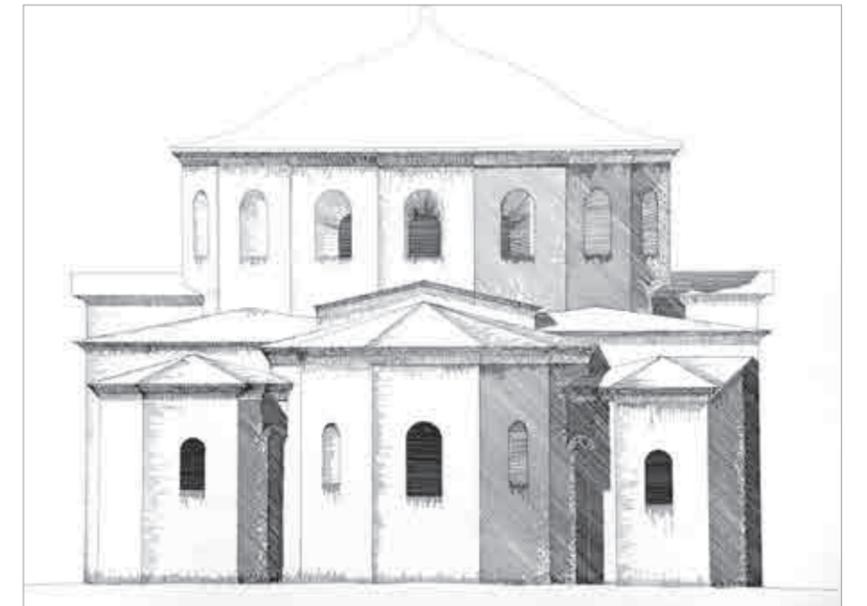
CATHEDRAL OF HOLY MOTHER. VIII C.
DRANDA. 1) SOUTHERN FAÇADE
2) PLAN OF THE CATHEDRAL
DRAWING BY V. TSILOSANI AND T. TODUA
1948. PAPER. INDIAN INK. 60X82 CM.
(GNM. MFA.)

ღვთისმშობლის ტაძარი. VIII ს.
დრანდა. 1) დასავლეთი ფასადი
2) აღმოსავლეთი ფასადი
ნახაზი ვ.წილოსანისა და თ.თოდუასი
1948 წ. ქალაქი. ტუში. 60x82 სმ
(სამ. მმ)

АНЦӨА ИАН ЛЫХԵՅ ՅԽՄ АНԻՒԱԲԱԱ. VIII АՏԹ.
ԺՐԱՆԺԱ. 1) ՄՐԱԿԱՏԹԱՐԱԹԻ ԱՓԱՏԱԺ
2) ՄՐԱԿՅԼԱՐԱԹԻ ԱՓԱՏԱԺ
Յ. ԿԻԼՕՏԱՆԻԻ Կ. ԿՕԺՄԵԻ ՐԿԹԱԴԹԱՆԿԺ
1948 Մ. ԱԿԵԱԱԺ, ԱԿՄՄ. 60x82 ՇՄ. (ԿԱՄ. ԱԱ.)

CATHEDRAL OF HOLY MOTHER VIII C.
DRANDA. 1) WESTERN FAÇADE
2) EASTWARD FAÇADE
DRAWING BY V. TSILOSANI AND T. TODUA
1948. PAPER, INDIAN INK. 60X82 CM.
(GNM. MFA.)

სოხუმის ხაიოზი

Акәа араион

SOKHUMI
DISTRICT

ხელშული
ქვედა პალეოლითი
ბაზალტი
12.4X6.9X5.4 სმ (სმმ. სსქმ)

НАПЫЛАТӘИ АИХА
АЖӘЫТӘХАХӘҘАСА (ЦАКАТӘИ АПАЛЕОЛИТ)
АХАРҘӘА (АБАЗАЛҘТ)
12.4X6.9X5.4 СМ. (ҚАМ. ҚА.)

HAND AXE
LOWER PALAEOLITHIC AGE
BASALT
12.4X6.9X5.4 CM. (GNM. MG.)

იასთხვა

Иаштхәа

iashtkhva

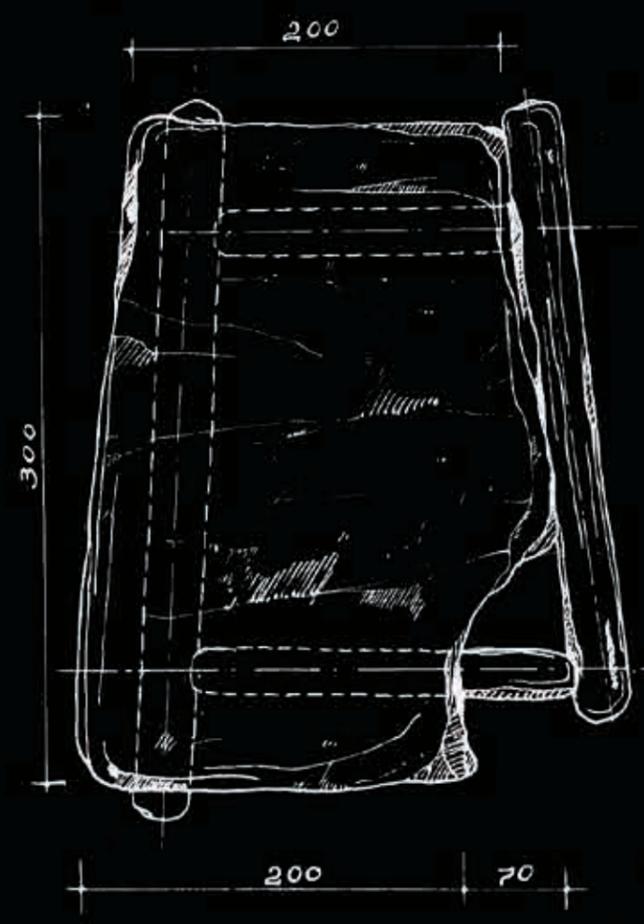
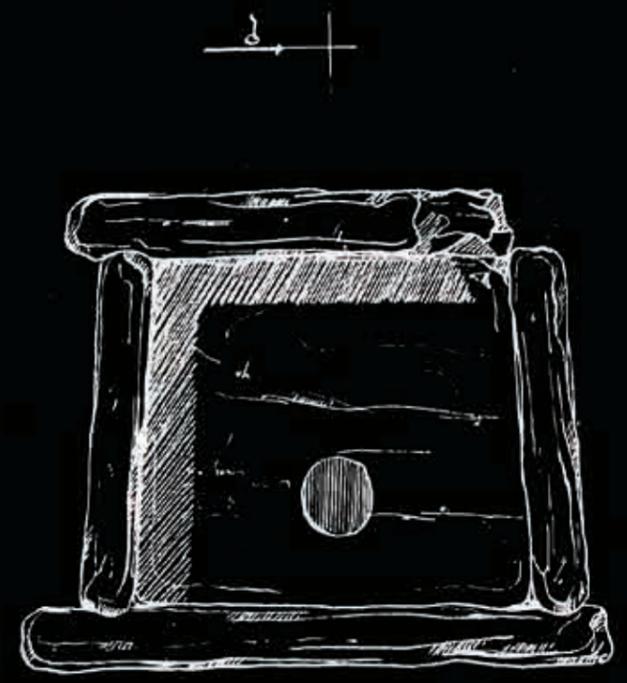
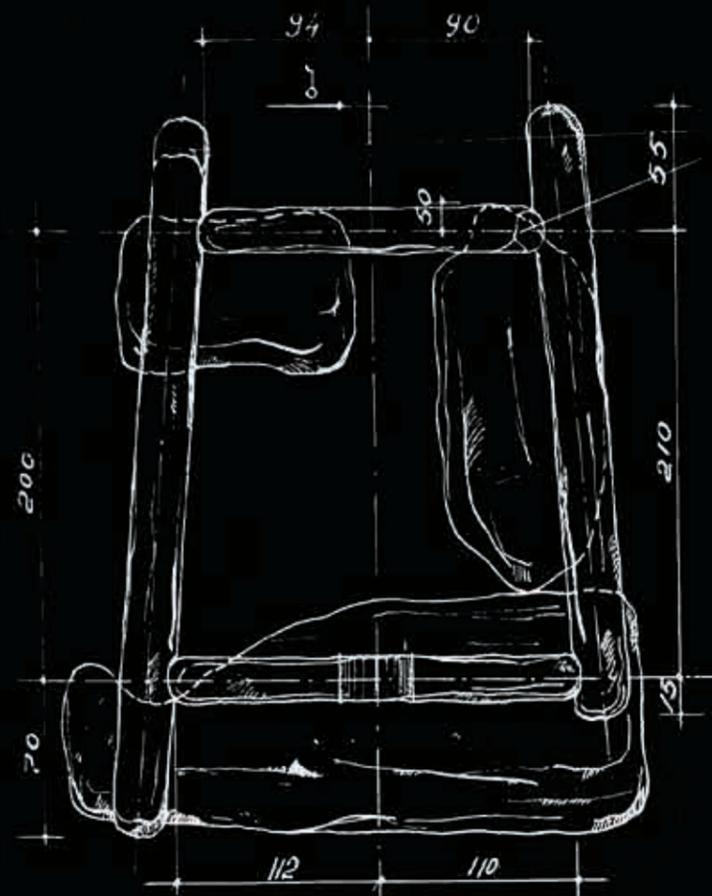

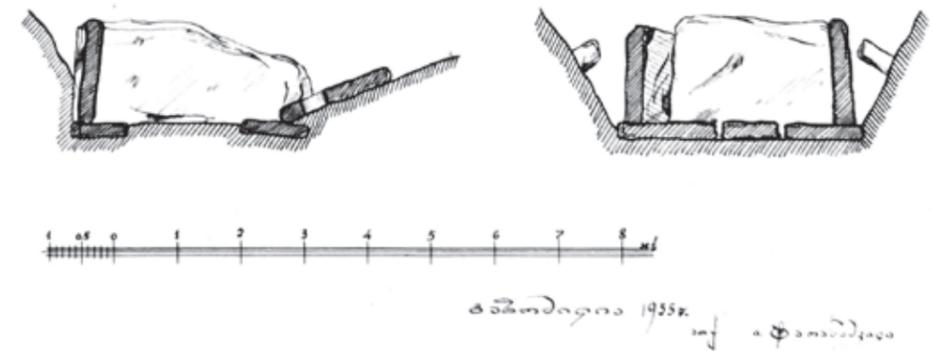
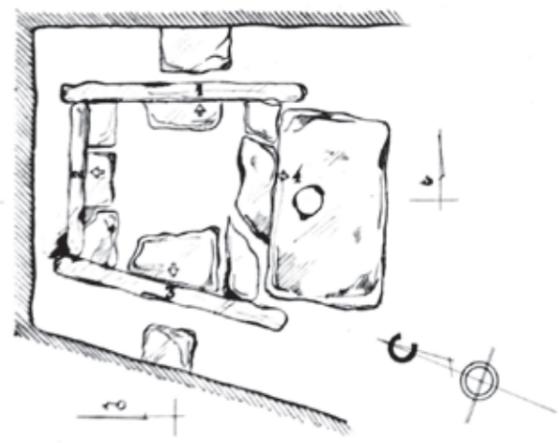
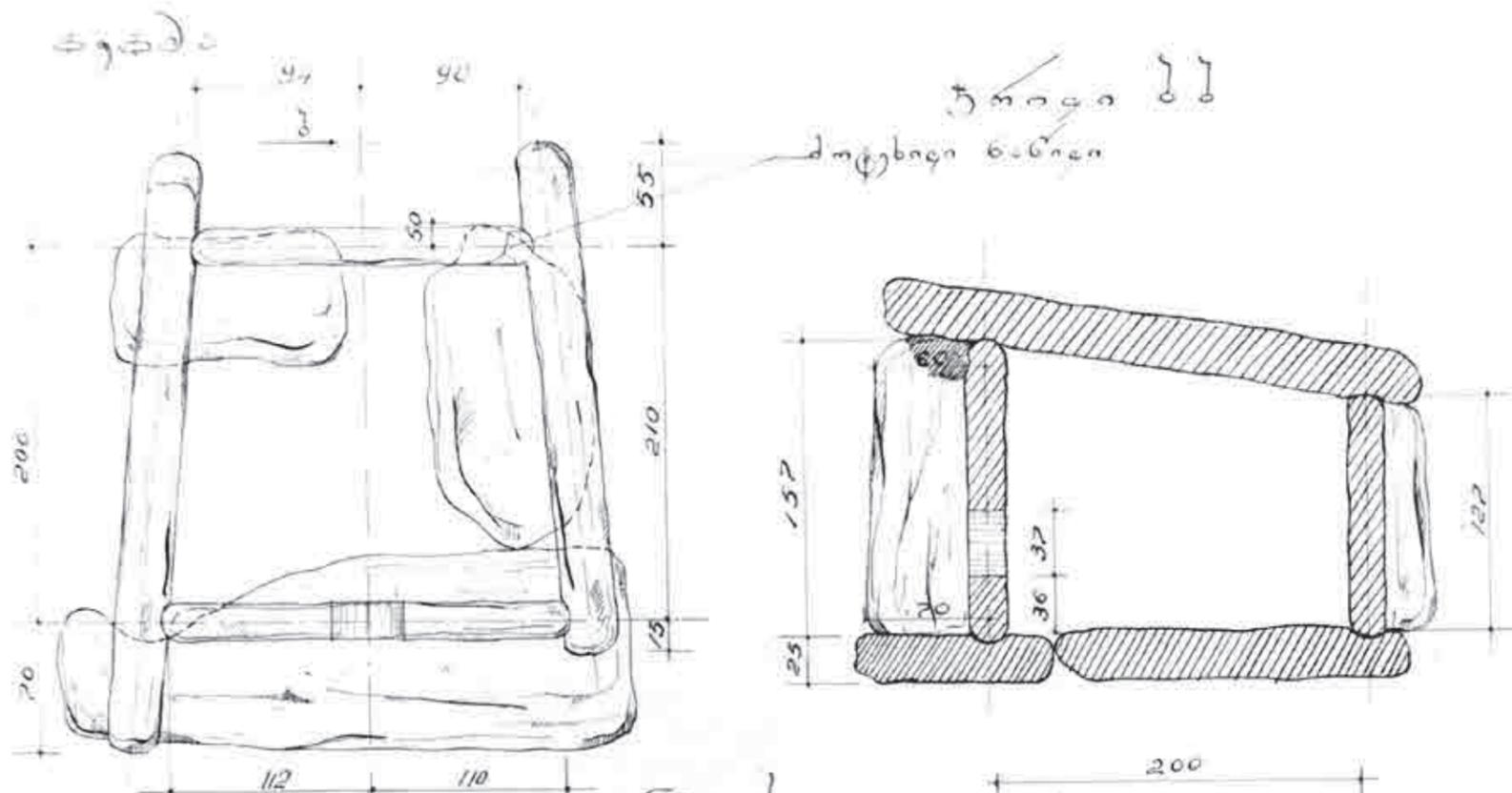
დოლმენი

ქვ. წ. III ათასწლეულის II ნახევარი. ეშირა
 აქვამად საქართველოს ეროვნული მუზეუმი
 ეთნოგრაფიული მუზეუმი ღია სის ქვეშ

AD (ADOL'MEN). X.K. III AШA. II AZBJA. EШЫPA DOLMEN. II HALF OF THE III MILLENIUM BC. ESHERA
 УАЖӘЙ ҚЫРҒӘЙЛА АЕТНОГРАФИАТӘ МУЗЕИ АҒЫ ИЦӘАХУП AT PRESENT PRESERVED AT GEORGIAN NATIONAL MUSEUM
 АЖӘӘАН АЦАҚА ИҚОУ АЕТНОГРАФИАТӘ МУЗЕИ OPEN AIR MUSEUM OF ETHNOGRAPHY

ეშირა
 Eшыpa
eshera

დოლმენი. ძვ. წ. III ათასწლეულის II ნახევარი
 ეშერა. გეგმა, ჭრილი, წიხნადი, ზედხედი
 ნახაზი ი. ტარასაშვილისა. 1956 წ.
 მუყაო, ტუში, 39X55 სმ (სემ. სმ)

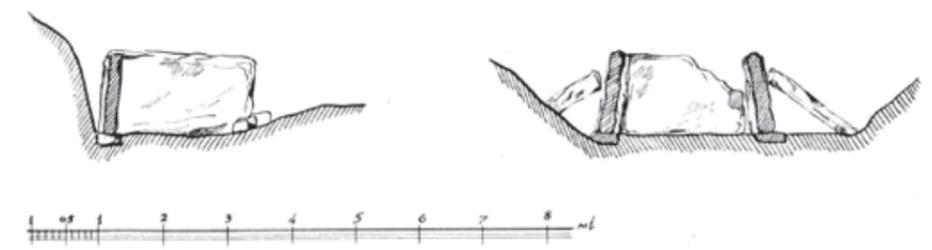
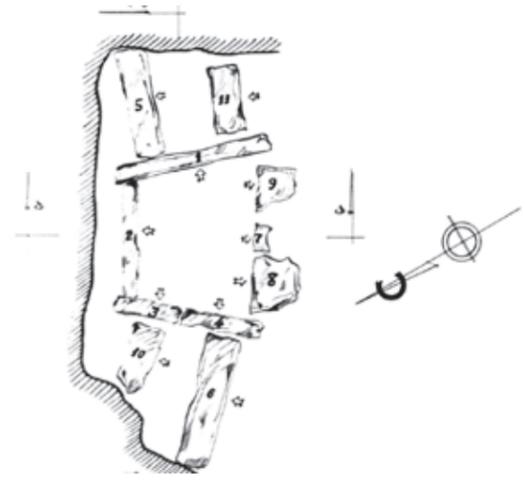
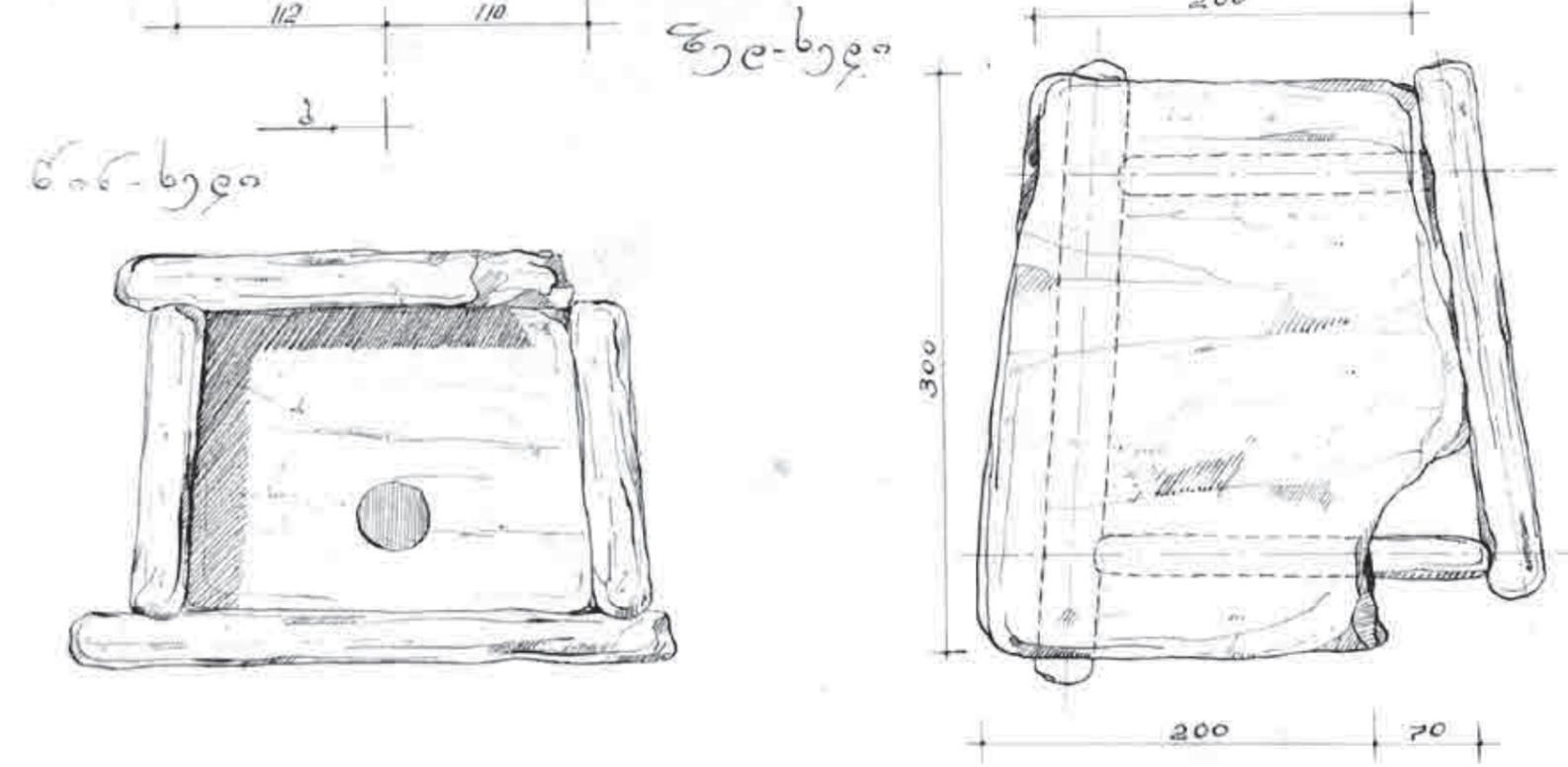
N1 დოლმენი. გეგმა. აღრო ბრინჯაოს ხანა. ეშერა
 ნახაზი ი. ტარასაშვილისა. 1955 წ.
 მუყაო, ტუში. 40X59 სმ (სემ. სმ)

AQ (АДОЛЬМЕН). X.წ. III აშთ. II აზბჯა
 ешыра. აჟლან, ახსარა, აჟხბათეი აჟშრა, ხყთეი აჟშრა
 ი. ტარასაშვილი იტჯაგჟანტჯა. 1956 შ.
 აკართონ, ატუშ, 39X55 სმ. (ჟამ. აა.)

N1 AQ (АДОЛЬМЕН). АПЛАН. АЦЬАЗААМТЇ ПАСА
 ЕШЫРА. И. ТАРАСАШВИЛИ ИТЦАГЖАНТЦА. 1955 Ш.
 АКАРТОН, АТУШ, 40X59 СМ. (ҚАМ. АА.)

DOLMEN. II HALF OF THE III MILLENIUM BC.
 ESHERA. PLAN, CUT, FAÇADE, COVERING
 DRAWING BY I. TARASASHVILI. 1956
 CARDBOARD, INDIAN INK. 39X55 CM. (GNM. MFA.)

N1 DOLMEN. PLAN. EARLY BRONZE AGE. ESHERA
 DRAWING BY I. TARASASHVILI. 1955
 CARDBOARD, INDIAN INK. 40X59 CM. (GNM. MFA.)

N2 დოლმენი. გეგმა. აღრო ბრინჯაოს ხანა. ეშერა
 ნახაზი ი. ტარასაშვილისა. 1955 წ.
 მუყაო, ტუში. 40X59 სმ (სემ. სმ)

N2 AQ (АДОЛЬМЕН). АПЛАН. АЦЬАЗААМТЇ ПАСА
 ЕШЫРА. И. ТАРАСАШВИЛИ ИТЦАГЖАНТЦА. 1955 Ш.
 АКАРТОН, АТУШ, 40 X 59 СМ. (ҚАМ. АА.)

N2 DOLMEN. PLAN. EARLY BRONZE AGE. ESHERA
 DRAWING BY I. TARASASHVILI. 1955
 CARDBOARD, INDIAN INK. 40X59 CM. (GNM. MFA.)

სარტყელი სხოველის სტილიზებული ფიგურით. ფრაგმენტები. ძვ. წ. III ათასწლეულის II ნახევარი N1 დოლმენი. ეშერა. ბრინჯაო. L-13 სმ (სემ. სმ)
 АСТИЛИЗАЦИЯ ЗМОУ АПСТӘЫ ФИГУРАЛА ИРԳՎՅԱՆԻ ԱՄԱԿԱ. АФРАГМЕНТҚӘ. Վ.Ք. III ԱՄԹԻՄԻԿԵՍԱ II ԱՅԵՋԱ N1 ԱԳ (АДОЛЬМЕН). ЕШЫРА. АԿԵԱՅ. L-13 CM. (ҚАМ. АА.)
 GIRDLE WITH STYLIZED FIGURE OF AN ANIMAL. FRAGMENTS. II HALF OF THE III MILLENIUM BC. N1 DOLMEN. ESHERA. BRONZE. L-13 CM. (GNM. MFA.)

სარტყელი. ფრაგმენტები. ძვ. წ. III ათასწლეულის II ნახევარი N1 დოლმენი. ეშერა. ბრინჯაო. L-41 სმ (სემ. სმ)
 ԱՄԱԿԱ. АФРАГМЕНТҚӘ. Վ.Ք. III ԱՄԹԻՄԻԿԵՍԱ II ԱՅԵՋԱ N1 ԱԳ (АДОЛЬМЕН) ЕШЫРА. АԿԵԱՅ. L-41 CM. (ҚАМ. АА.)
 GIRDLE. FRAGMENTS. II HALF OF THE III MILLENIUM BC. N1 DOLMEN. ESHERA. BRONZE. L-41 CM. (GNM. MFA.)

შუბის პირი
 ძვ. წ. III ათასწლეულის II ნახევარი N1 დოლმენი. ეშერა ბრინჯაო. L-22 სმ (სემ. სმ)
 АЛСАХАТЦА
 Վ.Ք. III ԱՄԹԻՄԻԿԵՍԱ II ԱՅԵՋԱ N1 ԱԳ (АДОЛЬМЕН). ЕШЫРА. АԿԵԱՅ. L- 22 CM. (ҚАМ. АА.)
 SPEAR HEAD
 II HALF OF THE III MILLENIUM BC. N1 DOLMEN. ESHERA. BRONZE. L-22 CM. (GNM. MFA.)

ისრის პირი
 ძვ. წ. III ათასწლეულის II ნახევარი N1 დოლმენი. ეშერა ბრინჯაო. 8.5 სმ (სემ. სმ)
 АХԳА
 Վ.Ք. III ԱՄԹԻՄԻԿԵՍԱ II ԱՅԵՋԱ N1 ԱԳ (АДОЛЬМЕН). ЕШЫРА. АԿԵԱՅ. 8.5 CM. (ҚАМ. АА.)
 ARROWHEAD. II HALF OF THE III MILLENIUM BC. N1 DOLMEN. ESHERA. BRONZE. 8.5 CM. (GNM. MFA.)

საბევერი
 ძვ. წ. III ათასწლეულის II ნახევარი N1 დოლმენი. ეშერა ბრინჯაო. L-14.5 სმ (სემ. სმ)
 АԿԱՄԱ. Վ.Ք. III ԱՄԹԻՄԻԿԵՍԱ II ԱՅԵՋԱ N1 ԱԳ (АДОЛЬМЕН). ЕШЫРА. АԿԵԱՅ. L-14.5 CM. (ҚАМ. АА.)
 DAGGER. II HALF OF THE III MILLENIUM BC. N1 DOLMEN. ESHERA. BRONZE. L-14.5 CM. (GNM. MFA.)

საქინძი ნახევარსფეროსებრი თავით
ძვ. წ. III ათასწლეულის II ნახევარი
N1 დოლმენი. ბრინჯაო
L-10.5 სმ; ბურთულის D-1.5 სმ (სემ. სმ)

АСФЕРАБЖАТӘ ХАГЫЛА ЗМОУ АИБАРКЫГА
X.К. III АШӘШЫҚӘСА II АЗБЖА
N 1 АӘ (АДОЛЬМЕН). АҶБАЗ.
L-10.5 CM; АКӘЫМПЫЛ D-1.5 CM. (ҚАМ. АА.)

FASTENER WITH HEMISPHERICAL HEAD
II HALF OF THE III MILLENIUM BC.
N1 DOLMEN BRONZE. L-10.5 CM.
D. OF A BEAD-1.5 CM. (GNM. MFA.)

საქინძი ვერძის
თავის სტილიზებული
გამოსახულებით
ძვ. წ. III ათასწლეულის
II ნახევარი. N1 დოლმენი. ეშერა
ბრინჯაო. L-17 სმ (სემ. სმ)

АСТИЛИЗАЦИЯ ЗЫЗУ АҢЫҢ ХАГЫЛА ЗМОУ
АИБАРКЫГА. X.К. III АШӘШЫҚӘСА
II АЗБЖА. N 1 АӘ (АДОЛЬМЕН). ЕШЫРА
АҶБАЗ. L-17 CM. (ҚАМ. АА.)

PIN WITH AN IMAGE OF STYLIZED HEAD OF A RAM.
II HALF OF THE III MILLENIUM BC.
N1 DOLMEN. ESHERA. BRONZE. L-17 CM. (GNM. MFA.)

საქინძი ნახევარსფეროსებრი დაფანჯრული თავით
ძვ. წ. III ათასწლეულის II ნახევარი. N1 დოლმენი
ბრინჯაო. L- 8.5 სმ; ბურთულის D-2 სმ (სემ. სმ)

ИҶБОУХАРҶСАРОУ АСФЕРАБЖАТӘ ХАГЫЛА ЗМОУ АИБАРКЫГА
X.К. III АШӘШЫҚӘСА II АЗБЖА. N 1 АӘ (АДОЛЬМЕН)
АҶБАЗ. L-8.5 CM; АКӘЫМПЫЛ D-2 CM. (ҚАМ. АА.)

FASTENER WITH AN OPEN-WORK HEMISPHERICAL HEAD
II HALF OF THE III MILLENIUM BC. N1 DOLMEN.
BRONZE. L-8.5 CM; D. OF THE SPHERULE-2 CM. (GNM. MFA.)

მძივი. ძვ. წ. III ათასწლეულის II ნახევარი
N1 დოლმენი. ეშერა. ბრინჯაო
თვალის D 5-6 მმ (სემ. სმ)

АИМХӘЫЦ. X.К. III АШӘШЫҚӘСА II АЗБЖА
N 1 АӘ (АДОЛЬМЕН). ЕШЫРА. АҶБАЗ
АИМХӘЫЦЫРА D 5-6 MM. (ҚАМ. АА.)

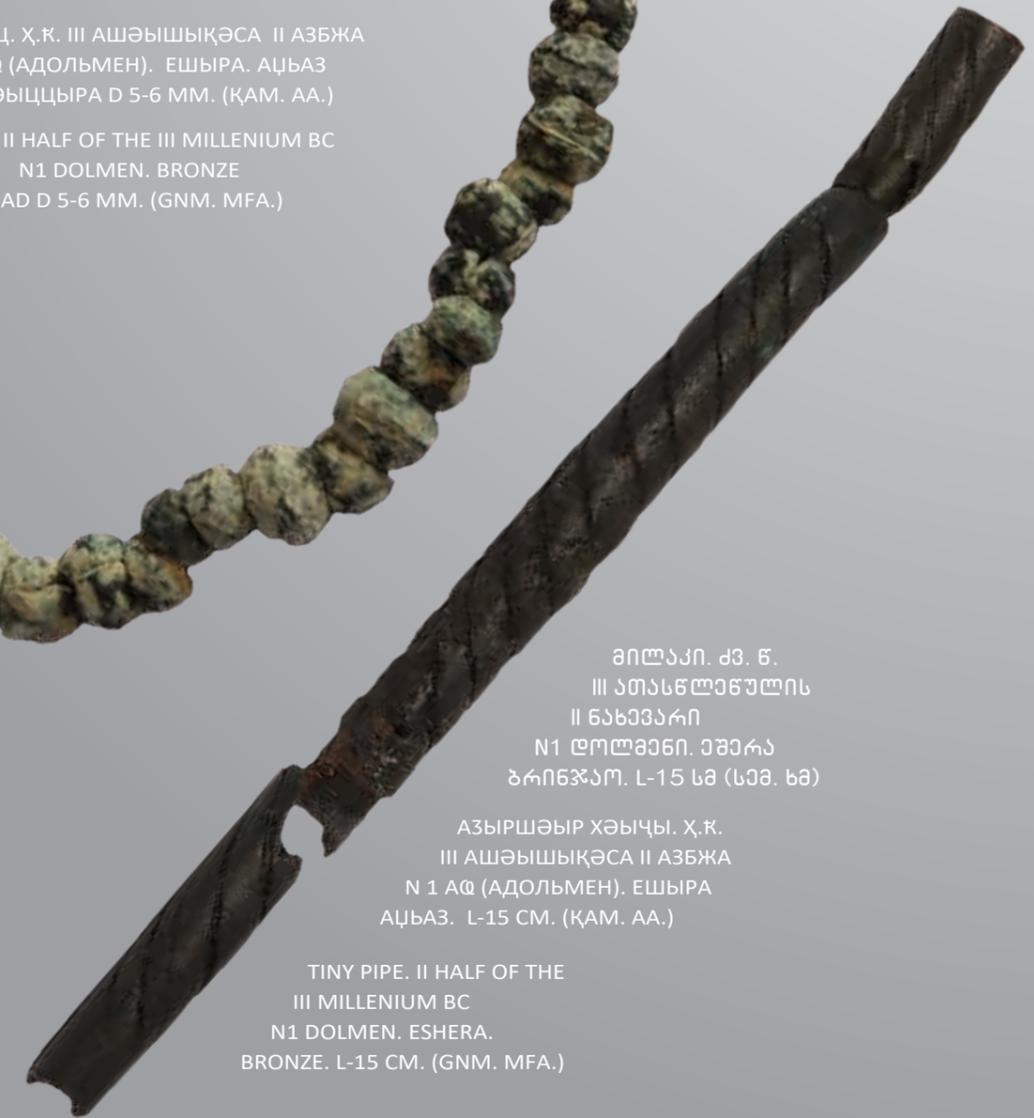
BEADS. II HALF OF THE III MILLENIUM BC
N1 DOLMEN. BRONZE
BEAD D 5-6 MM. (GNM. MFA.)

მილაკი. ძვ. წ.
III ათასწლეულის
II ნახევარი
N1 დოლმენი. ეშერა
ბრინჯაო. L-15 სმ (სემ. სმ)

АЗЫРШӘЫР ХӘЫҶЫ. X.К.
III АШӘШЫҚӘСА II АЗБЖА
N 1 АӘ (АДОЛЬМЕН). ЕШЫРА
АҶБАЗ. L-15 CM. (ҚАМ. АА.)

TINY PIPE. II HALF OF THE
III MILLENIUM BC
N1 DOLMEN. ESHERA.
BRONZE. L-15 CM. (GNM. MFA.)

სვივეზი. ძვ. წ. III ათასწლეულის II ნახევარი
N2 დოლმენი. ბრინჯაო. L- 2 სმ; L-1.5 სმ (სემ. სმ)
АСПИРАЛЪТӘ РҢШЗАГА. X.К. III АШӘШЫҚӘСА II АЗБЖА
N 2 АӘ (АДОЛЬМЕН). АҢБАЗ. L-2 CM; L-1.5 CM. (ҚАМ. АА.)
COILS. II HALF OF THE III MILLENIUM BC.
N2 DOLMEN. BRONZE. L- 2 CM; L-1.5 CM. (GNM. MFA.)

სამაჯურნი. ძვ. წ. VI ს. ეშერა
ბრინჯაო. L-4.5 სმ (სემ. სმ.მ)
АНАПХАҢА. X.К. VI АШӘ. ЕШЫРА
АҢБАЗ. L-4.5 CM. (ҚАМ. ҚА.)
BRACELET. VI C. BC. ESHERA
BRONZE. L-4.5 CM. (GNM. MG.)

ბიძევი. ძვ. წ. III ათასწლეულის II ნახევარი
N1 დოლმენი. ეშერა. ბრინჯაო (სემ. სმ.მ)
АИМХӘЫЦҚӘ. X.К. III АШӘШЫҚӘСА II АЗБЖА
N 1 АӘ (АДОЛЬМЕН). ЕШЫРА. АҢБАЗ
BEADS. II HALF OF THE III MILLENIUM BC.
N1 DOLMEN. ESHERA. BRONZE. (GNM. MG.)

კოჭოზი. ძვ. წ. III ათასწლეულის II ნახევარი
N2 დოლმენი. ეშერა. თიხა
H-8.5 სმ; პირის D-8.6 სმ (სებ. სმ)

АКӘԳԿԱԼ ԽԵՅԻԿԻ. Վ.Ք. III ԱՄԹԻՄԻԿԵՏԱ II ԱՅԵՅԱ
N 2 ԱԳ (АДОЛЬМЕН). ЕШԵՐԱ. АНԻՄԹԱԳԼՄԻ
H-8.5 CM; АХԵԴԱ D-8.6 CM. (ԳԱՄ. ԱԱ.)

BOWL FOR MEALS. II HALF OF THE III MILLENIUM BC
N2 DOLMEN. ESHERA. CLAY
H-8.5 CM; LIP OF THE BOWL D-8.6 CM. (GNM. MFA.)

კათხა. ძვ. წ. III ათასწლეულის II ნახევარი
N2 დოლმენი. ეშერა. თიხა. H-9.5 სმ
პირის D-10.5 სმ; ძირის D-6.5 სმ (სებ. სმ)

ԱԿԱԿԹԱ. Վ.Ք. III ԱՄԹԻՄԻԿԵՏԱ II ԱՅԵՅԱ
N 2 ԱԳ (АДОЛЬМЕН). ЕШԵՐԱ. АНԻՄԹԱԳԼՄԻ
АХԵԴԱ. H-9.5 CM; D-10.5 CM.
ԱԿԱ D-6.5 CM. (ԳԱՄ. ԱԱ.)

PITCHER. II HALF OF THE III MILLENIUM BC
DOLMEN. ESHERA. CLAY. H-9.5 CM.
LIP OF THE PITCHER D-10.5 CM.
BASE D-6.5CM. (GNM. MFA.)

შუზის პირი. ძვ. წ. VII-VI სს.
ეშერა. ბრინჯაო
15.7X3.5 სმ (სებ. სმ. მ)

ԱԳՏԱԽԱԿԱ. Վ.Ք. VII-VI ԱՄԹ.
ЕШԵՐԱ. АԿԵԱՅ
15.7X3.5 CM. (ԳԱՄ. ԳԱ.)

SPEAR HEAD. VII-VI CC. BC.
ESHERA. BRONZE
15.7 X3.5 CM. (GNM. MG.)

კოლხური ცული. ძვ.წ. VIII-VII სს.
ეშერა. ბრინჯაო
17X5.5 სმ (სებ. სმ. მ)

ԿԱԼԳԵՏԱԿԱ ԱԻԽԱ. Վ. Ք. VIII-VII ԱՄԹ.
ЕШԵՐԱ. АԿԵԱՅ
17X5.5 CM. (ԳԱՄ. ԳԱ.)

COLCHIAN AXE. VIII-VII CC. BC.
ESHERA. BRONZE
17X5.5 CM. (GNM. MG.)

საღვინი ქვა. ძვ. წ. VIII-VII სს.
ეშერა. ქვა. 7.7X1.5 სმ (სებ. სმ. მ)

ԱՄԱԿԵԱ. Վ. Ք. VIII-VII ԱՄԹ.
ЕШԵՐԱ. АХԱԿԵ. 7.7X1.5 CM. (ԳԱՄ. ԳԱ.)
WHETSTONE. VIII-VII CC. BC.
ESHERA. STONE. 7.7X1.5 CM. (GNM. MG.)

ბალთვი. შემკული ორთავა
სხოველის გამოსახულებებით
ძვ.წ. VI ს. ეშერა
ბრინჯაო. 4.3X4.4 სმ (სებ. სმ. მ)

ԹԽԻԿ ՅՄՕՅ ԱԳՏԹԵՍԻ ԱԳՄՐԱ
ՅՄՕՅ ԱԳԿԻԿ
Վ.Ք. VI ԱՄԹ. ЕШԵՐԱ
АԿԵԱՅ. 4.3X3.3 CM. (ԳԱՄ. ԳԱ.)

BUCKLE, ADORNED WITH AN IMAGE
OF A TWO-HEADED ANIMAL
VI C. BC. ESHERA
BRONZE. 4.3X4.4 CM. (GNM. MG.)

Акаа акаша-мыкаша

სოხუმის მიდამოები

კოლხური ნახევარდრაქმა
ძვ.წ. V-IV სს. ვერცხლი
წონა-1.9 გრ; ზომა-11/13 მმ (სებ. სპ.მ)

ΚΑΛΧΥΤΑΤΑΙ ΑΔΡΑΧΜΑ ΕΞΑ
X.წ. V-IV ΑΣΘ. ΑΡΑΖΗΝΙ
ΑΚΑΠΑΝ-1.9 ΓΡ; ΑΣΘΑΓΑΑ-11/13 ΜΜ. (ΚΑΜ. ΚΑ.)

COLCHIAN HALF DRACHMA COIN
VI-V CC. BC. SILVER
WEIGHT-1.9 GR; SIZE-11/13 MM. (GNM. MG.)

სამაჯური. ძვ.წ. VII ს. კელასურის ხეობა
ბრინჯაო. H- 1.1 სმ; D- 4.3 სმ (სებ. სპ.მ)

ΑΝΑΠΧΑΤΙΔΑ. X.წ. VII ΑΣΘ. ΚΒΑΛΑΨΘΥΡΤΑΙ ΑΓΣΤΑ
ΑΨΒΑΣ. H-1.1 CM; D-4.3 CM. (ΚΑΜ. ΚΑ.)

BRACELET. VII C. BC. KELASURI GORGE
BRONZE. H-1.1 CM; D-4.3 CM. (GNM. MG.)

ათენური ტეტრაδრაქმა
ძვ.წ. 125 წ. ვერცხლი
წონა-16.03 გრ; ზომა-28/30 მმ (სებ. სპ.მ)

ΑΦΙΝΑΤΑΙ ΑΤΕΤΡΑΔΡΑΧΜΑ
X.წ. 123 Π. ΑΡΑΖΗΝΙ
ΑΚΑΠΑΝ-16.03 ΓΡ; ΑΣΘΑΓΑΑ-28/30 ΜΜ. (ΚΑΜ. ΚΑ.)

TETRADRACHM OF ATHENS
125 BC. SILVER. WEIGHT-16.03 GR;
SIZE-28/30 MM. (GNM. MG.)

თრაქიის მმართველ ლისიმაქეს
ცენტავრის ალბილოზურივი მინაბაძი
ძვ.წ. II-I სს. ელექტრუმი
წონა-4.73 გრ. ზომა-24/23 მმ (სებ. სპ.მ)

ΤΡΑΚΙΑΤΑΙ ΑΚΒΑΧΙΑ ΛΙΣΙΜΑΧ
ΙΣΤΑΤΕΡ ΑΨΙΠΑΝΤΑΙ ΑΙΜΙΤΑΚΙΑ, ΑΚΘΨΥΧ
X. წ. II-I ΑΣΘ. ΑΕΛΕΚΤΡΥΜ
ΑΚΑΠΑΝ-4.73 ΓΡ; ΑΣΘΑΓΑΑ-24/23 ΜΜ. (ΚΑΜ. ΚΑ.)

LOCAL IMITATION OF STATERS OF
LYSIMACHUS, BASILEUS OF THRACE
II-I CC. BC. ELECTRUM
WEIGHT-4.73 GR. SIZE 24/23 MM. (GNM. MG.)

დიოსკურიის საქალაქო მონეტა
ძვ.წ. 105-90 წწ. სპილენძი
წონა-3.01 გრ
D-16 მმ (სებ. სპ.მ)

ΔΙΟΣΚΟΥΡΙΑ ΑΚΑΛΑΚΨΤΘ ΜΟΝΕΤΑ
X. წ. 105-90 ΠΠ. ΑΒΘΑ
ΑΚΑΠΑΝ-3.01 ΓΡ; D-16 ΜΜ. (ΚΑΜ. ΚΑ.)

URBAN COIN OF DIOSCURIA
105-90 BC. COPPER
WEIGHT-3.01 GR;
D-16 MM. (GNM. MG.)

დიოსკურიის საქალაქო მონეტა
ძვ.წ. 105-90 წწ. სპილენძი
წონა-4.4 გრ; D-16 მმ (სებ. სპ.მ)

ΔΙΟΣΚΟΥΡΙΑ ΑΚΑΛΑΚΨΤΘ ΜΟΝΕΤΑ
X. წ. 105-90 ΠΠ. ΑΒΘΑ
ΑΚΑΠΑΝ-4.4 ΓΡ; D-16 ΜΜ. (ΚΑΜ. ΚΑ.)

URBAN COIN OF DIOSCURIA
105-90 BC. COPPER
WEIGHT-4.4 GR; D-16 MM. (GNM. MG.)

კანკელის ფილა. X ს.
სოხუმის მიდამოები
ქირქვა. 50x49 სმ (სპმ. სმ)

АНЫХАТЪЗЫ АХАХӘКЪБАҢС. X АШӘ.
АКӘА АКӘША-МЫКӘША
АХАШ. 50 X 49 CM. (ҚАМ. АА.)

ICONOSTASIS SLAB. X C.
SOKHUMI SURROUNDINGS
LIMESONE. 50X49 CM. (GNM. MFA.)

კანკელის ფილა. X ს.
სოხუმის მიდამოები
ქირქვა. 64x40 სმ (სპმ. სმ)

АНЫХАТЪЗЫ АХАХӘКЪБАҢС. X АШӘ.
АКӘА АКӘША-МЫКӘША
АХАШ. 64 X 40 CM. (ҚАМ. АА.)

ICONOSTASIS SLAB. X C.
SOKHUMI SURROUNDINGS
LIMESTONE. 64X40 CM. (GNM. MFA.)

ქ(რისტ)ე, ა(ღი)ღე ღ(ავი)თ
აფხაზთა მ(ე)ფე
და ს(ევას)ტ(ოს)ი

Қырса, хьыз дырга
аҭсуаа рах Давиди Севастоси

Christ, glorify David, the King
of Abkhazians and Sebastos

დავით აღმაშენებლის (1089–1125) მონეტა. XII ს.
სოხუმის მიდამოები. ვერცხლი
წონა–0.56 გრ; ზომა–26/28 მმ (სამ. სპ.მ)

ДАВИД АГМАШЕНЕБЕЛИ (АРГЫЛАԾ) (1089-1125)
ИМОНЕТА. XII АШԹ. АԿԹԱ АКԹՄԱ-МЫԿԹՄԱ. АРАЗНЫ
АКАПАН-0.56 ГР; АՄԹԱԴԱԱ-26/28 ММ. (ԳԱՄ. ԿԱ.)

DAVID THE BUILDER'S (1089-1125) COIN. XII C.
SOKHUMI SURROUNDINGS. SILVER
WEIGHT-0.56 GR. SIZE-26/28 MM. (GNM. MG.)

† ქ(რისტ)ე, ა(ღი)ღე ღ(ავი)თ
მ(ე)ფე და ს(ევას)ტ(ოს)ი

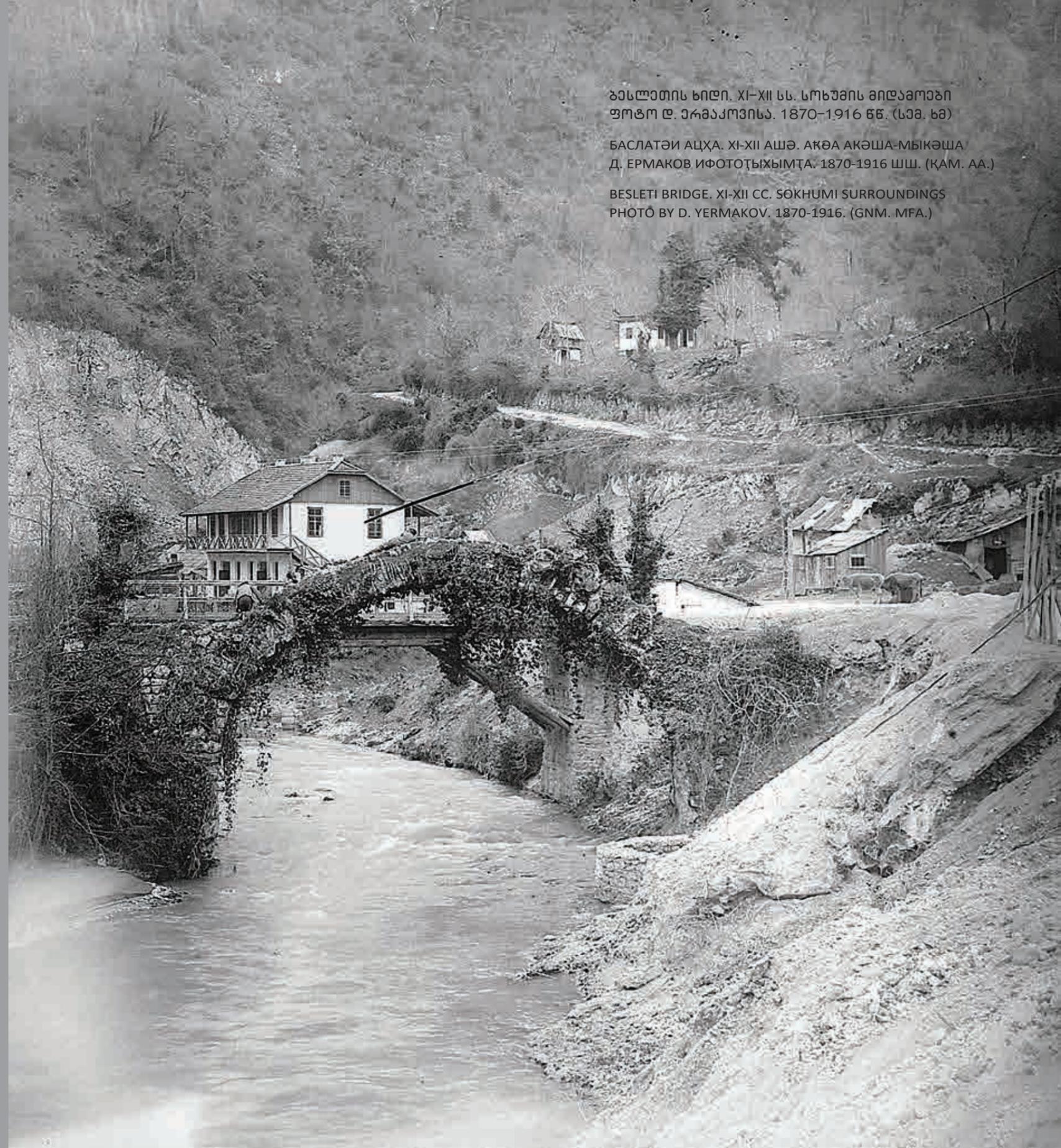
† Қырса, хьыз дырга ах
Давиди Севастоси

† Christ, glorify King David
and Sebastos

დავით აღმაშენებლის (1089–1125) მონეტა. XII ს.
სოხუმის მიდამოები. ვერცხლი
წონა–0.50 გრ; ზომა–26/28 მმ (სამ. სპ.მ)

ДАВИД АГМАШЕНЕБЕЛИ (АРГЫЛАԾ) (1089-1125)
ИМОНЕТА. XII АШԹ. АԿԹԱ АКԹՄԱ-МЫԿԹՄԱ. АРАЗНЫ
АКАПАН-0.50 ГР; АՄԹԱԴԱԱ-26/28 ММ. (ԳԱՄ. ԿԱ.)

DAVID THE BUILDER'S (1089-1125) COIN. XII C.
SOKHUMI SURROUNDINGS. SILVER
WEIGHT-0.50 GR. SIZE-26/28 MM. (GNM. MG.)

ბასლეთის ხიდი. XI–XII სს. სოხუმის მიდამოები
ფოტო დ. ერმაკოვისა. 1870–1916 წწ. (სამ. მმ)

БАСЛАТԻ АԿԿԱ. XI-XII АՄԹ. АԿԹԱ АКԹՄԱ-МЫԿԹՄԱ
Դ. ЕРМАКОВ ИФОТОԳЫМԻՄԻ. 1870-1916 ՄՄ. (ԳԱՄ. ԱԱ.)

BESLETI BRIDGE. XI-XII CC. SOKHUMI SURROUNDINGS
PHOTO BY D. YERMAKOV. 1870-1916. (GNM. MFA.)

† ҭ [ҩҭ᠒᠙᠙᠓᠒] ҿԳԵ[᠒᠙ᠩ᠑᠗]
[ԵԾ]᠒᠗᠒᠒ԿԳԵԵԿԵՆՓ[Ե]ԵԳ᠒᠒[...]

ქ(რისტე), [მეუფ(ე)ო] ყ(ოველ)თა[ო], [უმ(ე)ტ(ე)ს(ა)დ]
[ად]იდე ორთავ[ე] შ(ინ)ა ს(უ)ფ(ე)ც[ა]თა უ[ძლეველი] [...]

Зегы Ирхылапшыу Қырыса, аопстазаарак рҕы
хьзи-пшеи ит Иааира зкэым [...]

Christ the Lord of all, glorify in every possible way
the Invincible in both lives.

ზესლეთის ხილი. XI-XII სს. სოხუმის მიდამოები
ფოტო დ. ერმაკოვისა. 1870-1916 წწ. (საგ. ხა)

БАСЛАТӘИ АЦҰА. XI-XII АШӘ. АҚӘА АҚӘША-МЫҚӘША
Д. ЕРМАКОВ ИФОТОҒЫХЫМҒА. 1870-1916. (ҚАМ. АА.)

BESLETI BRIDGE. XI-XII CC. SOKHUMI SURROUNDINGS
PHOTO BY D. YERMAKOV. 1870-1916. (GNM. MFA.)

† Ɔ~Q: 7ԿԸ7Ի7Ի||7: ԶՓՇԻ7[7Խ]: Զ7
 † Զ~Ի: ՆՐԽ7ԳՇ: || ԶՇԻ7ՇԶ: ՇԶ~Ի:

† წ(მიდა)ო ეკ(ა)ტირინე, მფარველ
 მექმ(ე)ნ სულითა მარიამს, ამ(ე)ნ

† Ацшъа Екатерине, Мариам
 лыцсы хъча, Аминь

† Saint Ekaterine, guard soul
 of Mariam, Amen

ნმ. ეკატერინეს ხატი. XI-XII სს. სოხუმის მიდამოები
 მოქობულნი ვერცხლი, თვლები. 24.5x19 სმ
 (სამ. ნმ)

АЦШЪА ЕКАТЕРИНЕ ЛНЫХА. XI-XII АШԹ. АԿԹА АԿԹША-МЫԿԹША
 ХԵԿԻ ЗМОУ АХАԿԹԿԹА РЫЛА ИРԿШЗОУ ИХЪЗЫРКУ
 АРАЗНЫ. 24.5x19 CM. (ԳԱՄ. ԱԱ.)

ST. EKATERINE ICON. XI-XII CC. SOKHUMI SURROUNDINGS
 GOLDEN PLATED SILVER WITH STONES. 24.5x19 CM.
 (GNM. MFA.)

[...] **ԷՔՇՁ: ԲԻՇԾՆԴԵԴՆՁ: ՆԴՏԻՁՆՏ:**
ԲՁ[---]ԴԴԿՇՁ:ԾԴԾՁ: ԻՇԹՆՆԲԸ[...]ԴՆՁ
Կ[---]ՆՇ ԲՇԲԿՁԴԴ: ԷՄՆՇ: ՆԲՁԸԹ:
ԲԿ[---]ՆՇ[---] ՆՆԿ[--]: Դ[-]Ն: [-]ԲԸԿ[-]Դ

[...] ხმაო მქადაგებულო სინანულისა, მო[---]ვიყო, დიდო ნათლისმცემელი
 ყ[---]სამამკობი ხ(ა)ტ(ი)სა ღმობით მეგ[---]სა[---] ი[-]ს [-]მტკ[იც]ე

Лыцхала аныхачапа [...] ахъз харазкуа аззаахы,
 ацхаражәхәа [...] иахьхәра абжьы

The voice of preacher of repentance, [...] great baptizer, [...]
 glorifying icon with compassion [...]

ხატის პერანგი. XI ს. სოხუმის მილამოუბი
 მოლოქრული პერანგი. 32.5X24.2 სმ
 (სამ. ხმ)

АНЫХА АЗАҶ. XI АШӘ. АҚӘА АҚӘША-МЫКӘША
 ИХЪЗЫРКУ АРАЗНЫ 32.5X24.2 СМ.
 (ҚАМ. АА.)

ICON RIZA. XI C. SOKHUMI SURROUNDINGS
 GOLDEN PLATED SILVER. 32.5X24.2 CM.
 (GNM. MFA.)

სამი ღებალი ორთავიანი არწივის გამოსახულებებით. XIII-XIV სს.
სოხუმის მილამოები. ბრინჯაო. 7.5X7.7 სმ (საბ. სმ)

ДЫ-ХЫК ЗХАГЫЛОУ АУАРБА АПШРА ЗМОУ АДЕТАЛЬҚА ХҒА
XIII-XIV АШӘ. АҚӘА АҚӘША-МЫКӘША
АҘБАЗ. 7.5X7.7 CM. (ҚАМ. АА.)

THREE DETAILS WITH AN IMAGE OF TWO-HEADED EAGLE
XIII-XIV CC. SOKHUMI SURROUNDINGS
BRONZE. 7.5X7.7 CM. (GNM. MFA.)

წყვილი ლაგბარი ჭდაული კონსენტრული წრეებითა და ოთხი
პალმებით. XII-XIV სს. ბრინჯაო. 14.3X14.3 სმ (საბ. სმ)

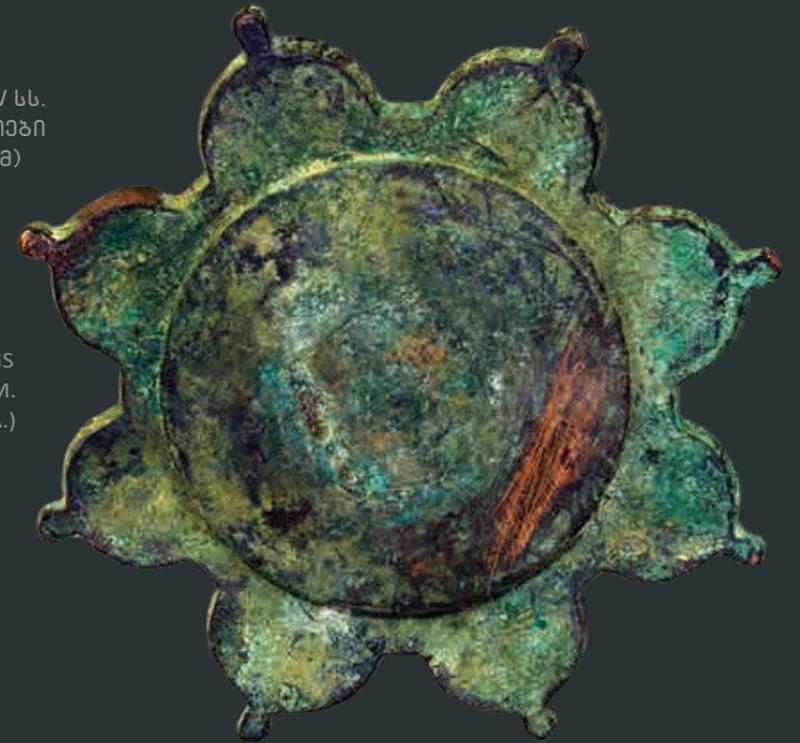
АКОНЦЕНТРТӘ ГЪАГЪАҚӘИ АПАЛЬМЕТҚӘА ПШБЕИ ЗМОУ Ә-СААН ДУК
XII-XIV АШӘ. АҘБАЗ. 14.3X14.3 CM. (ҚАМ. АА.)

A COUPLE OF TRAYS WITH NOTCHED CONCENTRIC CIRCLES AND FOUR
PALMETTES. XII-XIV CC. BRONZE. 14.3X14.3 CM. (GNM. MFA.)

ლაგბარი. XIII-XIV სს.
სოხუმის მილამოები
ბრინჯაო. 24.2X24 სმ (საბ. სმ)

АСААН ДУ. XIII-XIV АШӘ.
АҚӘА АҚӘША-МЫКӘША
АҘБАЗ. 24.2 X 24 CM. (ҚАМ. АА.)

TRAY. XIII-XIV CC.
SOKHUMI SURROUNDINGS
BRONZE. 24.2X24 CM.
(GNM. MFA.)

ბუბტის ჭვირული ფრაგმენტები. XIII-XIV სს. სოხუმის მილამოები
ბრინჯაო. ერთი ფრაგმენტის ზომა-10X7.5 სმ (საბ. სმ)

АҚӘЫМПЫЛ ИССАНЫ ИХУ АФРАГМЕНТҚӘА. XIII-XIV АШӘ. АҚӘА АҚӘШАМЫКӘША
АҘБАЗ. ФРАГМЕНТК АШӘАГАА-10 X7.5 CM. (ҚАМ. АА.)

FINE CHISELLED FRAGMENTS OF A BALLOON. XIII-XIV CC. SOKHUMI SURROUNDINGS
BRONZE. ONE FRAGMENT-10X7.5 CM. (GNM. MFA.)

უცნობი ნივთის დეტალები
XIII-XIV სს. სოხუმის მიდამოები
ბრინჯაო. 10.5x8 სმ (სმ. სმ)

ИДЫРЫМ АМАҒӘП АДЕТАЛЬҚА
XIII-XIV АШӘ. АҚӘА АҚӘША-МЫКӘША
АҒЫБАЗ. 10.5x8 СМ. (ҚАМ. АА.)

DETAILS OF AN UNKNOWN ITEM
XIII-XIV CC. SOKHUMI SURROUNDINGS
BRONZE. 10.5x8 CM. (GNM. MFA.)

ქორკანდელი. ფრაგმენტები
XIII-XIV სს.
სოხუმის მიდამოები
159.5x54 სმ (სმ. სმ)

АПОЛИКАНДИЛО. АФРАГМЕНТ
XIII-XIV АШӘ.
АҚӘА АҚӘША-МЫКӘША
159.5x54 СМ. (ҚАМ. АА.)

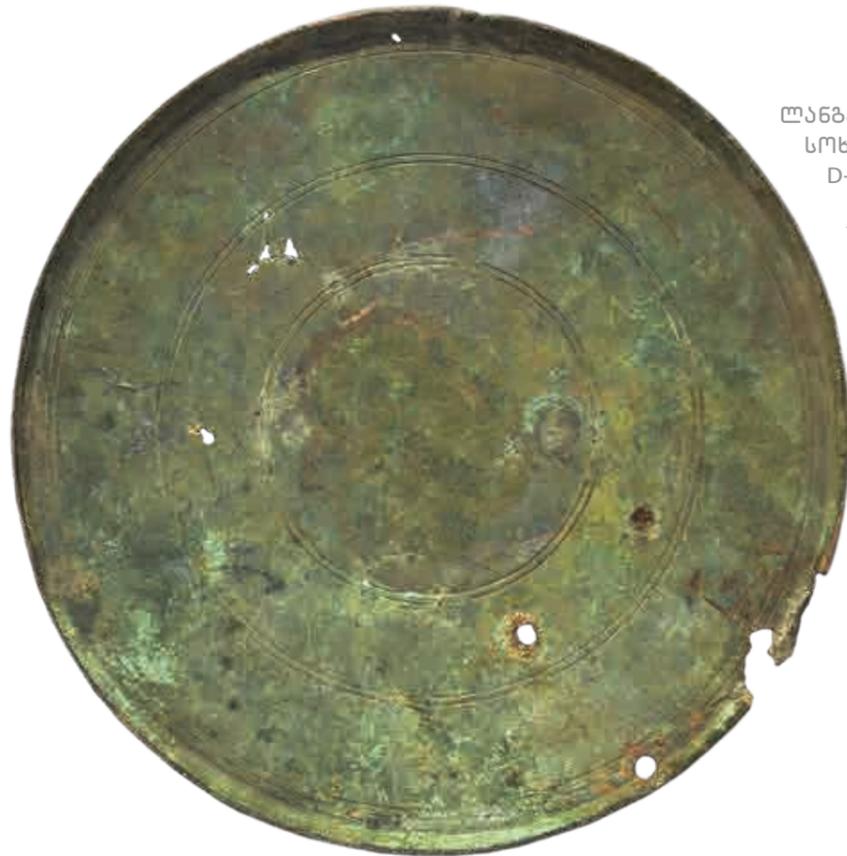
A LARGE CANDLESTICK
WITH MANY CANDLES
FRAGMENTS. XIII-XIV CC.
SOKHUMI SURROUNDINGS
159.5x54 CM. (GNM. MFA.)

სახეცხლური. XIII-XIV სს.
სოხუმის მიდამოები
ბრინჯაო. H-3.5 სმ; D-1.3 სმ (სმ. სმ)

АРҒАҚЫ. XIII-XIV АШӘ.
АҚӘА АҚӘША-МЫКӘША
АҒЫБАЗ. H-3.5 СМ; D-1.3 СМ. (ҚАМ. АА.)

INCENSE BURNER. XIII-XIV CC.
SOKHUMI SURROUNDINGS
BRONZE. H-3.5 CM; D-1.3 CM. (GNM. MFA.)

ლაგბარი. გვიანი შუა საუკუნეები
სოხუმის მიდამოები. ბრინჯაო
D-24.5 სმ (სებ. სმ)

АСААН ДУ. ИХЬШӘӨУ
АБЖЪАРАШӘЫШЫҚӘСАҚӘ
АКӘА АКӘША-МЫКӘША
АҶЫАЗ. D-24.5 CM. (ҚАМ. АА.)

TRAY. LATE MIDDLE AGES
SOKHUMI SURROUNDINGS
BRONZE. D-24.5 CM. (GNM. MFA.)

ფეხუმი ვარსკვლავით. გვიანი შუა
საუკუნეები. სოხუმის მიდამოები
ბრინჯაო. ფეხუმი H-6 სმ; D-14 სმ
ვარსკვლავის H-6 სმ; D-6 სმ (სებ. სმ)

АЕТҶАҚӘА ЗМОУ АГЪЕЖЪКЪАҶС (АДИСКОС)
ИХЬШӘӨУ АБЖЪАРАШӘЫШЫҚӘСАҚӘ
АКӘА АКӘША-МЫКӘША. АҶЫАЗ
АГЪЕЖЪКЪАҶС H-6 CM; D-14 CM.
АЕТҶА H-6 CM; D-6 CM. (ҚАМ. АА.)

BOWL WITH A STAR. LATE MIDDLE AGES
SOKHUMI SURROUNDINGS
BOWL H-6 CM; D-14 CM.
STAR H-6 CM; D-6 CM. (GNM. MFA.)

ჭურჭელი წმინდა გეორგიის
წმ. გიორგის რელიეფური გამოსახულებით
გვიანი შუა საუკუნეები. სოხუმის მიდამოები
ცყვია. 15x9.3 სმ (სებ. სმ)

АҶҚЫА ҒЪАРҒЪ ИРЕЛИЕФТӘУ ИСАХЪА ЗНУ
АЗЫҶШЪА АХЪҶАРҶӘӨ АМКЪАҶ ИХЬШӘӨУ
АБЖЪАРАШӘЫШЫҚӘСАҚӘ. АКӘА АКӘША-
МЫКӘША. АТСА. 15X9.3 CM. (ҚАМ. АА.)

VESSEL FOR HOLY WATER
WITH THE RELIEF IMAGE OF SAINT GEORGE.
LATE MIDDLE AGES. SOKHUMI SURROUNDINGS
LEAD. 15X9.3 CM. (GNM. MFA.)

სამცხელური. გვიანი შუა საუკუნეები
სოხუმის მიდამოები
სპილენძი. H-4 სმ; D-10 სმ (სებ. სმ)

АРФАҚЫ. ИХЬШӘӨУ АБЖЪАРАШӘЫШЫҚӘСАҚӘ
АКӘА АКӘША-МЫКӘША
АҶЫАЗ. H-4 CM; D-10 CM. (ҚАМ. АА.)

INCENSE BURNER. LATE MIDDLE AGES
SOKHUMI SURROUNDINGS
COPPER. D-10 CM; H-4 CM. (GNM. MFA.)

წრეში ჩანერილი აყვავებული ჯვრები
 განვითარებული შუა საუკუნეები
 სოხუმის მიდამოები. ბრინჯაო. 20X17 სმ (სებ. სმ)
 აგზაგზა ჰკნისიშოუ აშაქ სახზა ჰმოუ აცხარქა
 იფიოუ აბჯარაშთისიყცაქა
 აკა აკაშა-მიკაშა. აცხა. 20X17 სმ. (კამ. აა.)
 FLOWERED CROSSES IN A CIRCLE. HIGH MIDDLE AGES
 SOKHUMI SURROUNDINGS. BRONZE. 20X17 CM. (GNM. MFA.)

შანდლი. განვითარებული შუა საუკუნეები
 სოხუმის მიდამოები. ბრინჯაო
 H-107 სმ; D-30 სმ (სებ. სმ)
 აშანდალ. იფიოუ აბჯარაშთისიყცაქა
 აკა აკაშა-მიკაშა
 აცხა. H-107 სმ; D-30 სმ. (კამ. აა.)
 CANDELABRA. HIGH MIDDLE AGES
 SOKHUMI SURROUNDINGS. BRONZE
 H-107 CM; D-30 CM. (GNM. MFA.)

ჯვრები. განვითარებული შუა საუკუნეები
 სოხუმის მიდამოები
 რკინა. 31X21 სმ; 20X13 სმ (სებ. სმ)
 აცხარქა. იფიოუ აბჯარაშთისიყცაქა
 აკა აკაშა-მიკაშა
 აიხა. 31X21 სმ; 20X13 სმ. (კამ. აა.)
 CROSSES. HIGH MIDDLE AGES
 SOKHUMI SURROUNDINGS.
 IRON. 31X21 CM; 20X13 CM. (GNM. MFA.)

შანდლის ნაწილები. განვითარებული შუა საუკუნეები
 სოხუმის მიდამოები. ბრინჯაო. შანდლის H-12.2 სმ; D-12.5 სმ
 ღეროების H-20.5 სმ; D-2.5 სმ (სებ. სმ)
 აშანდალ ახაქაქა. იფიოუ აბჯარაშთისიყცაქა
 აკა აკაშა-მიკაშა. აცხა. აშანდალ H-12.2 სმ; D-12.5 სმ.
 ახაქაქა H-20.5 სმ; D-2.5 სმ. (კამ. აა.)
 PARTS OF A CANDELABRA. HIGH MIDDLE AGES. SOKHUMI SURROUNDINGS
 BRONZE. CANDELABRA H-12.2CM; D-12.5 CM.
 STEMS H-20.5CM; D-2.5 CM. (GNM. MFA.)

შანდლის ნაწილები. განვითარებული შუა საუკუნეები
სოხუმის მიდამოები. ბრინჯაო
H-16სმ; D-7.5 სმ; H-35 სმ; D-7.5 სმ; H-15.5 სმ; D-7სმ
H-35 სმ; D-7.5 სმ; H-23.3 სმ; D-7.5 სმ (სპმ. სმ)

АШЬАНДАЛ АХӘТӘҚӘӘ. ИҒИОУ АБЖЪАРАШӘЫШЫҚӘСАҚӘӘ
АКӘӘ АКӘША-МЫКӘША. АҘЫАЗ.
H-16 CM; D-7.5 CM; H-35 CM; D-7.5 CM; H-15.5 CM; D-7 CM;
H-35 CM; D-7.5 CM; H-23.3CM; D-7.5 CM. (ҚАМ. АА.)

PARTS OF CANDELABRA. HIGH MIDDLE AGES
SOKHUMI SURROUNDINGS. BRONZE
H-16 CM; D-7.5 CM; H-35 CM; D-7.5 CM; H-15.5 CM; D-7 CM;
H-35 CM; D-7.5 CM; H-23.3CM; D-7.5 CM. (GNM. MFA.)

სოხუმი. ფოტო დ. ერმაკოვისა
1870-1916 წწ. (სპმ. სპმ.)
АКӘӘ. Д. ЕРМАКОВ ИФОТОҒЫХЫМҒА
1870-1916 ШШ. (ҚАМ. ҚА.)
SOKHUMI. PHOTO BY D. YERMAKOV
1870-1916. (GNM. MG.)

გუდაუტის რაიონი

Гәдоуҭа араион

GUDAUTA
DISTRICT

kulanurkhva

Каланырхаа

ყულანურხვა

საკილი პანტერის (ლეოპარდის)
გამოსახულებით. ძვ.წ. VII ს.
ბრინჯაო. 5.7x5.4 სმ (სიმა. სიძ.მ)

АБЖԿԱС АСАХԻԱ ՅՄՕՄ
ԱՊԻՆՐՉԱԼԱ. Վ. Կ. VII ԱՄԹ.
ԱՇԻԱՅ. 5.7x5.4 ՍՄ. (ԿԱՄ. ԿԱ.)

FASTENER WITH AN IMAGE
OF A PANTHER (LEOPARD). VII C. BC.
BRONZE. 5.7X5.4 CM. (GNM. MG.)

სული (ყუაზე კაღლის გამოსახულებით)
ძვ.წ. VII ს. ყულანურხვა. ბრინჯაო
21X7.2 სმ (სმ. სსი.მ)

АИХА (АИХАЛАРҒАҒ ФИГУРАЛА ИРҒШЗОУ)
X. К. VII АШӨ. КӨЛАНЫРХӨА. АҒЫАЗ
21X7.2 CM. (ҚАМ. ҚА.)

AXE (WITH A DOG IMAGE ON THE AXE HEAD)
VII C. BC. KULANURKHVA BRONZE
21X7.2 CM. (GNM. MG.)

სული. ძვ.წ. VII ს. ყულანურხვა
ბრინჯაო. 40.5X18.7 სმ (სმ. სსი.მ)

АИХА. X. К. VII АШӨ. КӨЛАНЫРХӨА
АҒЫАЗ. 40.5 X 18.7 CM. (ҚАМ. ҚА.)

AXE. VII C. BC. KULANURKHVA
BRONZE. 40.5X18.7 CM. (GNM. MG.)

lykhi

ლობი

Лыхны

ქალღმერთების თავი. ძვ.წ. IV-III სს.
ქირქვა. 14x10 სმ (სმ. სპ.მ)

АНЦӘАРҢЫҢА ЛХЫ. Х.Җ. IV-III АШӘ.
АҖАШ. 14x10 см. (қам. қа.)

HEAD OF A GODDESS. IV-III C. BC.
LIMESTONE. 14x10 CM. (GNM. MG.)

ღვთისმშობლის მიძინების ტაძარი. X ს. ლიხნი
ფოტო ვ. თულაშვილისა. 1980-იანი წლები (საგ. ხა)

ЛЫХНЫТӘИ АЛАЦӘИҚӘЫҢСАРАТӘ НЫХАБАА. X АШӘ. ЛЫХНЫ
В. ТУЛАШВИЛИ ИФОТОҒЫХЫМҒА. 1980-ТӘИ АШЫҚӘСКӘА. (ҚАМ. АА.)

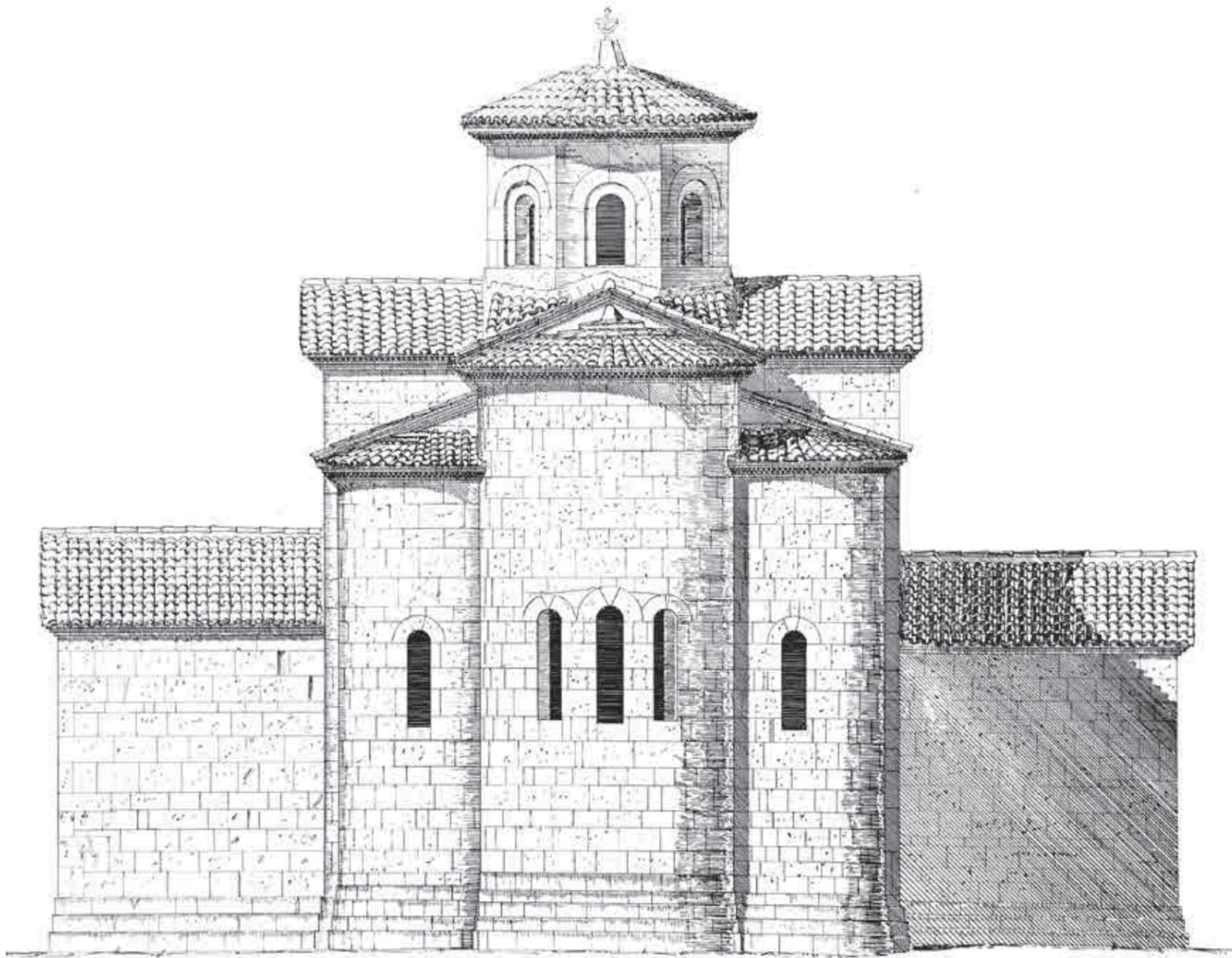
CATHEDRAL OF THE ASSUMPTION OF THE HOLY MOTHER
X C. LIKHNI. PHOTO BY V. TULASHVILI, 1980s. (GNM. MFA.)

ღვთისმშობლის მიძინების ტაძარი
ინტერიერი. X ს. ლიხნი
ფოტო ვ. თულაშვილისა
1980-იანი წლები (საგ. ხა)

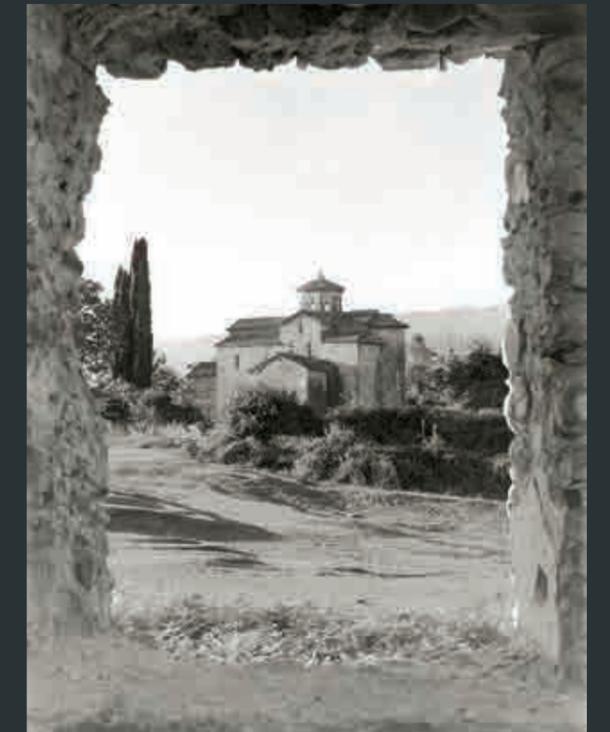
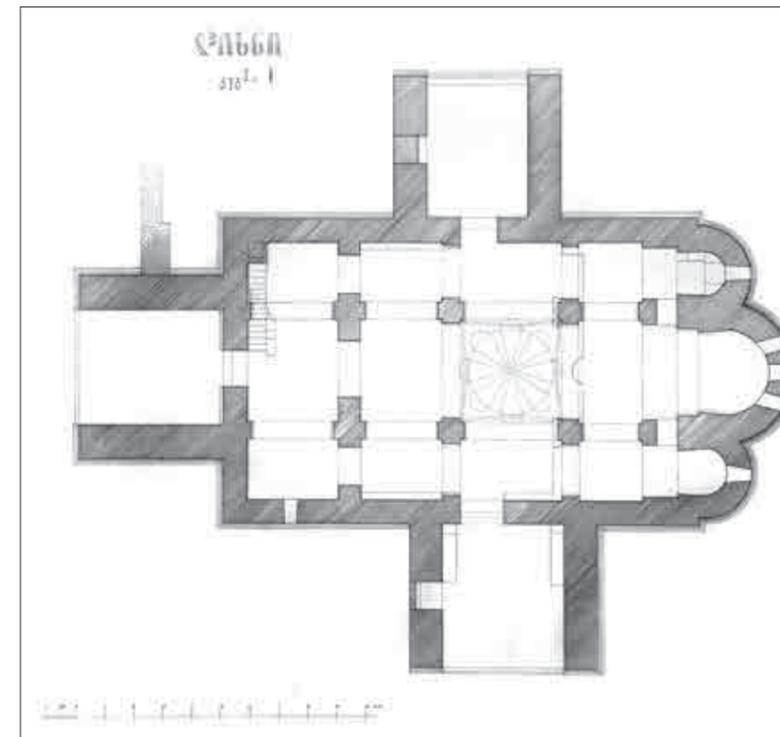
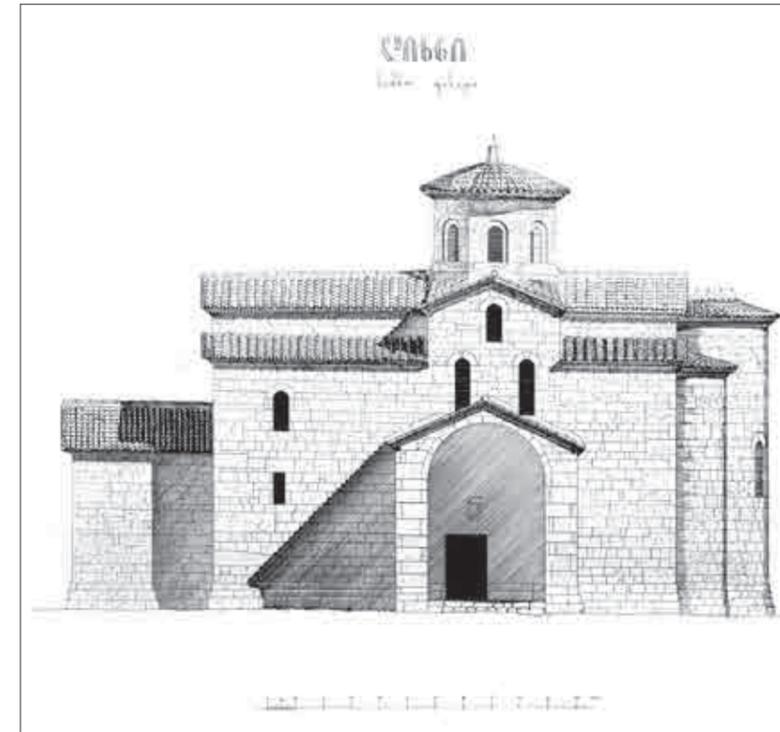
ЛЫХНЫТӘИ АЛАЦӘИҚӘЫҢСАРАТӘ
НЫХАБАА АИНТЕРИЕР. X АШӘ. ЛЫХНЫ
В. ТУЛАШВИЛИ ИФОТОҒЫХЫМҒА
1980-ТӘИ АШЫҚӘСКӘА. (ҚАМ. АА.)

CATHEDRAL OF THE ASSUMPTION
OF THE HOLY MOTHER. INTERIOR
X C. LIKHNI. PHOTO BY V. TULASHVILI
1980s. (GNM. MFA.)

ԼՅՏԻՏՅՈՒՄՈՒԼԻՆ ՅԻՈՒՆԵՅԻՆ ԿԱԿԱՐԻ. X Ն. ԱԼՄՈՍԱՅՎԼԵՏԻ ԳՆՏԱԸԻ. ԼԻՈՆԵՆ
ՆԱՅՆՅԻ Յ. ՏԻԼՈՍԱՆԻՏԱ ԸՆ Թ. ԹՕԴՄԱՆԻ. 1948 Տ.
ՔԱԼԱԼԸԻ, ԳՄՍԻ. 60X82 ՏՄ (ՏՅՅ. ՆՅ)

ЛЫХНЫТӘИ АЛАЦӘИҚӘЫҢСАРАТӘ НЫХАБАА. X АШӘ. ЦИЛОСАНИИ Т. ТҒДУЕИ РЦӘАҒАНЦА. 1948 Ш. АҚБААД, АТУШ. 60X82 СМ. (ҚАМ. АА.)
CATHEDRAL OF THE ASSUMPTION OF THE HOLY MOTHER
X C. EASTWARD FAÇADE. LIKHNI
DRAWINGS BY V. TSILOSANI AND T. TODUA. 1948
PAPER, INDIAN INK. 60X82 CM. (GNM. MFA.)

ԼՅՏԻՏՅՈՒՄՈՒԼԻՆ ՅԻՈՒՆԵՅԻՆ ԿԱԿԱՐԻ
X Ն. ԼԻՈՆԵՆ. ԳՐՈՒՄ Յ. ԹՄԼԱՏՅՈՒՆԻՏԱ
1980-ՈՒՆԻ ՏԼԵՅԻ (ՏՅՅ. ՆՅ)

ЛЫХНЫТӘИ АЛАЦӘИҚӘЫҢСАРАТӘ НЫХАБАА
X АШӘ. ЛЫХНЫ. В. ТУЛАШВИЛИ ИФОТОҒЫХЫМЦА
1980-ТӘИ АШЫҚӘСҚӘА. (ҚАМ. АА.)

CATHEDRAL OF THE ASSUMPTION OF THE HOLY MOTHER
X C. LIKHNI. PHOTO BY V. TULASHVILI. 1980s. (GNM. MFA.)

ԼՅՏԻՏՅՈՒՄՈՒԼԻՆ ՅԻՈՒՆԵՅԻՆ ԿԱԿԱՐԻ
X Ն. ԼԻՈՆԵՆ. ՏԱՅՆՐԵՏԻ ԳՆՏԱԸԻ ԸՆ ԳԵՅՅԱ N1
ՆԱՅՆՅԻ Յ. ՏԻԼՈՍԱՆԻՏԱ ԸՆ Թ. ԹՕԴՄԱՆԻ. 1948 Տ.
ՔԱԼԱԼԸԻ, ԳՄՍԻ. 60X82 ՏՄ (ՏՅՅ. ՆՅ)

ЛЫХНЫТӘИ АЛАЦӘИҚӘЫҢСАРАТӘ НЫХАБАА
X АШӘ. ЛЫХНЫ. АЛАДАТӘИ АФАСАД. АПЛАН N1
В. ЦИЛОСАНИИ Т. ТҒДУЕИ РЦӘАҒАНЦА. 1948 Ш.
АҚБААД, АТУШ. 60X82 СМ. (ҚАМ. АА.)

CATHEDRAL OF THE ASSUMPTION OF THE HOLY MOTHER
X C. LIKHNI. SOUTHERN FAÇADE AND PLAN N1
DRAWINGS BY V. TSILOSANI AND T. TODUA. 1948
PAPER, INDIAN INK. 60X82 CM. (GNM. MFA.)

ღვთისმშობლის მიძინების ტაძარი
ინტერიორის ფრაგმენტები
X ს. ლიხნი. ფოტო ვ. თულაშვილისა
1980-იანი წლები (საგ. ხმ)

ЛЫХНЫТӘИ АЛАЦӘИҚӘЫҢСАРАТӘ
НЫХАБАА. АИНТЕРИЕР АФРАГМЕНТҚӘА
X АШӘ. ЛЫХНЫ
В. ТУЛАШВИЛИ ИФОТОҒЫХЫМҒА
1980-ТӘИ АШЫҚӘСҚӘА. (ҚАМ. АА.)

CATHEDRAL OF THE ASSUMPTION
OF THE HOLY MOTHER
FRAGMENTS OF THE INTERIOR
X C. LIKHNI. PHOTO BY V. TULASHVILI
1980s. (GNM. MFA.)

უცნობი წმინდანი. X-XI სს. საღვინეკვე, ღვთისმშობლის მიძინების ტაძარი. X ს. ლიხნი. ასლი ბ. შევიაკოვასი. 1970 წ. ქაღალდი, ტემპერა. 58X59 სმ (სამ. სმ)

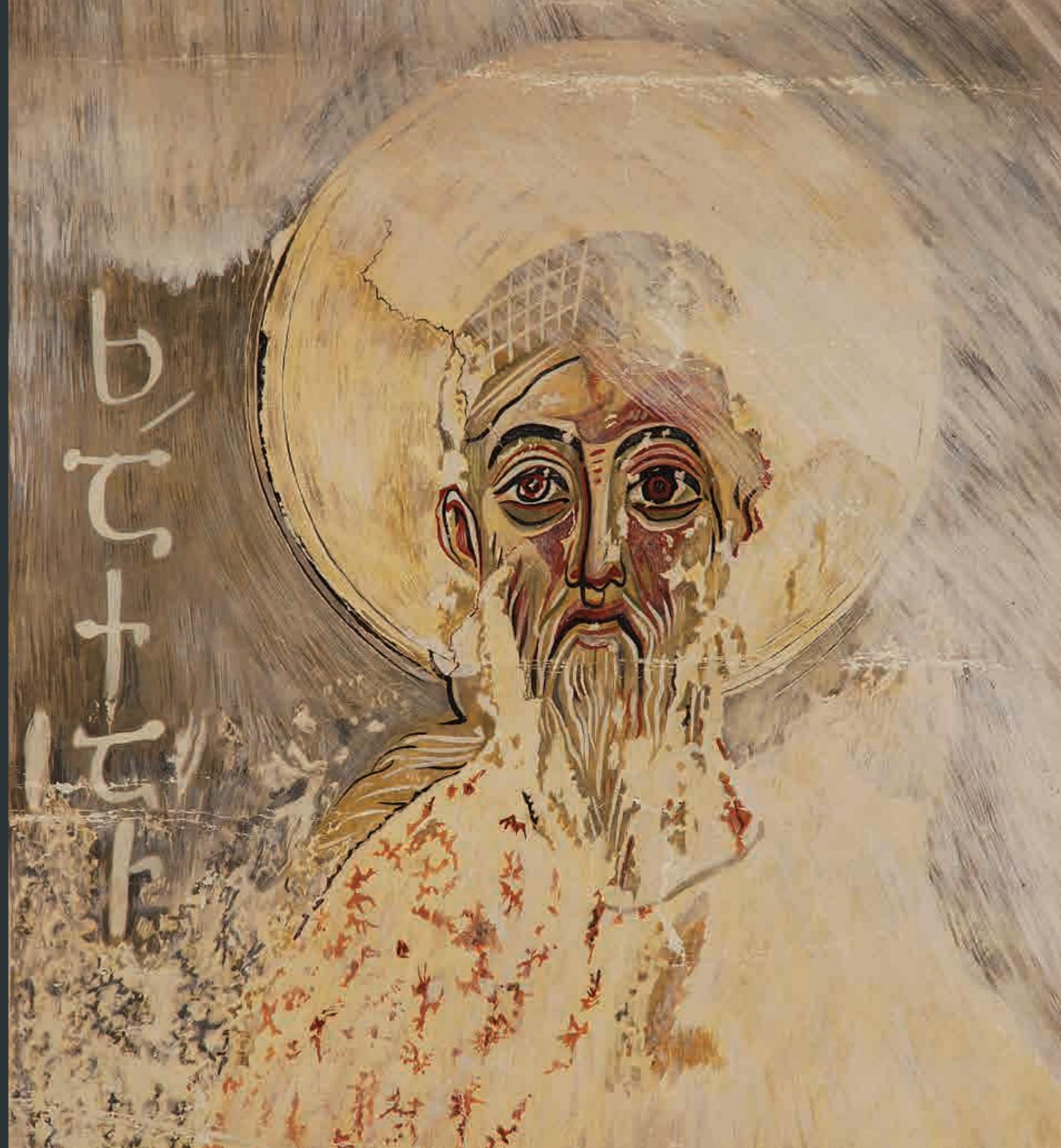
ИДЫРЫМ АЦҚА. X-XI АШӘ. АПАСТОФОРИА. ЛЫХНЫТӘИ АЛАЦӘИҚӘЫҢСАРАТӘ НЫХАБАА. X АШӘ. ЛЫХНЫ. АҚӘТЫХ ҚАЛЦЕИТ Т. ШЕВИАКОВА. 1970 Ш. АҚБААД, ТЕМПЕРА. 58X59 СМ. (ҚАМ. АА.)

UNKNOWN SAINT. X-XI CC. DIACONAL APSE. CATHEDRAL OF THE ASSUMPTION OF THE BLESSED HOLY MOTHER. X C. LIKHNI COPY BY T. SHEVYAKOVA. 1970. PAPER, TEMPERA. 58X59 CM. (GNM. MFA.)

წმ. წინასწარმეტყველი ზაქარია. X-XI სს. საღვინეკვე, ღვთისმშობლის მიძინების ტაძარი X ს. ლიხნი. ასლი ბ. შევიაკოვასი. 1970 წ. ქაღალდი, ტემპერა. 58X69 სმ (სამ. სმ)

АЦҚА АЦХАРАЖӘХӘӘ ЗАҚАРИА. X-XI АШӘ. АПАСТОФОРИА. ЛЫХНЫТӘИ АЛАЦӘИҚӘЫҢСАРАТӘ НЫХАБАА X АШӘ. ЛЫХНЫ. АҚӘТЫХ ҚАЛЦЕИТ Т. ШЕВИАКОВА. 1970 Ш. АҚБААД, ТЕМПЕРА. 58X69 СМ. (ҚАМ. АА.)

SAINT PROPHET ZECHARIAH. X-XI CC. DIACONAL APSE. CATHEDRAL OF THE ASSUMPTION OF THE HOLY MOTHER X C. LIKHNI. COPY BY T. SHEVYAKOVA. 1970. PAPER, TEMPERA. 58X69 CM. (GNM. MFA.)

ორნამენტული მოტივი
X-XI სს. საღვთისმშობლის აფხინის
ჩრდილოეთი კედელი
ლვთისმშობლის მიძინების
ტაძარი. X ს. ლიხნი
ასლი ბ. შევიაკოვასი. 1970 წ.
ქაღალდი, ტემპერა
61X204 სმ (საშ. სმ)

ОРНАМЕНТТӨ МОТИВ
X-XI АШӘ. АПАСТОФОРИА
АҒАДАТӘИ АҢЗЫ ЛЫХНЫТӘИ
АЛАЦӘИҚӘЫҒСАРАТӘ
НЫХАБАА. X АШӘ. ЛЫХНЫ
АҚӘҢЫХ ҚАЛЦЕИТ Т. ШЕВИАКОВА.
1970 Ш. АҚЫААД, ТЕМПЕРА.
61X204 СМ. (ҚАМ. АА.)

ORNAMENTAL DÉCOR
X-XI CC. NORTHERN WALL OF
THE DIACONAL APSE. CATHEDRAL
OF THE ASSUMPTION OF THE
HOLY MOTHER. X C. LIKHNI
COPY BY T. SHEVYAKOVA. 1970
PAPER, TEMPERA. 61X204 CM.
(GNM. MFA.)

დეკორატიული მოტივი. XIV ს. ლვთისმშობლის მიძინების ტაძარი X ს. ლიხნი
შემცირებული ასლები ბ. შევიაკოვასი. 1951 წ. ქაღალდი, ტემპერა. 13X18 სმ (საშ. სმ)

АДЕКОРАТИВТӨ МОТИВ. XIV АШӘ. ЛЫХНЫТӘИ АЛАЦӘИҚӘЫҒСАРАТӘ НЫХАБАА. X АШӘ. ЛЫХНЫ
АҚӘҢЫХ МАҢҚӘА ҚАЛЦЕИТ Т. ШЕВИАКОВА. 1951 Ш. АҚЫААД, ТЕМПЕРА. 13X18 СМ. (ҚАМ. АА.)

DECORATIVE MOTIFS. XIV C. CATHEDRAL OF THE ASSUMPTION OF THE HOLY MOTHER
X C. LIKHNI. REDUCED COPIES BY T. SHEVYAKOVA. 1951. PAPER, TEMPERA. 13X18 CM. (GNM. MFA.)

დეკორატიული მოტივი. XIV ს.
 ღვთისმშობლის მიქნების
 ტაძარი. X ს. ლიხნი
 შემცირებული ასლები
 ტ. შვეიაკოვასი. 1951 წ.
 ქაღალდი, ტემპერა. 13X18 სმ
 (სამ. მმ)

АДЕКОРАТИВТЪ МОТИВ. XIV АШ.
 ЛЫХНЫТЪИ АЛАЦЪЕИҚЪЫҢСАРАТЪ
 НЫХАБАА. X АШ. ЛЫХНЫ
 АҚӘТҮХ МАҢҚАА КАЛҢЕИТ
 Т. ШЕВИАКОВА. 1951 Ш.
 АҚБААД, ТЕМПЕРА. 13X18 СМ.
 (ҚАМ. АА.)

DECORATIVE MOTIFS. XIV C.
 CATHEDRAL OF THE ASSUMPTION
 OF THE HOLY MOTHER. X C.
 LIKHNI. REDUCED COPIES BY
 T. SHEVYAKOVA. 1951
 PAPER, TEMPERA. 13X18 CM.
 (GNM. MFA.)

ნიკიფორე კონსტანტინეპოლის
პატრიარქი. სპურთხევის ბაზა. XIV ს.
ლვთისმომზღის მიქინების ტაძარი. X ს.
ლიხნი. ასლი ბ. შევიაკოვასი. 1970 წ.
ქალაქლი, ტემპერა. 245X121 სმ (სემ. სმ)

КОНСТАНТИНОПОЛТԻ АПАТРИАРХ НИКИФОР
АНЫՃԱՐԴԱ АПЛАН. XIV АՏԹ. ЛЫХНЫԹԻ
АЛАՃԵИԿՅԻԴՅԱՐԱԹԻ НЫХАБАА. X АՏԹ
ЛЫХНЫ. АՂԻԻХ КАЛՇԵИԤ Т. ШЕВИАКОВА 1970 Մ.
ԱՂԻАԱԴ, ТЕМПЕРА. 245X121 CM. (ՂԱМ. АА.)

NIKERHOROS, PATRIARCH OF CONSTANTINOPLE
BEMA. XIV C. CATHEDRAL OF THE ASSUMPTION
OF THE HOLY MOTHER. LIKHNI. X C.
COPY BY T. SHEVYAKOVA. 1970
PAPER, TEMPERA. 245X121 CM. (GNM. MFA.)

წმ. პლატონი. XIV ს. ლვთისმომზღის მიქინების ტაძარი X ს. ლიხნი
ასლი ნ. ტოლმაცხევსკაია. 1930-იანი წლები
ქალაქლი, ტემპერა. 74X54 სმ (სემ. სმ)

ԱՂԿԻԱ ПЛАТОН. XIV АՏԹ. ЛЫХНЫԹԻ
АЛАՃԵИԿՅԻԴՅԱՐԱԹԻ НЫХАБАА
X АՏԹ. ЛЫХНЫ. АՂԻԻХ КАЛՇԵИԤ Н.
ТОЛМАЧЕВСКАИА 1930-ԹԻ АՏԻՂԻՂԻ.
ԱՂԻАԱԴ, ТЕМПЕРА. 74X54 CM. (ՂԱМ. АА.)

SAINT PLATON. XIV C. CATHEDRAL OF THE ASSUMPTION OF THE HOLY MOTHER
X C. LIKHNI. COPY BY N.TOLMACHEVSKAYA. 1930s
PAPER, TEMPERA. 74X54 CM. (GNM. MFA.)

წმ. ისიდორე. XIV ს.
ლვთისმომზღის მიქინების
ტაძარი. X ს. ლიხნი. ასლი
ბ. შევიაკოვასი. 1971 წ.
ქალაქლი, ტემპერა.
151X105 სმ (სემ. სმ)

ԱՂԿԻА ИСИДОР. XIV АՏԹ.
ЛЫХНЫԹԻ
АЛАՃԵИԿՅԻԴՅԱՐԱԹԻ
НЫХАБАА. X АՏԹ. ЛЫХНЫ.
АՂԻԻХ КАЛՇԵИԤ
Т. ШЕВИАКОВА. 1971 Մ.
ԱՂԻАԱԴ, ТЕМПЕРА
151 X 105 CM. (ՂԱМ. АА.)

SAINT ISIDORE. XIV C.
CATHEDRAL OF THE ASSUMPTION
OF THE HOLY MOTHER. X C.
LIKHNI. COPY BY T.SHEVYAKOVA.
1971. PAPER, TEMPERA
51X105 CM. (GNM. MFA.)

ზინაბა. საკურთხევლის აფსიდის მონატურა
XIV ს. ღვთისმშობლის მიქინების ტაძარი. X ს. ლიხნი
ფოტო ვ. თულაშვილისა (1987 წ.) ნ. ტოლმაჩევსკაიას
ასლიდან. 352x250 სმ (სებ. სბ)

АЛАРХӘРӘ. АНЫҖӘРҖА АПСИДА АСАХЪАНҖА. XIV АШӘ.
ЛЫХНЫТӘИ АЛАЦӘИҖӘЫҢСАРАТӘ НЫХАБАА. X АШӘ. ЛЫХНЫ
В. ТУЛАШВИЛИ ИФОТОҖЫХЫМҖА (1987 Ш.) Н. ТОЛМАЧЕВСКАИА
ЛЫҖӘҖЫХА АҖЫНТӘ. 352x250 СМ. (ҖАМ. АА.)

COMMUNION. PAINTING ON THE ALTAR APSE. XIV C. CATHEDRAL
OF THE ASSUMPTION OF THE HOLY MOTHER
X C. LIKHNI. PHOTO BY V. TULASHVILI (1987) FROM THE COPY
BY N. TOLMACHEVSKAYA. 352x250 CM. (GNM. MFA.)

ღვთისმშობელი სამოთხეში (ღვთისმშობელი სამოთხის
სარტყელში) XIV ს. ღვთისმშობლის მიქინების ტაძარი
X ს. ლიხნი. ფოტო ვ. თულაშვილისა. 1980-იანი წლები
(სებ. სბ)

ҖЪНАҖ ИКОУ АНЦӘ ИАН. XIV АШӘ. ЛЫХНЫТӘИ
АЛАЦӘИҖӘЫҢСАРАТӘ НЫХАБАА. X АШӘ. ЛЫХНЫ
В. ТУЛАШВИЛИ ИФОТОҖЫХЫМҖА. 1980-ТӘИ АШЫҖӘСҚӘА
(ҖАМ. АА.)

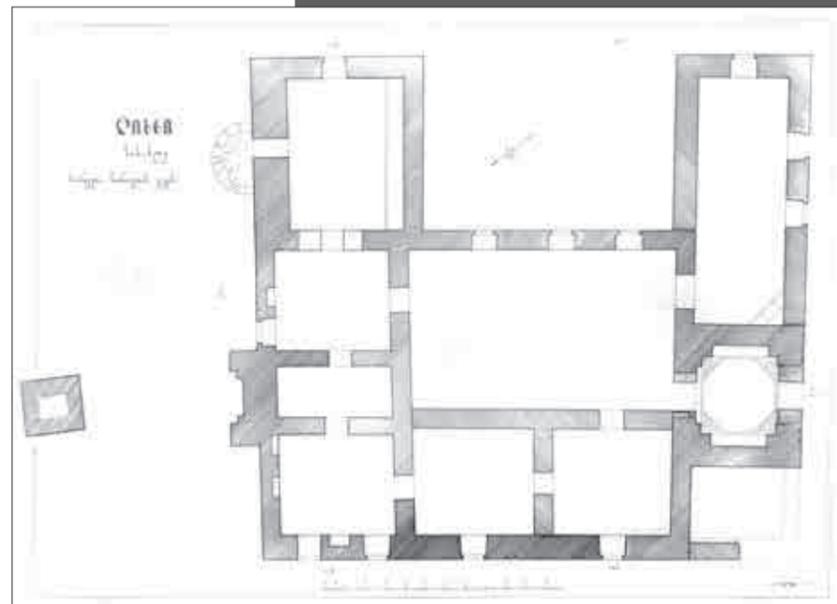
HOLY MOTHER IN HEAVEN (HOLY MOTHER IN PARADISE) XIV C.
CATHEDRAL OF THE ASSUMPTION OF THE HOLY MOTHER
X C. LIKHNI. PHOTO BY V. TULASHVILI. 1980s
(GNM. MFA.)

ლიხნის სურათთომობრივი ანსამბლი. X ს.
ფოტო ვ. თულაშვილისა
1980-იანი წლები (საგ. სა)

ЛЫХНИ АРГЫЛАРАТӨ АНСАМБЛЬ. X АШӨ.
В. ТУЛАШВИЛИ ИФОТОҒЫХЫМҒА
1980-ТӨИ АШЫҚӘСКӘА. (ҚАМ. АА.)

LIKNI ARCHITECTURAL ENSEMBLE. X C.
PHOTO BY V.TULASHVILI. 1980s. (GNM. MFA.)

სასახლე. X ს. ლიხნი. ფოტო ვ. თულაშვილისა 1980-იანი წლები (სებ. ხა)

АХАН. Х АШӘ. ЛЫХНЫ. В. ТУЛАШВИЛИ ИФОТОҶЫХЫМҶА 1980-ТӘИ АШЫҚӘСҚӘА (ҚАМ. АА.)

PALACE. X C. LIKHNI
PHOTO BY V. TULASHVILI. 1980s. (GNM. MFA.)

სასახლე. X ს. ლიხნი. პირველი სართულის გეგმა. ნახაზი ვ. წილოსანისა და თ. თოდუასი 1948 წ. ქალაქი, ტუშ. 60x82 სმ (სებ. ხა)

АХАН. Х АШӘ. ЛЫХНЫ. АКТӘИ ЕИХАҒЫЛА. АПЛАН В. ЦИЛОСАНИИ Ҷ. ҶОДУЕИ РҶӘАҒӘАНҶА. 1948 Ш. АҚБААД, АТУШ. 60x82 CM. (ҚАМ. АА.)

PALACE. X C. LIKHNI. LAYOUT OF THE FIRST FLOOR
DRAWING BY V. TSILOSANI AND T. TODUA. 1948
PAPER, INDIAN INK. 60x82 CM. (GNM. MFA.)

სასახლე. X ს. ლიხნი. ფოტო ვ. თულაშვილისა 1980-იანი წლები (სებ. ხა)

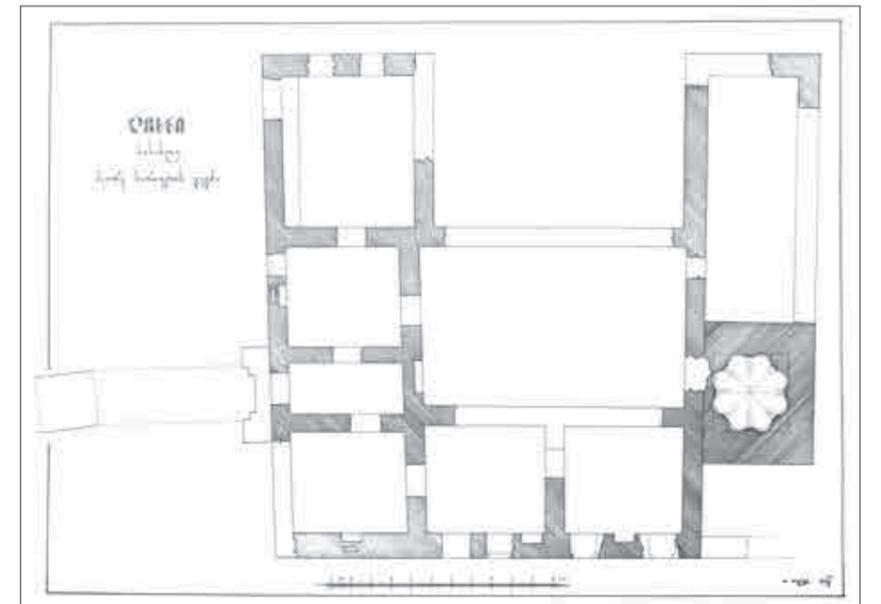
АХАН. Х АШӘ. ЛЫХНЫ. В. ТУЛАШВИЛИ ИФОТОҶЫХЫМҶА 1980-ТӘИ АШЫҚӘСҚӘА (ҚАМ. АА.)

PALACE. X C. LIKHNI
PHOTO BY V. TULASHVILI. 1980s. (GNM. MFA.)

სასახლე. X ს. ლიხნი. მეორე სართულის გეგმა ნახაზი ვ. წილოსანისა და თ. თოდუასი 1948 წ. ქალაქი, ტუშ. 60x82 სმ (სებ. ხა)

АХАН. Х АШӘ. ЛЫХНЫ. АԤБӘТӘИ АИХАҒЫЛА АПЛАН В. ЦИЛОСАНИИ Ҷ. ҶОДУЕИ РҶӘАҒӘАНҶА. 1948 Ш. АҚБААД, АТУШ. 60x82 CM. (ҚАМ. АА.)

PALACE. X C. LIKHNI. LAYOUT OF THE SECOND FLOOR
DRAWING BY V. TSILOSANI AND T. TODUA. 1948
PAPER, INDIAN INK. 60x82 CM. (GNM. MFA.)

ანაკოფია

Анакәаџиа

ანაკოფია (ყოფილი ფსირსხა)
გუგუათიანი ტაძარი სიძეოს
კანანელისა. IX ს. ახალი ათონი
ფოტო დ. ერმაკოვისა
1870-1916 წწ. (სამ. საქ.მ)

АНАКӘДІА (ПՏԻՐՅԻԱ)
СИМОН КАНАТӘИ ИХԵՅ ՅԽՅ
ԱԿԵՐԴ ՅԻԱԳԻԼՈՒ (ԱԿԵՐԴԵ)
ԱՎԱԿԹԱՄԱ. IX ԱՏԹ. ԱՓՈՆ
ՓԻՇ. Д. ЕРМАКОВ ИФОТОԳԻՄԻԳԻ
1870-1916. (ԳԱՄ. ԳԱ.)

ANAKOPIA (FORMER PSIRTSKHA)
SIMON CANANAEAN DOMED
CATHEDRAL. IX CC. AKHALI ATONI
(NEW ATHOS) PHOTO BY D. YERMAKOV
1870-1916. (GNM. MG.)

ახალი ათონი

new ethos

Афон Ғыц

მონასტრის ეკლესია. 1877-1878 წწ.
ფოტო დ. ერმაკოვისა (საფ. სპ.მ)

АБЕРҒЫҢ ИАҢАНАҚУА АНЫХАБАА. 1877-1878 ШШ.
Д. ЕРМАКОВ ИФОҒОҒЫХЫМҒА. (ҚАМ. ҚА.)

MONASTERY CHURCH. 1877-1978
PHOTO BY D. YERMAKOV. (GNM. MG.)

სამკაქლო და ნავისდაბოგი. 1877-1878 წწ.
ფოტო დ. ერმაკოვისა (საფ. სპ.მ)

АСАРҚАЛСЫРҒЕИ АБАҒӘАЗЕИ. 1877-1878 ШШ.
Д. ЕРМАКОВ ИФОҒОҒЫХЫМҒА. (ҚАМ. ҚА.)

BELL-TOWER AND ENTRANCE TO NAVE. 1877-1978
PHOTO BY D. YERMAKOV (GNM. MG.)

მონასტრის სავარძო ხედი. 1877-1878 წწ.
ფოტო დ. ერმაკოვისა (საფ. სპ.მ)

АБЕРҒЫҢ АЗЕИҢШ САХҒА. 1877-1878 ШШ.
Д. ЕРМАКОВ ИФОҒОҒЫХЫМҒА. (ҚАМ. ҚА.)

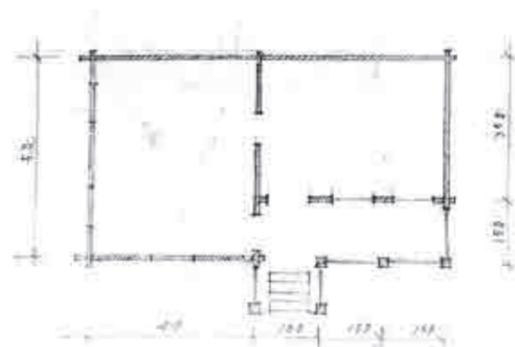
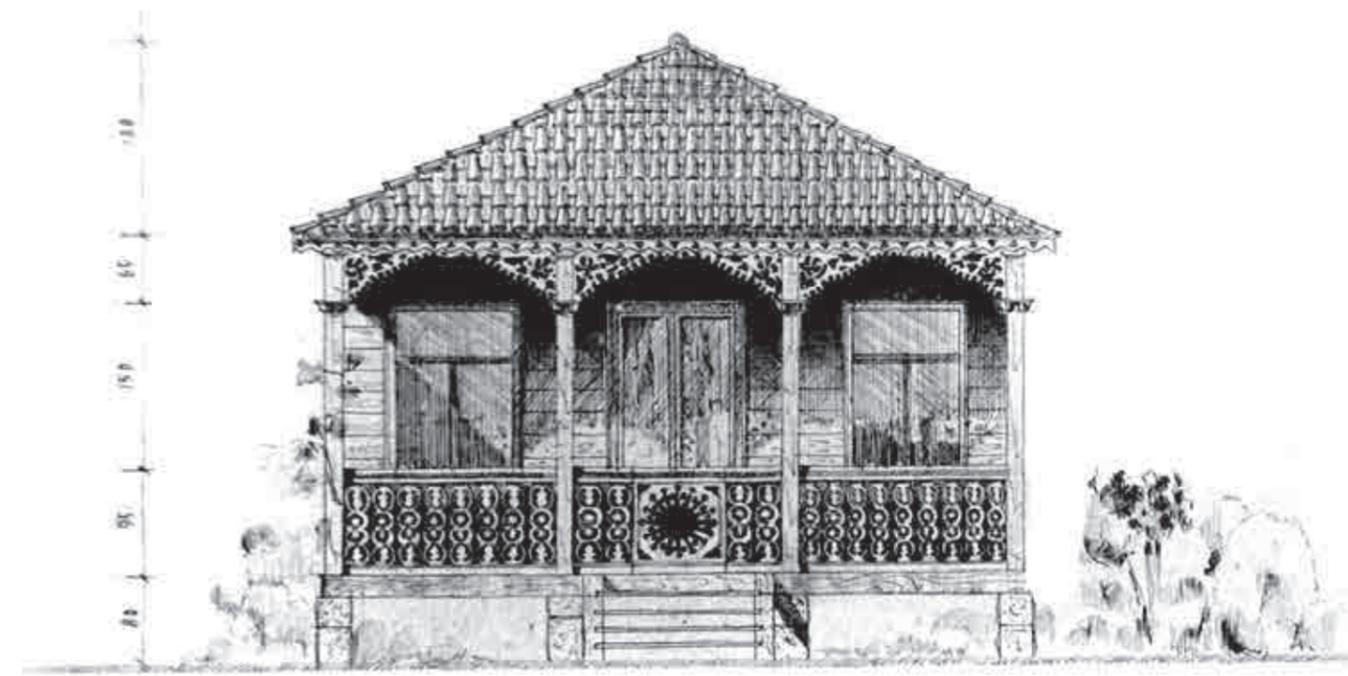
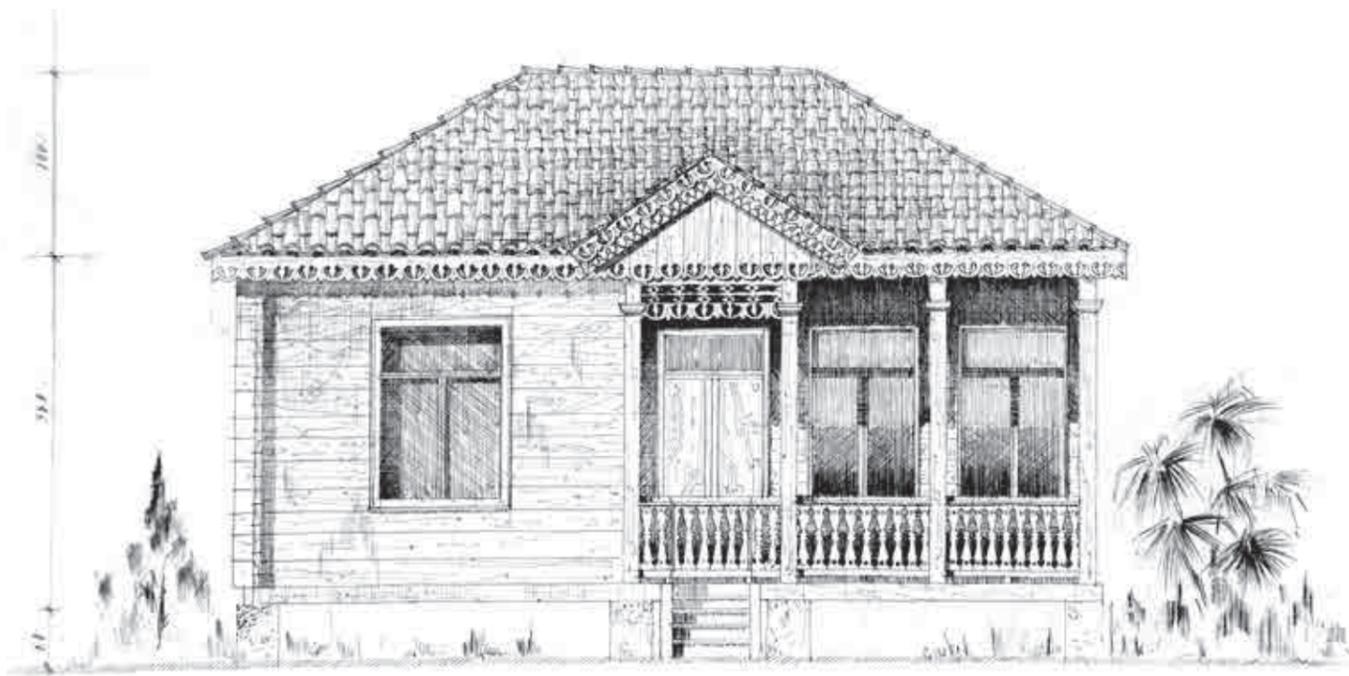
OVERALL VIEW OF THE MONASTERY. 1877-1978
PHOTO BY D. YERMAKOV. (GNM. MG.)

მონასტრის ეკლესიის ინტერიერი. 1877-1878 წწ.
ფოტო დ. ერმაკოვისა (საფ. სპ.მ)

АБЕРҒЫҢ ИАҢАНАҚУА АНЫХАБАА АИНТЕРИЕР. 1877-1878 ШШ.
Д. ЕРМАКОВ ИФОҒОҒЫХЫМҒА. (ҚАМ. ҚА.)

INTERIOR OF THE MONASTERY CHURCH. 1877-1978
PHOTO BY D. YERMAKOV. (GNM. MG.)

სახლი ახვასი. XIX ს. ლიხნი
 ფასადი, გეგმა, დეტალები. ნახაზი ვ. ფიქრიშვილისა. 1947 წ.
 ქაღალდი, ტუში. 40X59 სმ (სამ. ხმ)

АХВА ИҲНЫ. XIX АШӘ. ЛЫХНЫ. АФАСАД. АПЛАН. АДЕТАЛЬҚӘА
 В. ПҲИҚРИШВИЛИ ИТҚАҒӘАНТҚА. 1947 Ш.
 АҚБААД. АТУШ. 40X59 СМ. (ҚАМ. АА.)

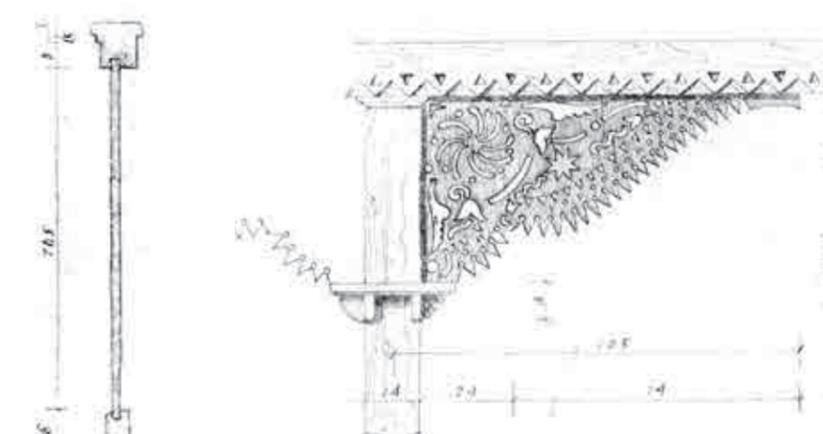
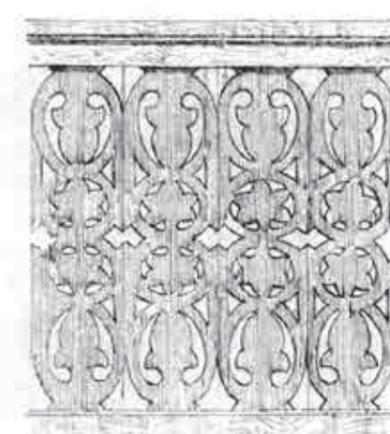
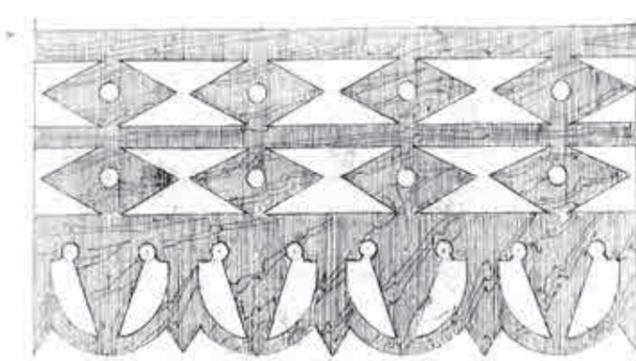
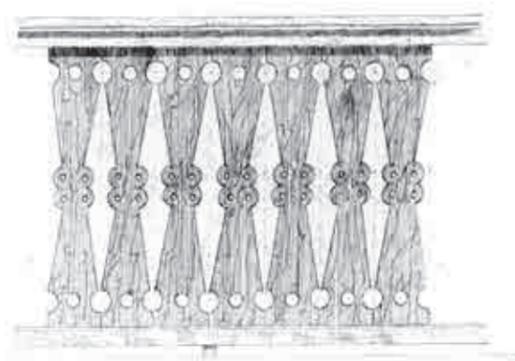
HOUSE OF AKHVA. XIX C. LIKHNI
 FAÇADE, PLAN, DETAILS. DRAWING BY V. PEIKRISHVILI. 1947
 PAPER, INDIAN INK. 40X59 CM. (GNM. MFA.)

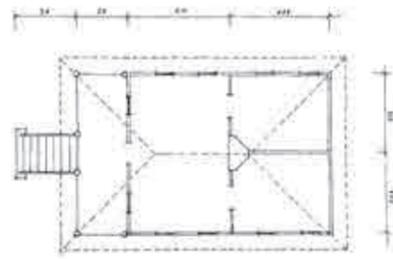
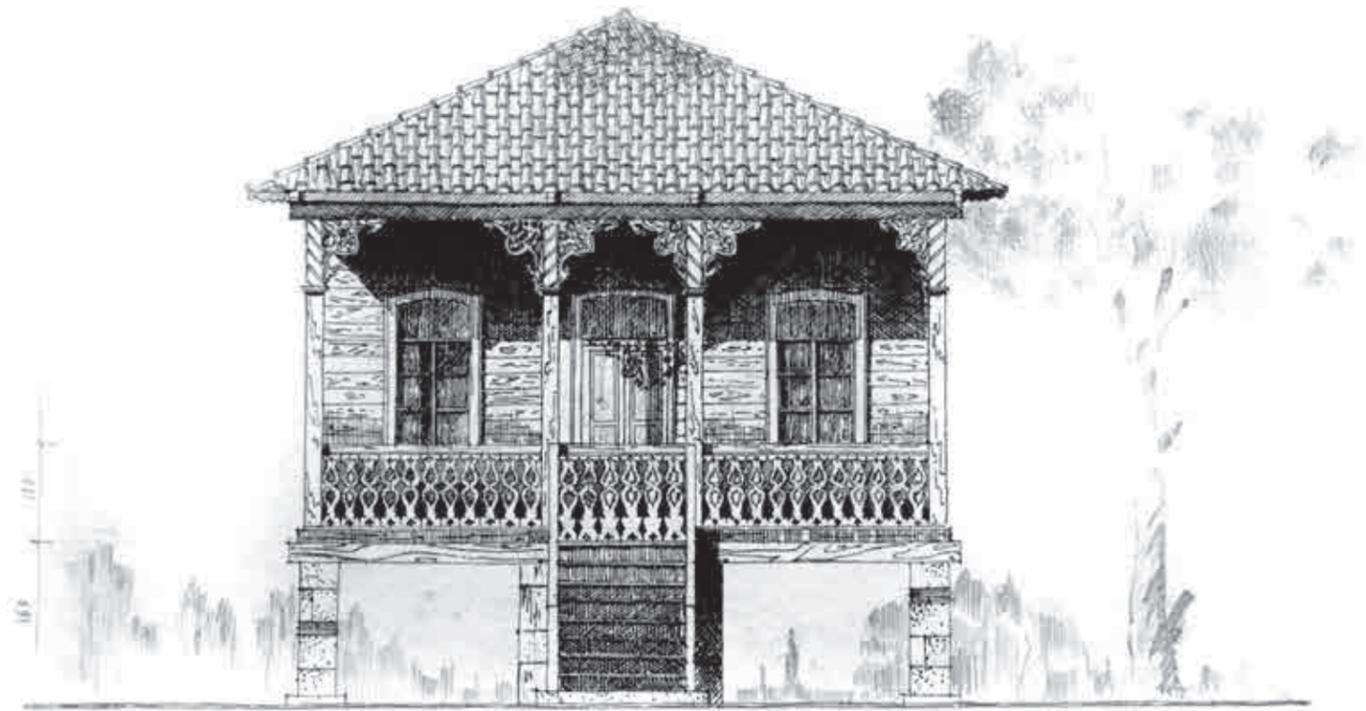

სახლი ჟორუასი (ჯენიასი). XIX ს. ლიხნი
 ფასადი, გეგმა, დეტალები. ნახაზი ვ. ფიქრიშვილისა. 1947 წ.
 ქაღალდი, ტუში. 40X59 სმ (სამ. ხმ)

ЖОРУА (ҘЕНИА) ИҲНЫ. XIX АШӘ. ЛЫХНЫ
 АФАСАД. АПЛАН. АДЕТАЛЬҚӘА. В. ПҲИҚРИШВИЛИ ИТҚАҒӘАНТҚА. 1947 Ш.
 АҚБААД. АТУШ. 40X59 СМ. (ҚАМ. АА.)

HOUSE OF JHORUA (JENIA). XIX C. LIKHNI
 FAÇADE, PLAN, DETAILS. DRAWING BY V. PEIKRISHVILI. 1947
 PAPER, INDIAN INK. 40X59 CM. (GNM. MFA.)

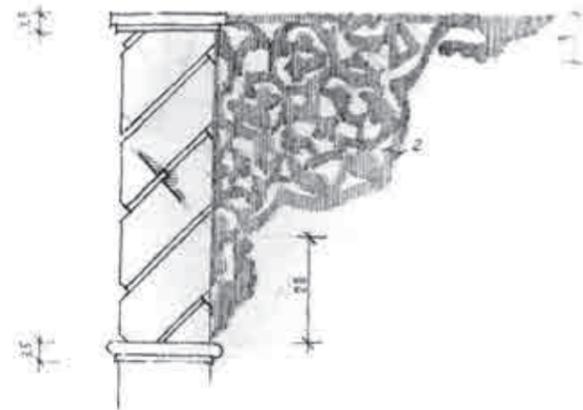
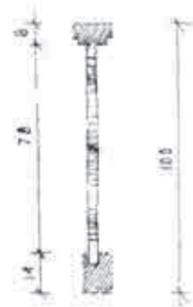
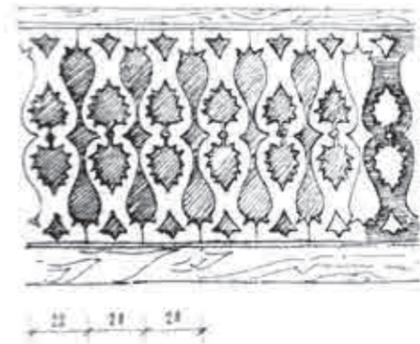

სახლი დ.მახარიასი. XIX ს. ლიხნი
ფასადი, გეგმა, დეტალები. ნახაზი ვ.ვეიკრიშვილისა. 1947 წ.
ქაღალდი, ტუში. 40X59 სმ (საბ. სბ)

დ.მახარია იფნი. XIX აშშ. ლიხნი
აფასად. აპლან. ადეტალქა. ვ. ვეიკრიშვილი იტჯაგანტა. 1947 შ.
აქბაად. ატუშ. 40X59 სმ. (კამ. აა.)

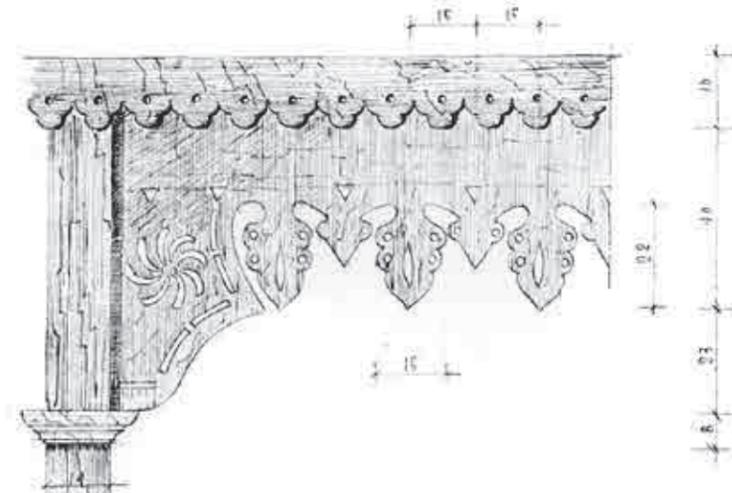
HOUSE OF D.MAKHARIA. XIX C. LIKHNI
FAÇADE, PLAN, DETAILS. DRAWING BY V. PEIKRISHVILI. 1947
PAPER, INDIAN INK. 40X59 CM. (GNM. MFA.)

სახლი კ.გებლიასი (გაბლია). XIX ს. ლიხნი
ფასადი, გეგმა, დეტალები. ნახაზი ვ.ვეიკრიშვილისა. 1947 წ.
ქაღალდი, ტუში. 40X59 სმ (საბ. სბ)

კ.გებლია (გაბლია) იფნი. XIX აშშ. ლიხნი
აფასად. აპლან. ადეტალქა. ვ. ვეიკრიშვილი იტჯაგანტა. 1947 შ.
აქბაად. ატუშ. 40X59 სმ. (კამ. აა.)

HOUSE OF K.GEBLIA (GABLIA). XIX C. LIKHNI
FAÇADE, PLAN, DETAILS. DRAWING BY V. PEIKRISHVILI. 1947
PAPER, INDIAN INK. 40X59 CM. (GNM. MFA.)

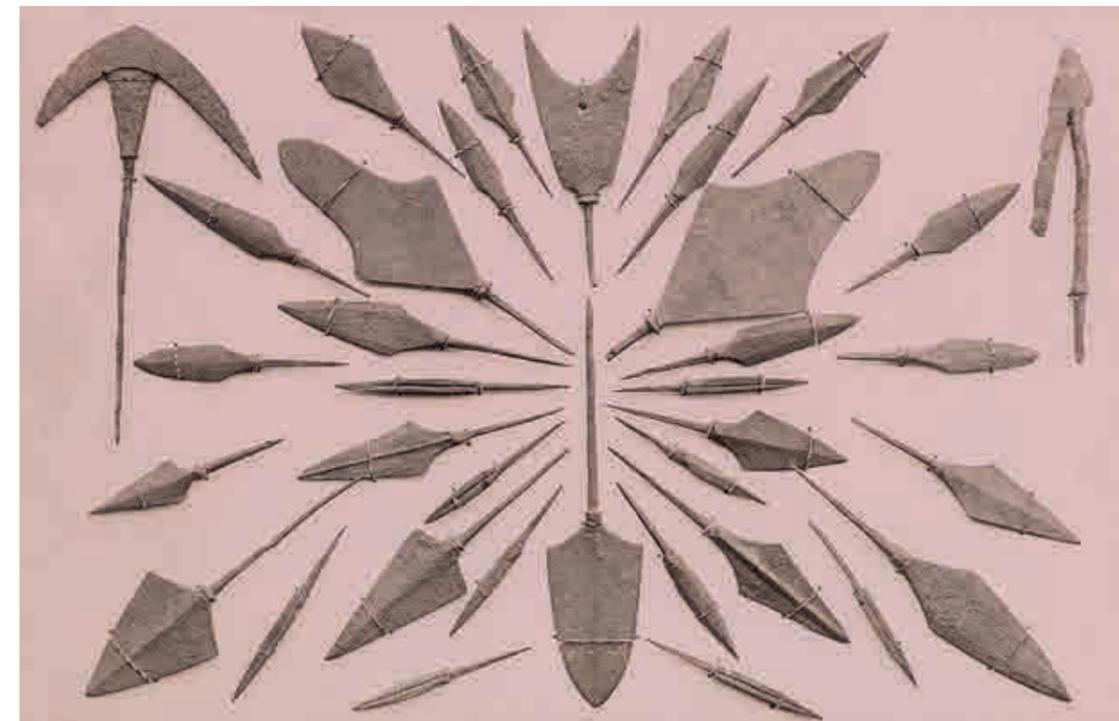
ფანდურები. XIX-XX სს. სოფლები
ლატა და ლიხნი (საბ. საქ. მ)

აღხარცაქა. XIX-XX აშშ.
აქბაად. ატუშ. 40X59 სმ. (კამ. აა.)
PANDURIUMS (3-STRINGED LUTE) XIX-XX CC.
VILLAGES LATA AND LIKHNI (GNM. MG.)

გაგრა რაიონი

Гагра район

GAGRA
DISTRICT

ბზიპი

ბზიპი
Бзып

შუბის პირების კოლექციის ფოტო. XIX ს.
გენერალ კომაროვის კოლექციიდან. ფოტო დ. ერმაკოვისა (სმ. სპ.მ)
АПСАХАЦАԶА РКОЛЛЕКЦИЯ АФОТОԳЫХЫМԴА. XIX АՏԹ.
АИНРАЛ КОМАРОВ ИКОЛЛЕКЦИЯ АКНЫԹ. Д. ЕРМАКОВ ИФОТОԳЫХЫМԴА. 1870-1916 ՄՄ. (ԳԱՄ. ԳԱ.)
PHOTO OF SPEARHEADS' COLLECTION. XIX C.
FROM GENERAL KOMAROV'S COLLECTION. PHOTO BY D. YERMAKOV. (GNM. MG.)

შუბის პირი. ძვ. წ. I ათასწლეულის II ნახევარი
რკინა. H-26.5 სმ (სმ. სპ.მ)
АПСАХАЦА. Կ.Կ. I ԱՏԹԻՄԻՍԻԿԵՏԱ II ԱՅԵԶԱ
ԱИХА. H-26.5 CM. (ԳԱՄ. ԳԱ.)
SPEARHEAD. II HALF OF THE I MILLENIUM BC.
IRON. H-26.5 CM. (GNM. MG.)

ბულსაკილი (მედალიონი)
მონეტა. I ს-ის I ნახევარი
ჩარჩო. III ს-ის მიწურული. ბიჭვინთა
ოქრო, ვერცხლი. 2.8X2.4X0.2 სმ
(სემ. სპ.მ)

АМЕДАЛИОН
АМОНЕТА. I АШЫШЫҚӘСА I АЗБЖА
АҒАРГЫЛАҒРА. III АШӘ. АНЦӘАМҒА.
ПИЦУНДА. АХЫЫ, АРАЗНЫ. 2.8X2.4X0.2 CM.
(ҚАМ. ҚА.)

MEDALLION
COIN. I HALF OF THE I C.
FRAME. END OF III C. BICHVINTA.
GOLD, SILVER. 2.8X2.4X0.2 CM.
(GNM. MG.)

ბიჭვინთა

Пицунда

Bichvinta

სამაჯური. III ს.
ბიჭვინთა. ოქრო
ზომა-7.5X6.1X1.4 სმ; წონა-40.5 გრ
(სემ. სპ.მ)

АНАПХАЦА. III АШӘ.
ПИЦУНДА. АХЫЫ
АШӘАГАА-7.5X6.1X1.4 CM; АКАПАН-40.5 ГР
(ҚАМ. ҚА.)

BRACELET. III C.
BICHVINTA. GOLD
SIZE-7.5X6.1X1.4 CM; WEIGHT-40.5 GR.
(GNM. MG.)

სამაჯური. III ს. ბიჭვინთა. ოქრო
ზომა: 6.9X6.4X0.8 სმ; 7.5X5.7X0.8 სმ
წონა: 28.45 გრ; 22.20 გრ (სემ. სპ.მ)

АНАПХАЦАҚӘА. III АШӘ. ПИЦУНДА. АХЫЫ
АШӘАГАА: 6.9X6.4X0.8 CM; 7.5X5.7 X 0.8CM
АКАПАН: 28.45 ГР; 22.20 ГР. (ҚАМ. ҚА.)

BRACELETS. III C. BICHVINTA. GOLD
SIZE: 6.9X6.4X0.8 CM; 7.5X5.7X0.8 CM.
WEIGHT: 28.45 GR; 22.20 GR. (GNM. MG.)

სამაჯური. III ს. ბიჭვინთა. ოქრო
ზომა: 8.6X7.4X1.9 სმ; 8.4X7.1X1.9 სმ
წონა: 44.6 გრ; 54.08 გრ (სემ. სპ.მ)

АНАПХАЦАҚӘА. III АШӘ. ПИЦУНДА. АХЫЫ
АШӘАГАА: 8.6X7.4X1.9 CM; 8.4X7.1X1.9 CM
АКАПАН: 44.6 ГР; 54.08 ГР. (ҚАМ. ҚА.)

BRACELETS. III C. BICHVINTA. GOLD
SIZE: 8.6X7.4X1.9 CM; 8.4X7.1X1.9 CM.
WEIGHT: 44.6 GR; 54.08 GR. (GNM. MG.)

ყელსაბამის ფრაგმენტები
 ქანკვი, შამკული მძივები
 III ს. ბიჭვინთა. ოქრო, ამეთისტო, მინა, პასტა
 L-42 სმ; 183 მმ; 128 მმ; 120 მმ (სამ. სპ.მ)

АХӘДАХАТЦА АФРАГМЕНТ
 АИМХӘЙЦЫРАҚӘА РЫЛА ИРҢШЗОУ АДАҢ
 III АШӘ. ПИЦУНДА. АХЫ, АМЕТИСТ, АСАРКЬА, АПАСТА
 L-42 CM; 183 MM; 128 MM; 120 MM. (ҚАМ. ҚА.)

FRAGMENTS OF A NECKLACE
 CHAIN ADORNED WITH BEADS
 III C. BICHVINTA. GOLD, AMETHYST, GLASS, PASTE
 L-42 CM; 183 MM; 128 MM; 120 MM. (GNM. MG.)

სავურეპი. III ს. ბიჭვინთა
 ოქრო, მინა. 2.9X1.3X0.7 სმ (სამ. სპ.მ)

АЛЫМХАРЫӘҚӘА. III АШӘ. ПИЦУНДА
 АХЫ, АСАРКЬА. 2.9X1.3X0.7 CM. (ҚАМ. ҚА.)

EARRINGS. III C. BICHVINTA.
 GOLD, GLASS. 2.9X1.3X0.7 CM. (GNM. MG.)

სავურეპი. III ს. ბიჭვინთა
 ოქრო, მინა
 L-36 მმ; წონა-7.22 გრ (სამ. სპ.მ)

АЛЫМХАРЫӘҚӘА. III АШӘ. ПИЦУНДА
 АХЫ, АСАРКЬА
 L-36 MM; АКАПАН-7.22 ГР. (ҚАМ. ҚА.)

EARRINGS. III C. BICHVINTA
 GOLD, GLASS
 L-36 MM; WEIGHT-7.22 GR. (GNM. MG.)

საყურები. III ს. ბიჭვინთა
 ოქრო. 1.6X1.3X0.6 სმ (სვმ. სპმ.მ)
 АЛЫМҲАРЫԶԻ. III АШӘ. ПИЦУНДА
 АХЫ. 1.6X1.3X0.6 СМ. (ҚАМ. ҚА.)
 EARRINGS. III C. BICHVINTA
 GOLD. 1.6X1.3X0.6 CM. (GNM. MG.)

სამაჯური ბიჭვინთა
 ოქროს ბარსაკრავებით (14 ცალი)
 III ს. ბიჭვინთა. ბიჭვინთა, ოქრო
 მძივის ზომა-0.6 სმ (სვმ. სპმ.მ)

АХАҲӘИҚӘТЦӘ (АГИШЕР) ИАЛХУ ХЫЛА
 ИԠЫЧОУ АНАПХАЦА (14 ЦЫРА)
 III АШӘ. ПИЦУНДА. АГИШЕР. АХЫ
 АИМХӘЫЦЦЫРА АШӘАГАА-0.6 СМ. (ҚАМ. ҚА.)

BRACLET WITH GAGATE AND
 GOLD FACINGS (14 ITEMS)
 III C. BICHVINTA. GAGATE, GOLD
 SIZE OF A BEAD-0.6 CM. (GNM. MG.)

ჭრამები
 III-V სს. ბიჭვინთა. თიხა
 (სვმ. სპმ.მ)

АҚӘАҶАБҚӘА, АРЛАШАҒАҚӘА
 III-V АШӘ. ПИЦУНДА. АНЫШӘАҶШЬ
 (GNM. MG.)

LAMPS
 III-V CC. BICHVINTA. CLAY
 (ҚАМ. ҚА.)

ფიბულა. ფრაგმენტი. III ს. ბიჭვინთა
 ოქრო. 1.7X0.8 სმ (სებ. საქ.მ)
 АГЭЛАЦА, АФИБУЛА. АФРАГМЕНТ. III АШӘ.
 ПИЦУНДА. АХЫЫ. 1.7X0.8 СМ. (ҚАМ. ҚА.)
 FIBULAE. FRAGMENT. III C. BICHVINTA
 GOLD. 1.7X0.8 CM. (GNM. MG.)

საყურა რგოლი. III ს. ბიჭვინთა
 ოქრო. 2.9X2.1X0.15 სმ (სებ. საქ.მ)
 АЛЫМХАРЫԠ ԴԿԶԴԿ. III АШӘ.
 ПИЦУНДА. АХЫЫ. 2.9 X 2.1 X 15 СМ. (ҚАМ. ҚА.)
 EARRING. III C. BICHVINTA
 GOLD. 2.9X2.1X0.15 CM. (GNM. MG.)

საყურა. III ს. ბიჭვინთა. ოქრო
 D-11 მმ. წონა – 0.35 გრ (სებ. საქ.მ)
 АЛЫМХАРЫԠ. III АШӘ. ПИЦУНДА. АХЫЫ
 D-11 ММ. АКАПАН - 0.35 ԴР. (ҚАМ. ҚА.)
 EARRING. III C. BICHVINTA. GOLD
 D-11 ММ. WEIGHT - 0.35 GR. (GNM. MG.)

ბეჭდელი ინტალიოთი. III ს. ბიჭვინთა
 ოქრო, სარდლიონ-ფრსხილი
 ბეჭდის D-25 მმ; წონა-6.26 გრ
 ინტალიონს ზომა-5X3 მმ (სებ. საქ.მ)
 АИНТАЛИА ЗМОУ АМАЦӘАЗ. III АШӘ.
 ПИЦУНДА. АХЫЫ, АСЕРДОЛИК-АОНИҚС
 АМАЦӘАЗ АШӘАГА D-25 ММ.
 АИНТАЛИА АШӘАГАА -5X3 ММ. (ҚАМ. ҚА.)
 RING. INTAGLIO. III C. BICHVINTA
 GOLD, SARDION-ONYCHITE
 RING D-25 MM; WEIGHT-6.26 GR.
 SIZE OF INTAGLIO-5X3 MM. (GNM. MG.)

საყურაეზი. III ს. ბიჭვინთა
 ოქრო. 1.6X1.7X0.7 სმ (სებ. საქ.მ)
 АЛЫМХАРЫԠҚӘА. III АШӘ. ПИЦУНДА
 АХЫЫ. 1.6X1.7 X0.7 СМ. (ҚАМ. ҚА.)
 EARRINGS. III C. BICHVINTA
 GOLD. 1.6X1.7X0.7 CM. (GNM. MG.)

ბეჭდელი ინტალიოთი. III ს. ბიჭვინთა
 ვერცხლი, სარდლიონ-ფრსხილი
 ბეჭდის ზომა-20X21მმ
 ინტალიონს ზომა-4X3.5X4 მმ (სებ. საქ.მ)

АИНТАЛИА ЗМОУ АМАЦӘАЗ. III АШӘ. ПИЦУНДА
 АРАЗНЫ, АСЕРДОЛИК-АОНИҚС
 АМАЦӘАЗ АШӘАГАА-20X21 ММ.
 АИНТАЛИА АШӘАГАА-4X3.5X4 ММ. (ҚАМ. ҚА.)

RING. INTAGLIO. III C. BICHVINTA
 SILVER, SARDION-ONYCHITE
 SIZE OF THE RING-20X21 MM.
 SIZE OF INTAGLIO-4X3.5X4 MM. (GNM. MG.)

ბეჭდელი ინტალიოთი. III ს. ბიჭვინთა
 ვერცხლი, სარდლიონი. 20X18 მმ (სებ. საქ.მ)
 АИНТАЛИА ЗМОУ АМАЦӘАЗ. III АШӘ. ПИЦУНДА
 АРАЗНЫ, АСЕРДОЛИК. 20X18 ММ. (ҚАМ. ҚА.)
 RING. INTAGLIO. III C. BICHVINTA
 SILVER, SARDION. 20X18 MM. (GNM. MG.)

ბეჭდელი ინტალიოთი. III ს. ბიჭვინთა
 ვერცხლი, იასპი
 ბეჭდის ზომა - 28X21მმ
 ინტალიონს ზომა - 8X6X3 მმ (სებ. საქ.მ)

АИНТАЛИА ЗМОУ АМАЦӘАЗ. III АШӘ. ПИЦУНДА
 АРАЗНЫ, АХԲԱԴՇԻՅԻԿ
 АМАЦӘАЗ АШӘАГАА - 28 X21 ММ
 АИНТАЛИА АШӘАГАА - 8X6X3 ММ. (ҚАМ. ҚА.)

RING. INTAGLIO. III C. BICHVINTA
 SILVER, JASPER
 SIZE OF THE RING - 28X21 MM
 SIZE OF INTAGLIO - 8X6X3 MM. (GNM. MG.)

ბეჭდელი ინტალიოთი
 III ს. ბიჭვინთა
 ვერცხლი, ოქრო,
 ყვითელი იასპი
 ბეჭდის D-30 მმ
 ინტალიონს ზომა-12X9X3 მმ
 (სებ. საქ.მ)

АИНТАЛИА ЗМОУ АМАЦӘАЗ. III АШӘ. ПИЦУНДА
 АРАЗНЫ, АХЫЫ, АХԲԱԴՇԻՅԻԿ
 АМАЦӘАЗ АШӘАГА D-30 ММ
 АИНТАЛИА АШӘАГАА-12X 9X3 ММ. (ҚАМ. ҚА.)
 RING. INTAGLIO. III C. BICHVINTA. SILVER, GOLD, YELLOW JASPER
 RING D-30 MM; SIZE OF INTAGLIO-12X9X3 MM. (GNM. MG.)

ინტალიო. III ს.
ზიჰვინთა. გამჭვირვალე მინა
8X5X4 მმ (საშ. საქ.მ)

АИНТАЛИА. III АШӘ. ПИЦУНДА
АСАРКҲА. АСАРКҲА ТҶАҶА
8X5X4 MM. (ҚАМ. ҚА.)

INTAGLIO. III C. BICHVINTA.
TRANSPARENT GLASS
8X5X4 MM. (GNM. MG.)

ინტალიო. III ს. ზიჰვინთა
სარდონი. პირის ზომა-7X6 მმ
ფუძე-9X7 მმ (საშ. საქ.მ)

АИНТАЛИА. III АШӘ. ПИЦУНДА
АСЕРДОЛИК. АҶАҒШЫРАЛА-7X6 MM
АШЫҒА АШЫҒААА - 9X7 MM. (ҚАМ. ҚА.)

INTAGLIO. III C. BICHVINTA
SARDION. FRONT-7X6 MM
BASE-9X7 MM. (GNM. MG.)

ინტალიო. III ს. ზიჰვინთა
მინა, პირის ზომა-8X7 მმ
ფუძე-10X9 მმ (საშ. საქ.მ)

АИНТАЛИА. III АШӘ. ПИЦУНДА
АСАРКҲА. АҶАҒШЫЛАРА-8X7 MM
АШЫҒА АШЫҒААА-10X9 MM. (ҚАМ. ҚА.)

INTAGLIO. III C. BICHVINTA
GLASS. FRONT-8X7 MM
BASE-10X9 MM. (GNM. MG.)

ბეჭელი კამეოთი (სამი გრაცია). III ს. ზიჰვინთა
ოქრო, სარდონი-ფრესნილი
ბეჭელის ზომა-20X21მმ
კამეოს ზომა-8.5X7 მმ (საშ. საქ.მ)

АКАМЕИА ЗМОУ АМАЦӘАЗ (Х-ГРАЦИАК). III АШӘ. ПИЦУНДА
АХЫЫ, АСЕРДОЛИК-АОНИҚС
АМАЦӘАЗ АШЫҒА-20X21 MM
АКАМЕИА АШЫҒААА -8.5X7 MM. (ҚАМ. ҚА.)

RING. CAMEO (THE THREE GRACES). III C. BICHVINTA
GOLD, SARDION-ONYCHITE
SIZE OF THE RING-20X21 MM
SIZE OF CAMEO-8.5X7 MM. (GNM. MG.)

მზვილდსაკინძი
III ს. ზიჰვინთა. ვერცხლი
5.6X2.0X3 სმ (საშ. საქ.მ)

АИБАРКЫГА
III АШӘ. ПИЦУНДА. АРАЗНЫ
5.6X2.0X3 CM. (ҚАМ. ҚА.)

PIN FOR FASTENING ARROW
III C. BICHVINTA. SILVER
5.6X2.0X3 CM. (GNM. MG.)

მზვილდსაკინძი. III ს. ზიჰვინთა
ვერცხლი. 6.2X4.9X2.7 სმ (საშ. საქ.მ)

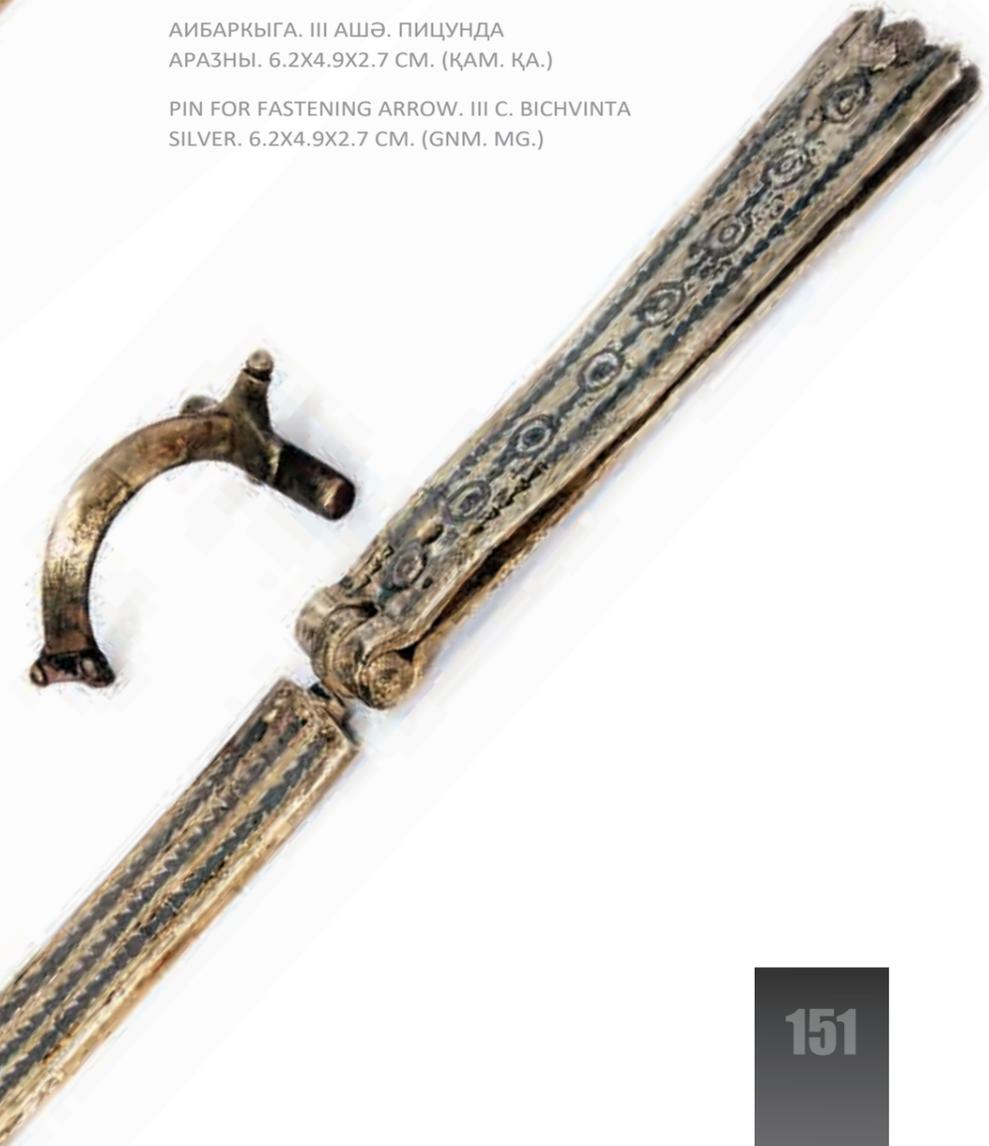
АИБАРКЫГА. III АШӘ. ПИЦУНДА
АРАЗНЫ. 6.2X4.9X2.7 CM. (ҚАМ. ҚА.)

PIN FOR FASTENING ARROW. III C. BICHVINTA
SILVER. 6.2X4.9X2.7 CM. (GNM. MG.)

ქამარი. ფრაგმენტები
III ს. ზიჰვინთა. ვერცხლი
70X14 მმ; 70X16 მმ (საშ. საქ.მ)

АМАКА. АФРАГМЕНТҚӘА
III АШӘ. ПИЦУНДА. АРАЗНЫ
70X14 MM; 70X16 MM. (ҚАМ. ҚА.)

A BELT. FRAGMENTS
III C. BICHVINTA. SILVER
70X14 MM; 70X16 MM. (GNM. MG.)

დიდდრაქმა. რომის იმპერია
კომოდუსი (110-192 წწ.)
ზიჭვინთა. ვერცხლი
წონა-4.2 გრ; ზომა-19/20 მმ
(საშ. სპ.მ)

АДИДРАХМА. АУРЫМТӘИ АИМПЕРИА
КОММОД (110-192 ШШ.)
ПИЦУНДА. АРАЗНЫ
АКАПАН-4.2 ГР; АШӘАГАА-19/20 ММ
(ҚАМ. ҚА.)

DIDRACHM COIN. ROMAN EMPIRE
COMMODOUS (110-192)
BICHVINTA. SILVER
WEIGHT-4.2 GR; SIZE-19/20 MM
(GNM. MG.)

ტეტრადრაქმა. რომის იმპერია
ადრიანო (117-138 წწ.)
ზიჭვინთა. ვერცხლი
წონა-10.13 გრ; ზომა-26/28 მმ
(საშ. სპ.მ)

АТЕТРАДРАХМА. АУРЫМТӘИ АИМПЕРИА
АДРИАН (117-138 ШШ.)
ПИЦУНДА. АРАЗНЫ
АКАПАН-10.13 ГР; АШӘАГАА-26/28
(ҚАМ. ҚА.)

TETRADRACHM COIN. ROMAN EMPIRE
HADRIAN (117-138)
BICHVINTA. SILVER
WEIGHT-10.13 GR; SIZE-26/28 MM
(GNM. MG.)

სოლიდი. ბიზანტიის იმპერია
მაურიკი ტიბერიუსი (582-602 წწ.)
ზიჭვინთა. ოქრო
წონა-4.23 გრ; ზომა 23 მმ (საშ. სპ.მ)

СОЛИД. ВИЗАНТИАТӘИ АИМПЕРИА
МАВРИКИ ТИБЕРИУС (582-602 ШШ.)
ПИЦУНДА. АХЫИ
АКАПАН-4.23 ГР; АШӘАГАА-23 ММ. (ҚАМ. ҚА.)

SOLIDUS. BYZANTINE EMPIRE
MAURICIUS TIBERIUS (582-602)
BICHVINTA. GOLD
WEIGHT-4.23 GR; SIZE-23 MM. (GNM. MG.)

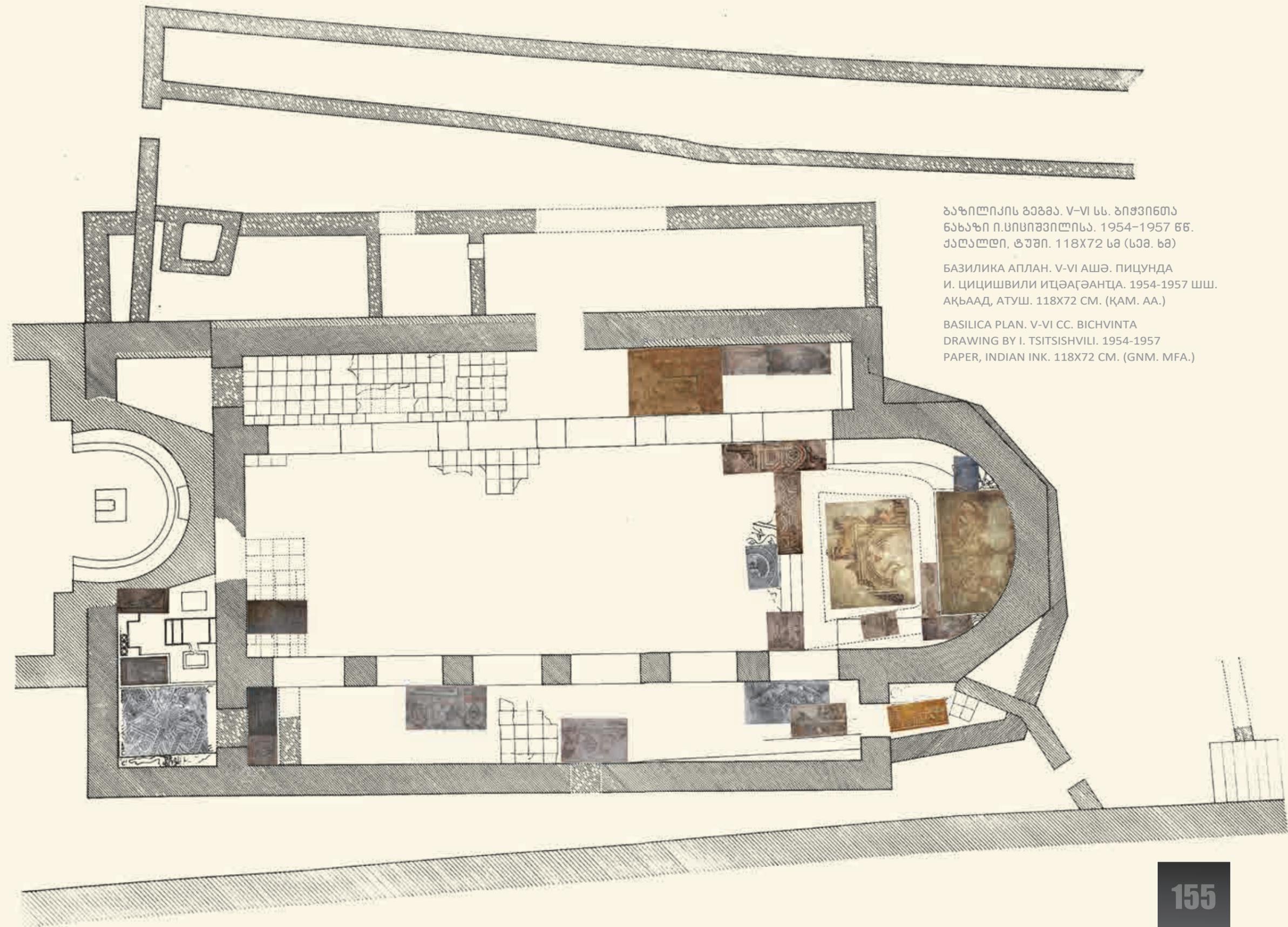

40 ნუმინი. ბიზანტიის იმპერია
მაურიკი ტიბერიუსი (582-602 წწ.)
ზიჭვინთა. სპილენძი
წონა-10.09 გრ; ზომა-35/34 მმ (საშ. სპ.მ)

40 НУММ ИЦО. ВИЗАНТИАТӘИ АИМПЕРИА
МАВРИКИ ТИБЕРИУС (582-602 ШШ.)
ПИЦУНДА. АБѠА
АКАПАН-10.09 ГР; АШӘАГАА-35/34 ММ. (ҚАМ. ҚА.)

40 NUMMUS. BYZANTINE EMPIRE
MAURICIUS TIBERIUS (582-602)
BICHVINTA. COPPER
WEIGHT-10.09 GR; SIZE-35/34 MM. (GNM. MG.)

ბაზილიკის გეგმა. V-VI სს. ბიჭვინთა
ნახაზი ი.ციციშვილისა. 1954-1957 წწ.
ქალაქი, ტუშ. 118x72 სმ (სპ. ხმ)

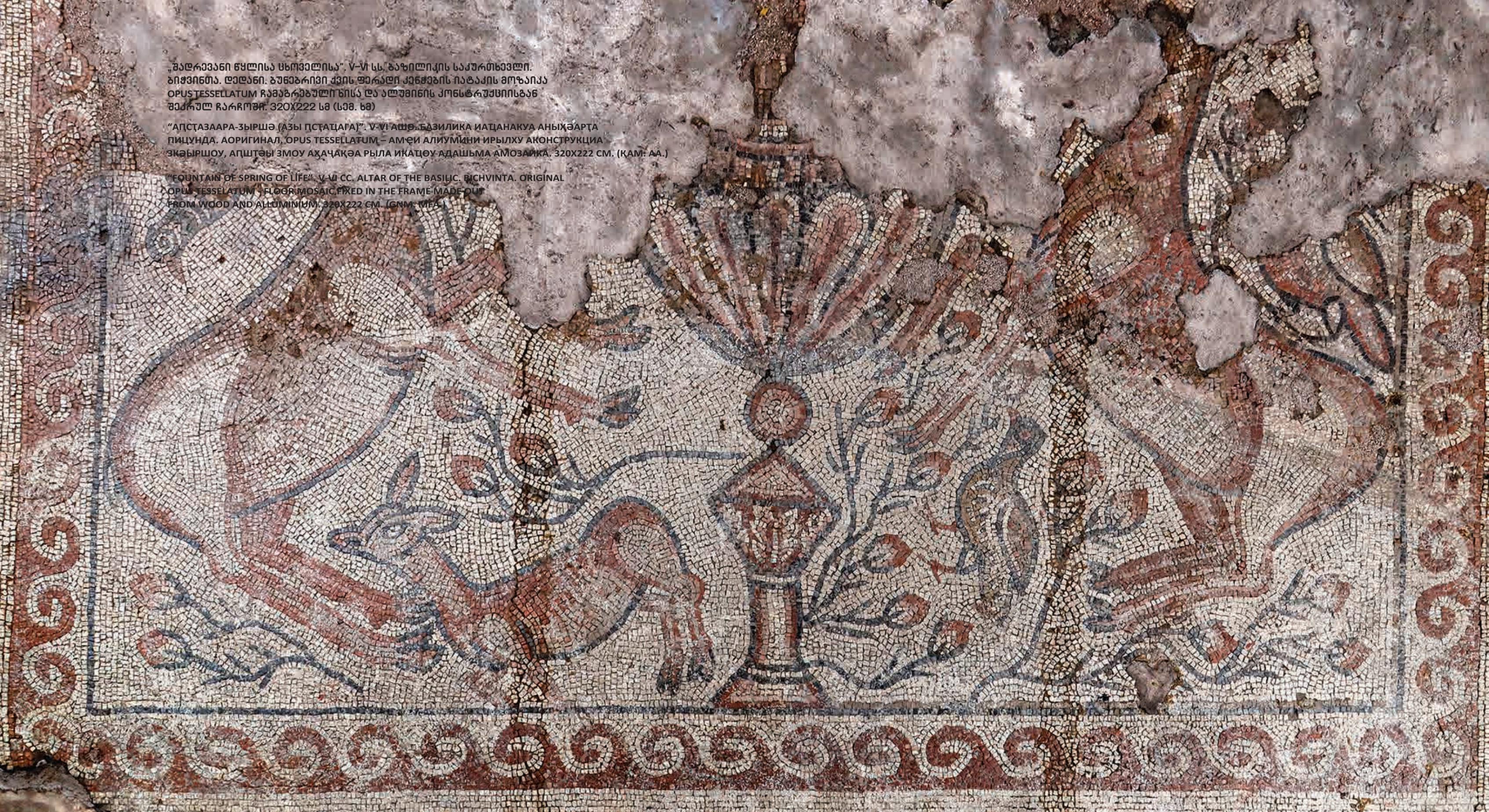
БАЗИЛИКА АПЛАН. V-VI АШӘ. ПИЦУНДА
И. ЦИЦИШВИЛИ ИТԹԱԳԹԱՄԸ. 1954-1957 ՄՄ.
ԱԿԽԱԸ, ԱԿՄ. 118x72 ՍՄ. (ԳԱՄ. ԱԱ.)

BASILICA PLAN. V-VI CC. BICHVINTA
DRAWING BY I. TSITSISHVILI. 1954-1957
PAPER, INDIAN INK. 118x72 CM. (GNM. MFA.)

„მადრავანი წყლისა სსოველისა“ V-VI სს. ბაზილიკის საკურთხევლი.
ბიჭვინთა. დედანი. ბუნებრივი ქვის ფარადი კანკაბის ნატაკის მოზაიკა
OPUS TESSELLATUM რამბარბული სისა და ალუმინის კონსტრუქციისგან
შეკრულ რაროზი. 320X222 სმ (სმს. სმ)

“АЦСТААРА-ЗЫРШӘ (АЗЫ ПСТАЦАГА)”. V-VI АШӘ. БАЗИЛИКА ИАЦАНАКУА АНЫХӘРТА
ПИЦУНДА. АОРИГИНАЛ, OPUS TESSELLATUM – АМҒИ АЛИУМИНИ ИРЫЛХУ АКОНСТРУКЦИЯ
ЗКАБЫРШОУ, АЦШТӘИ ЗМОУ АХАЧАҚӘА РЫЛА ИКАЦОУ АДАШЬМА АМОЗАЙКА. 320X222 СМ. (ҚАМ: АА.)

“FOUNTAIN OF SPRING OF LIFE”. V-VI CC. ALTAR OF THE BASILIC. BICHVINTA. ORIGINAL
OPUS TESSELLATUM – FLOOR MOSAIC FIXED IN THE FRAME MADE OUT
FROM WOOD AND ALUMINIUM. 320X222 CM. (GNM: MFA)

გეომეტრიული ორნამენტი. ფრაგმენტი. V-VI სს. ბაზილიკის საკურთხევლი ზიჟონთა. ღაღანი. ბუნებრივი ქვის ფერადი ქანების ნატაქის მოზაიკა 89X61 სმ (საბ. სბ)

ГЕОМЕТРИАТӨ ОРНАМЕНТ. АФРАГМЕНТ. V-VI АШӨ. БАЗИЛИКА АНЫХӨАРҢА. ПИЦУНДА АОРИГИНАЛ. АҢШТӨЫ ЗМОУ АХАЧАҚӨА РЫЛА ИКАТӨОУ АДАШЬМА АМОЗАИКА 89X61 СМ. (ҚАМ. ҚА.)

FRAGMENT OF GEOMETRICAL ORNAMENT. V-VI CC. ALTAR OF THE BASILIC. BICHVINTA ORIGINAL. OPUS TESSELATUM - FLOOR MOSAIC. 89X61 CM. (GNM. MFA.)

“ფარავანი წყლისა მღვთვლისა”. V-VI სს. ბაზილიკის საკურთხევლი. ზიჟონთა ღაღანი. ბუნებრივი ქვის ფერადი ქანების ნატაქის მოზაიკა. 322X220 სმ (საბ. სბ)

“АҢСТАЗААРА-ЗЫРШӨ (АЗЫ ПСТАЦАГА)”. V-VI АШӨ. БАЗИЛИКА ИАҢАНАКУА АНЫХӨАРҢА. ПИЦУНДА АОРИГИНАЛ. АҢШТӨЫ ЗМОУ АХАЧАҚӨА РЫЛА ИКАТӨОУ АДАШЬМА АМОЗАИКА. 322X220 СМ. (ҚАМ. АА.)

“FOUNTAIN OF SPRING OF LIFE”. V-VI CC. FLOOR OF BASILICA CATHEDRAL ALTAR. BICHVINTA ORIGINAL OPUS TESSELATUM - FLOOR MOSAIC. 322X220 CM. (GNM. MFA.)

ორნამენტი გულის ფორმის მოტივით
ფრაგმენტი. V-VI სს. ბაზილიკის საკურთხევლის
სამხრეთ-აღმოსავლეთი კუთხე. ზიჟვინთა
დედანი. ბუნებრივი ქვის ფერადი ქვებების
ნატაქის მოზაიკა. 128X58 სმ (სებ. სმ)

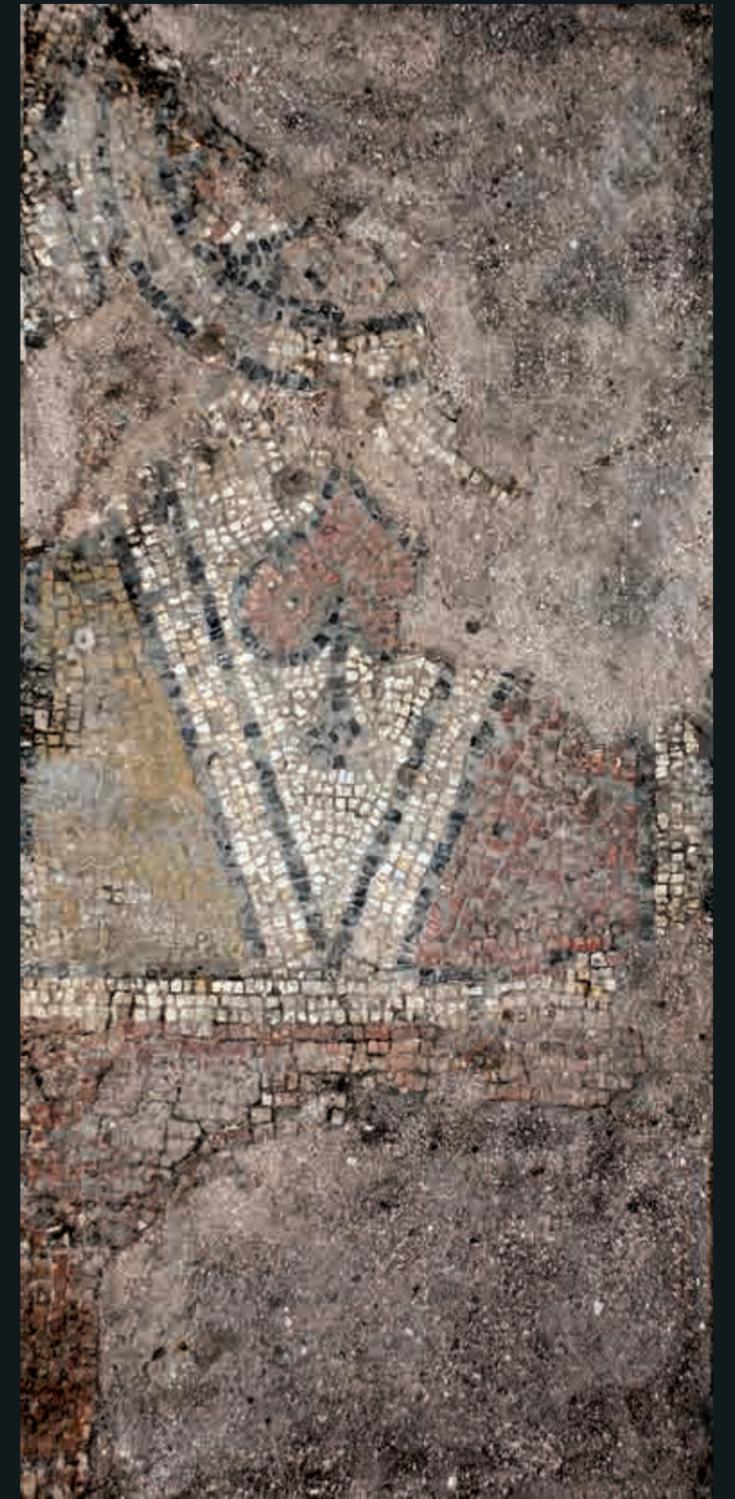
«АГЪЫ» АФОРМА АМОТИВКӘА ЗМОУ АОРНАМЕНТ.
АФРАГМЕНТ. V-VI АШӘ. БАЗИЛИКА
ИАЦАНАКУА АНЫХӘАРҢА АЛАДА-МРАГЫЛАРАТӘИ
АКӘАКЪ. ПИЦУНДА. АОРИГИНАЛ. АҢШТӘЫ ЗМОУ
АХАҢАҚӘА РЫЛА ИКАҢОУ АДАШЬМА
АМОЗАИКА. 128X58 СМ. (ҘАМ. АА.)

ORNAMENT WITH A "HEART" FORM MOTIF. FRAGMENT
V-VI CC. SOUTH-EAST CORNER OF THE ALTAR
BICHVINTA . ORIGINAL OPUS TESSELTUM -
FLOOR MOSAIC 128X58 CM. (GNM. MFA.)

გეომეტრიული ორნამენტი. ფრაგმენტი
V-VI სს. ბაზილიკის საკურთხევლის
ზიჟვინთა. დედანი. ბუნებრივი ქვის ფერადი
ქვებების ნატაქის მოზაიკა. 28X90 სმ (სებ. სმ)

АГЕОМЕТРИАТӘ ОРНАМЕНТ. АФРАГМЕНТ. V-VI АШӘ.
БАЗИЛИКА ИАЦАНАКУА АНЫХӘАРҢА. ПИЦУНДА.
АОРИГИНАЛ. АҢШТӘЫ ЗМОУ АХАҢАҚӘА РЫЛА
ИКАҢОУ АДАШЬМА АМОЗАИКА. 28X90 СМ. (ҘАМ. АА.)

GEOMETRIC ORNAMENT. FRAGMENT. V-VI CC. ALTAR OF
THE BASILIC BICHVINTA. ORIGINAL OPUS TESSELTUM-
FLOOR MOSAIC. 28X90 CM. (GNM. MFA.)

ორნამენტი რომბი ჩანარილი მედალიონის გამოსახულებით
ფრაგმენტი. V-VI სს. ბაზილიკის საკურთხევლის ჩრდილოეთი
ნაწილი. ზიჟვინთა დედანი. ბუნებრივი ქვის ფერადი ქვებების
ნატაქის მოზაიკა. 98X198 სმ (სებ. სმ)

АРОМБ АҢНУҢКА ИҢОУ АМЕДАЛИОН САХЬА ЗМОУ АОРНАМЕНТ
АФРАГМЕНТ. V-VI АШӘ. БАЗИЛИКА ИАЦАНАКУА АНЫХӘАРҢА АҢАДАТӘИ
АХӘҢА. ПИЦУНДА. АОРИГИНАЛ. АҢШТӘЫ ЗМОУ АХАҢАҚӘА РЫЛА
ИКАҢОУ АДАШЬМА АМОЗАИКА. 98 X 198 СМ. (ҘАМ. АА.)

MEDALLION WRITTEN IN A RHOMB. FRAGMENT
V-VI CC. NORTH SIDE OF THE ALTAR. BICHVINTA. ORIGINAL
OPUS TESSELTUM - FLOOR MOSAIC. 98X198 CM. (GNM. MFA.)

გეომეტრიული ორნამენტი. ფრაგმენტი. V-VI სს. ბაზილიკის საკურთხევლის ჩრდილოეთი ნაწილი ბიჭვინთა. ღებანი. ბუნებრივი ქვის ფერადი ქვების ნატაკის მოზაიკა. 47X162 სმ (სებ. სბ)

ГЕОМЕТРИАТӘ ОРНАМЕНТ. АФРАГМЕНТ. V-VI АШӘ. БАЗИЛИКА ИАЦАНАКУА АНЫҒӘРҒА АҒАДАТӘИ АХӘҒА. ПИЦУНДА АОРИГИНАЛ. АҒШТӘИ ЗМОУ АҒАҒАҚӘА РЫЛА ИКАҒОУ АДАШЬМА АМОЗАИКА. 47X162 СМ. (ҚАМ. АА.)

GEOMETRIC ORNAMENT. FRAGMENT. V-VI CC. NORTH CORNER OF ALTAR APSE. BICHVINTA. ORIGINAL OPUS TESSELTUM - FLOOR MOSAIC. 47X162 CM. (GNM. MFA.)

ორნამენტი გეომეტრიული მოტივებით. ფრაგმენტი. V-VI სს. ბაზილიკის საკურთხევლის ცენტრალური ნაწილი ბიჭვინთა. ღებანი. ბუნებრივი ქვის ფერადი ქვების ნატაკის მოზაიკა. 50X155 სმ (სებ. სბ)

ГЕОМЕТРИАТӘ МОТИВҚӘА ЗМОУ АОРНАМЕНТ. АФРАГМЕНТ. V-VI АШӘ. БАЗИЛИКА ИАЦАНАКУА АНЫҒӘРҒА АГӘҒАНТӘИ АХӘҒА ПИЦУНДА. АОРИГИНАЛ. АҒШТӘИ ЗМОУ АҒАҒАҚӘА РЫЛА ИКАҒОУ АДАШЬМА АМОЗАИКА. 50X155 СМ. (ҚАМ. АА.)

ORNAMENT WITH GEOMETRIC MOTIFS. FRAGMENT. V-VI CC. CENTRAL ALTAR NAVE OF THE BASILIC. BICHVINTA. ORIGINAL OPUS TESSELTUM - FLOOR MOSAIC. 50X155 CM. (GNM. MFA.)

ორნამენტული ხალიჩა. ფრაგმენტი. V-VI სს. ბაზილიკის ცენტრალური ნაწი. ბიჭვინთა. ღებანი. ბუნებრივი ქვის ფერადი ქვების ნატაკის მოზაიკა. 98X93 სმ (სებ. სბ)

АОРНАМЕНТТӘ УАРХАЛ. АФРАГМЕНТ. V-VI АШӘ. БАЗИЛИКА АГӘҒАНТӘИ АНЕФ. ПИЦУНДА. АОРИГИНАЛ. АҒШТӘИ ЗМОУ АҒАҒАҚӘА РЫЛА ИКАҒОУ АДАШЬМА АМОЗАИКА. 98 X 93 СМ. (ҚАМ. АА.)

FRAGMENT OF A RUG WITH ORNAMENTS. FRAGMENT. V-VI CC. CENTRAL ALTAR NAVE OF THE BASILIC. BICHVINTA. ORIGINAL OPUS TESSELTUM - FLOOR MOSAIC. 98X93 CM. (GNM. MFA.)

სტილიზებული მცენარეული ორნამენტი. ფრაგმენტი. V-VI სს. ბაზილიკის სამხრეთი ნაწი. ბიჭვინთა. დაღანი ბუნებრივი ქვის ფერადი ქვებზე ნატაქის მოზაიკა. 67X116 სმ (საბ. სბ)

АШӘПЫЦЬАҢТӘ СТИЛИЗАЦИЯ ЗМОУ АМОТИВҚӘА ЗНУ АОРНАМЕНТ. АФРАГМЕНТ. V-VI АШӘ. БАЗИЛИКА АЛАДАТӘИ АНЕФ ПИЦУНДА. АОРИГИНАЛ.АҢШТӘЫ ЗМОУ АҲАҶАҚӘА РЫЛА ИҶАТҚОУ АДАШЬМА АМОЗАИКА. 67 X 116 CM. (ҚАМ. АА.)

FRAGMENT OF A STYLIZED PLANT FLORAL ORNAMENT. FRAGMENT. V-VI CC. SOUTHERN ALTAR NAVE OF THE BASILIC BICHVINTA. ORIGINAL. OPUS TESSELTUM - FLOOR MOSAIC 67X116 CM. (GNM. MFA.)

ორნამენტი „ზადრავანი წყლისა სხოველისა“ გიგის გამოსახულებით. ფრაგმენტი. V-VI სს. ბაზილიკის ჩრდილოეთი ნაწი. ბიჭვინთა. დაღანი ბუნებრივი ქვის ფერადი ქვებზე ნატაქის მოზაიკა. 66X133 სმ (საბ. სბ)

АҢСАҢЬ САХЬА ЗНУ “АҢСТАЗААРА-ЗЫРШӘ (АЗЫ ҢСТАЦАГА)”. АФРАГМЕНТ. V-VI АШӘ. БАЗИЛИКА АҢАДАТӘИ АНЕФ. ПИЦУНДА АОРИГИНАЛ АҢШТӘЫ ЗМОУ АҲАҶАҚӘА РЫЛА ИҶАТҚОУ АДАШЬМА АМОЗАИКА. 66 X 133 CM. (ҚАМ. АА.)

ORNAMENT WITH IMAGES OF “FOUNTAIN OF SPRING OF LIFE” AND PINE CONE. FRAGMENT. V-VI CC. NORTHERN NAVE OF THE BASILIC BICHVINTA ORIGINAL. OPUS TESSELTUM - FLOOR MOSAIC 66X133 CM. (GNM. MFA.)

ორნამენტი რომბში ჩანერილი მედალიონით. ფრაგმენტი. V-VI სს. ბაზილიკის სამხრეთი ნაწი. ბიჭვინთა დაღანი. ბუნებრივი ქვის ფერადი ქვებზე ნატაქის მოზაიკა. 270X149 სმ (საბ. სბ)

АРОМБ АӨНУЦҚА ИКОУ АМЕДАЛИОН САХЬА ЗМОУ АОРНАМЕНТ. АФРАГМЕНТ. V-VI АШӘ. БАЗИЛИКА АЛАДАТӘИ АНЕФ. ПИЦУНДА АОРИГИНАЛ. АҢШТӘЫ ЗМОУ АҲАҶАҚӘА РЫЛА ИҶАТҚОУ АДАШЬМА АМОЗАИКА 270 X 149 CM. (ҚАМ. АА.)

ORNAMENT- MEDALLION WRITTEN IN A RHOMB FRAGMENT. V-VI CC. NORTHERN NAVE OF THE BASILIC BICHVINTA. ORIGINAL. OPUS TESSELTUM - FLOOR MOSAIC 270X149 CM. (GNM. MFA.)

ორნამენტი სტილიზებული მცენარეული მოტივით. ფრაგმენტი. V-VI სს. ბაზილიკის ჩრდილოეთი ნაწი. ბიჭვინთა. დაღანი ბუნებრივი ქვის ფერადი ქვებზე ნატაქის მოზაიკა. 86X116 სმ (საბ. სბ)

АШӘПЫЦЬАҢТӘ СТИЛИЗАЦИЯ ЗМОУ АМОТИВҚӘА ЗНУ АОРНАМЕНТ. АФРАГМЕНТ V-VI АШӘ. БАЗИЛИКА АЛАДАТӘИ АНЕФ ПИЦУНДА. АОРИГИНАЛ. АҢШТӘЫ ЗМОУ АҲАҶАҚӘА РЫЛА ИҶАТҚОУ АДАШЬМА АМОЗАИКА. 86X116 CM. (ҚАМ. АА.)

STYLICISED PLANT/FLORAL MOTIF. FRAGMENT V-VI CC. NORTHERN NAVE OF THE BASILIC BICHVINTA ORIGINAL. OPUS TESSELTUM - FLOOR MOSAIC 86X116 CM. (GNM. MFA.)

ორნამენტული ხალიჩა
ფრაგმენტი. V-VI სს. ბაზილიკის
საკურთხევლის ჩრდილოეთი
მონაკვეთი. ბიჭვინთა. დედანი
ბუნებრივი ქვის ფერადი
ქანებზე ნატაქის მოზაიკა
119X170 სმ (სპ. სპ)

ОРНАМЕНТТӘ УАРХАЛ. АФРАГМЕНТ
V-VI АШӘ. БАЗИЛИКА ИАЦАНАКУА
АНЫҖӘРТӘ АҒАДАТӘИ АХӘҖӘ
ПИЦУНДА. АОРИГИНАЛ
АҖШТӘБИ ЗМОУ АҖАҖАҚӘА РЫЛА
ИКАҖОУ АДАШЬМА АМОЗАИКА
119X170 СМ. (ҚАМ. АА.)

RUG WITH ORNAMENTS. V-VI CC.
NORTH SECTION OF ALTAR. BICHVINTA
ORIGINAL. OPUS TESSELATUM -
FLOOR MOSAIC. 119X170 CM. (GNM. MFA.)

დეკორატიული მოტივი
მტკრდიითა და ლარსაკით
ფრაგმენტი. V-VI სს. ბაზილიკის
ჩრდილოეთი ნაწი. ბიჭვინთა
დედანი. ბუნებრივი ქვის ფერადი
ქანებზე ნატაქის მოზაიკა
196X93 სმ (სპ. სპ)

АҖӘБИҖӘИ АВАЗЕИ ЗНУ
АДЕКОРАТИВТӘ МОТИВ
АФРАГМЕНТ. V-VI АШӘ. БАЗИЛИКА
АҒАДАТӘИ АНЕФ. ПИЦУНДА
АОРИГИНАЛ. АҖШТӘБИ ЗМОУ
АҖАҖАҚӘА РЫЛА ИКАҖОУ АДАШЬМА
АМОЗАИКА. 196X93 СМ. (ҚАМ. АА.)

ORNAMENT WITH MOTIFS OF
PIGEON AND VASE. FRAGMENT
V-VI CC. NORTHERN NAVE OF THE
BASILIC. BICHVINTA. ORIGINAL OPUS
TESSELATUM - FLOOR MOSAIC
196X93 CM. (GNM. MFA.)

„სამოთხის ხაღი“ კალმის გამოსახულებით. ფრაგმენტი V-VI სს. ბაზილიკის ცენტრალური ნავის აღმოსავლეთი მონაკვეთი. ბიჭვინთა. დედანი. ბუნებრივი ქვის ფერადი კენჭების ინტაქსის მოზაიკა. 130X304 სმ (სემ. სმ)

АПАЛЪМА АСАХЪА ЗНУ “ЦЪАНАТЪ БАХЧА”. АФРАГМЕНТ V-VI АШӘ. БАЗИЛИКА АГӘТЪАНЫТӘИ АНЕФ МРАГЫЛАРАТӘИ АХӘТЪА. ПИЦУНДА. АОРИГИНАЛ. АЦШТӘЫ ЗМОУ АХАЧАҚӘА РЫЛА ИКАЦОУ АДАШЪМА АМОЗАИКА. 130X304 СМ. (ҚАМ. АА.)

“EDEM GARDEN” WITH PALM IMAGE. FRAGMENT. V-VI CC. EAST PART OF THE CENTRAL NAVE, BICHVINTA. ORIGINAL OPUS TESSELLATUM - FLOOR MOSAIC. 130X304 CM. (GNM. MFA.)

მეანდრისა და სტილიზებული მცენარეული მოტივი ფრაგმენტი. V-VI სს. ბაზილიკის სასათლავი ბიჭვინთა. დედანი. ბუნებრივი ქვის ფერადი კენჭების ინტაქსის მოზაიკა. 90X96 სმ (სემ. სმ)

АМЕНДРИ АСТИЛИЗАЦИЯ ЗМОУ АШӘАПЫЦЪАПТӘ МОТИВИ АФРАГМЕНТ. V-VI АШӘ. БАЗИЛИКА АЗААХЫРТЪА. ПИЦУНДА АОРИГИНАЛ. АЦШТӘЫ ЗМОУ АХАЧАҚӘА РЫЛА ИКАЦОУ АДАШЪМА АМОЗАИКА. 90 X 96 СМ. (ҚАМ. АА.)

MEANDER AND STYLIZED PLANT MOTIF. FRAGMENT V-VI CC. BAPTISMAL FONT OF THE BASILIC. BICHVINTA. ORIGINAL OPUS TESSELLATUM - FLOOR MOSAIC. 90X96 CM. (GNM. MFA.)

ორნამენტული ხალიჩა სხვადასხვა
მოტივით. ფრაგმენტი. V-VI სს.
ბაზილიკის სანათლავი. ბიჭვინთა
ლღანი. ბუნებრივი ქვის ფერადი ქანების
ნატაკის მოზაიკა. 255x294 სმ (სპმ. სპ)

ЕІУЕІЦШЫМ АМОТИВҚА ЗНУ АОРНАМЕНТТӨ
УАРХАЛ. АФРАГМЕНТ. V-VI АШӨ. БАЗИЛИКА
АЗААХЫРҒА. ПИЦУНДА. АОРИГИНАЛ. АЦШТӨЫ
ЗМОУ АХАҒАҚӘА РЫЛА ИКАЦОУ АДАШЬМА
АМОЗАИКА. 255Х294 СМ. (ҚАМ. АА.)

ORNAMENTAL RUG WITH DIFFERENT IMAGES
FRAGMENT. V-VI CC. BAPTISMAL FONT OF THE BASILIC
BICHVINTA. ORIGINAL. OPUS TESSELLATUM - FLOOR
MOSAIC. 255X294 CM. (GNM. MFA.)

სტილიზებული მცენარეული ორნამენტი
ფრაგმენტი. V-VI სს. ბაზილიკის სასათლავი
ბიჭვინთა. დედანი. ბუნებრივი ქვის ფერადი
ქეჭების ნატაქის მოზაიკა. 158x85 სმ (სებ. სბ)

АСТИЛИЗАЦИЯ ЗМОУ АШӘПЫЦЬАҢТӘ ОРНАМЕНТ
АФРАГМЕНТ. V-VI АШӘ. БАЗИЛИКА АЗААХЫРҢА
ПИЦУНДА. АОРИГИНАЛ. АҢШТӘЫ ЗМОУ АҲАЧАҚӘА РЫЛА
ИКАҢҢОУ АДАШЬМА АМОЗАИКА. 158x85 CM. (ҚАМ. АА.)

STYLIZED PLANT ORNAMENT. FRAGMENT. V-VI CC.
BAPTISMAL FONT. BICHVINTA. ORIGINAL. OPUS TESSELATUM
- FLOOR MOSAIC. 158x85 CM. (GNM. MFA.)

გეომეტრიული ორნამენტები. ფრაგმენტი
V-VI სს. ბაზილიკის სასათლავი. ბიჭვინთა
დედანი. ბუნებრივი ქვის ფერადი ქეჭების
ნატაქის მოზაიკა. 99x147 სმ (სებ. სბ)

АГЕОМЕТРИАТӘ ОРНАМЕНТ АФРАГМЕНТ. V-VI АШӘ.
БАЗИЛИКА АЗААХЫРҢА. ПИЦУНДА. АОРИГИНАЛ
АҢШТӘЫ ЗМОУ АҲАЧАҚӘА РЫЛА ИКАҢҢОУ
АДАШЬМА АМОЗАИКА. 99 X 147 CM. (ҚАМ. АА.)

GEOMETRIC ORNAMENT. FRAGMENT. V-VI CC.
BAPTISMAL FONT OF THE BASILIC. BICHVINTA. ORIGINAL. OPUS
TESSELATUM - FLOOR MOSAIC. 99x147 CM. (GNM. MFA.)

მოზაიკური არხის გეომეტრიული
ორნამენტი. ფრაგმენტი. V-VI სს.
ბაზილიკის სასათლავი. ბიჭვინთა
დედანი. ბუნებრივი ქვის ფერადი ქეჭების
ნატაქის მოზაიკა. 128x90 სმ (სებ. სბ)

АГЕОМЕТРИАТӘ ОРНАМЕНТҚӘА ЗМОУ АРАШЬИА
(АҒЫКӘЫРША). АФРАГМЕНТ. V-VI АШӘ.
БАЗИЛИКА АЗААХЫРҢА. ПИЦУНДА. АОРИГИНАЛ
АҢШТӘЫ ЗМОУ АҲАЧАҚӘА РЫЛА ИКАҢҢОУ
АДАШЬМА АМОЗАИКА. 128x90 CM. (ҚАМ. АА.)

MOSAIC EDGING WITH GEOMETRIC
ORNAMENTS. FRAGMENT. V-VI CC.
BAPTISMAL FONT OF THE BASILIC
BICHVINTA. ORIGINAL. OPUS TESSELATUM -
FLOOR MOSAIC. 128x90 CM. (GNM. MFA.)

ორნამენტული ხალიჩა მანდრისა და სარმთო
გატკის გამოსახულებით. ვრახმენტი. V-VI სს.
ბაზილიკის სანათლავი. ბიჭვინთა. დედანი
ბუნებრივი ქვის ფერადი ქენჭების ნატაკის
მოზაიკა. 153X98 სმ (სემ. სმ)

АМЕАНДРИ АСЫС-МКААИ ЗНУ АОРНАМЕНТТӨ
УАРХАЛ. АФРАГМЕНТ. V-VI АШӘ. БАЗИЛИКА АЗААХЫРҢА
ПИЦУНДА. АОРИГИНАЛ. АПШТӘБИ ЗМОУ АҲАҶАҶӘ
РЫЛА ИКАҢОУ АДАШЬМА АМОЗАИКА. 153X98 СМ. (ҶАМ. АА.)

RUG WITH IMAGES OF MEANDROUS ORNAMENTS AND
DIVINE LAMB. FRAGMENT. V-VI CC. BAPTISMAL FONT OF
THE BASILIC. BICHVINTA. ORIGINAL. OPUS TESSELATUM -
FLOOR MOSAIC. 153X98 CM. (GNM. MFA.)

ორნამენტი ყურიანი ლარაკის გამოსახულებით
ვრახმენტი. V-VI სს. ბაზილიკის სანათლავი. ბიჭვინთა
დედანი. ბუნებრივი ქვის ფერადი ქენჭების
ნატაკის მოზაიკა. 98X50 სმ (სემ. სმ)

АМАА ЗМОУ АПҶАЛ ЗНУ АОРНАМЕНТ. АФРАГМЕНТ. V-VI АШӘ.
БАЗИЛИКА АЗААХЫРҢА. ПИЦУНДА. АОРИГИНАЛ. АПШТӘБИ
ЗМОУ АҲАҶАҶӘ РЫЛА ИКАҢОУ АДАШЬМА АМОЗАИКА
98 X 50 СМ. (ҶАМ. АА.)

ORNAMENTAL FRAGMENT WITH THE IMAGE OF VASE WITH A
HANDLE. FRAGMENT. V-VI CC. BAPTISMAL FONT OF THE
BASILIC. BICHVINTA. ORIGINAL. OPUS TESSELATUM -
FLOOR MOSAIC. 98X50 CM. (GNM. MFA.)

„მადრივანი წყლისა სმოველისა“
ფრახმენტი. V-VI სს. ბაზილიკის
სანათლავი ბიჭვინთა. დედანი
ბუნებრივი ქვის ფერადი ქენჭების
ნატაკის მოზაიკა. 171X98 სმ (სემ. სმ)

АПҶАЗААРА-ЗЫРШӘ (АЗЫ ПҶАҢАҶАҶА)
АФРАГМЕНТ. V-VI АШӘ. БАЗИЛИКА АЗААХЫРҢА
ПИЦУНДА. АОРИГИНАЛ. АПШТӘБИ ЗМОУ
АҲАҶАҶӘ РЫЛА ИКАҢОУ АДАШЬМА
АМОЗАИКА. 171X98 СМ. (ҶАМ. АА.)

“FOUNTAIN - SPRING OF LIFE”. FRAGMENT
V-VI CC. BAPTISMAL FONT OF THE BASILIC
BICHVINTA. ORIGINAL. OPUS TESSELATUM -
FLOOR MOSAIC. 171X98 CM. (GNM. MFA.)

ორნამენტული ხალიჩა თევზების, მანდრისა და მტრის გამოსახულებებით. ფრაგმენტი. V-VI სს. ბაზილიკის სანათლავი. ბიჭვინთა. ლიდანი. ზუნებრივი ქვის ფერადი ქანების ნატაქის მოზაიკა. 98X153 სმ (სამ. ხმ)

АҦСЫЗҚӘИ, АМЕНДРИ АҦӘЫҦӘИ ЗНУ АОРНАМЕНТ. АФРАГМЕНТ V-VI АШӘ. БАЗИЛИКА АЗААХЫРҦА. ПИЦУНДА. АОРИГИНАЛ. АҦШТӘЫ ЗМОУ АҦАҦАҚӘА РЫЛА ИКАҦОУ АДАШЬМА АМОЗАИКА. 98X153 СМ. (ҚАМ. АА.)

ORNAMENTAL RUG WITH THE IMAGES OF FISH, MEANDER AND PIGEON V-VI CC. FRAGMENT. BAPTISMAL FONT OF THE BASILIC BICHVINTA ORIGINAL. OPUS TESSELETUM - FLOOR MOSAIC. 98X153 CM. (GNM. MFA.)

გეომეტრიული ორნამენტი. ფრაგმენტი. V-VI სს. მცირე ეკლესიის საკურთხეველი. ბიჭვინთა ლიდანი. ზუნებრივი ქვის ფერადი ქანების ნატაქის მოზაიკა. 73X108 სმ (სამ. ხმ)

АГЕОМЕТРИАТӘ ОРНАМЕНТ. АФРАГМЕНТ. V-VI АШӘ. АУАХӘАМА ХӘЫҦЫ АНЫҦӘАРҦА. ПИЦУНДА. АОРИГИНАЛ АҦШТӘЫ ЗМОУ АҦАҦАҚӘА РЫЛА ИКАҦОУ АДАШЬМА АМОЗАИКА. 73X108 СМ. (ҚАМ. АА.)

GEOMETRICAL ORNAMENT. FRAGMENT. V-VI CC. BAPTISMAL FONT OF THE SMALL CHURCH. BICHVINTA ORIGINAL. OPUS TESSELETUM - FLOOR MOSAIC 73X108 CM. (GNM. MFA.)

ტრიტონი და თევზები
ფრაგმენტი. V-VI სს.
საერო ნაგებობა
ზიჟვინთა. ასლი
ნ. ნახუტრიშვილისა. 1962 წ.
ქატალდი. ტემპერა
228X150 სმ (სებ. სბ)

АЛАХЫШЬАПИ АҢСЫЗҚӘЕИ
АФРАГМЕНТ. V-VI АШӘ
АЗЕИҢШ ХЫБРА. ПИЦУНДА
Н. НАХУЦРИШВИЛИ
ИКАИҢАЗ АҚӘҢЫХ. 1961 Ш.
АҚБААД. АТЕМПЕРА
228X150 СМ. (ҚАМ. АА.)

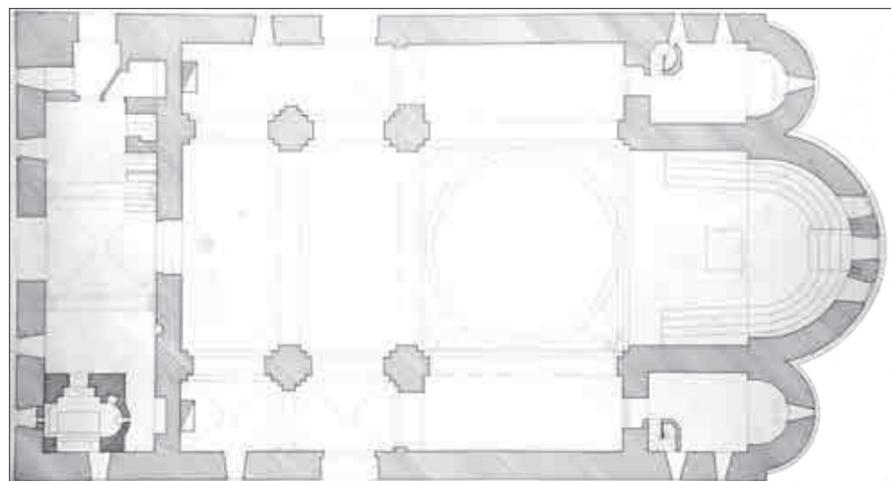
TRITON AND FISH. V-VI C.
GENERAL BUILDING
BICHVINTA
COPY BY N. NAKHUTSRISHVILI
1962. PAPER, TEMPERA
228X150 CM. (GNM. MFA.)

სკილო და ლომი არენაზე. ფრაგმენტი. V-VI სს. საერო ნაგებობა. ზიჟვინთა
ასლი ნ. ნახუტრიშვილისა. 1962 წ. ქატალდი, ტემპერა. 196X185 სმ (სებ. სბ)

АРЕНАҒ ИҢОУ АСЛАНИ АЛЫМИ. АФРАГМЕНТ. V-VI АШӘ. АЗЕИҢШ ХЫБРА. ПИЦУНДА
Н. НАХУЦРИШВИЛИ ИКАИҢАЗ АҚӘҢЫХ. 1961 Ш. АҚБААД, АТЕМПЕРА. 196X185 СМ. (ҚАМ. АА.)

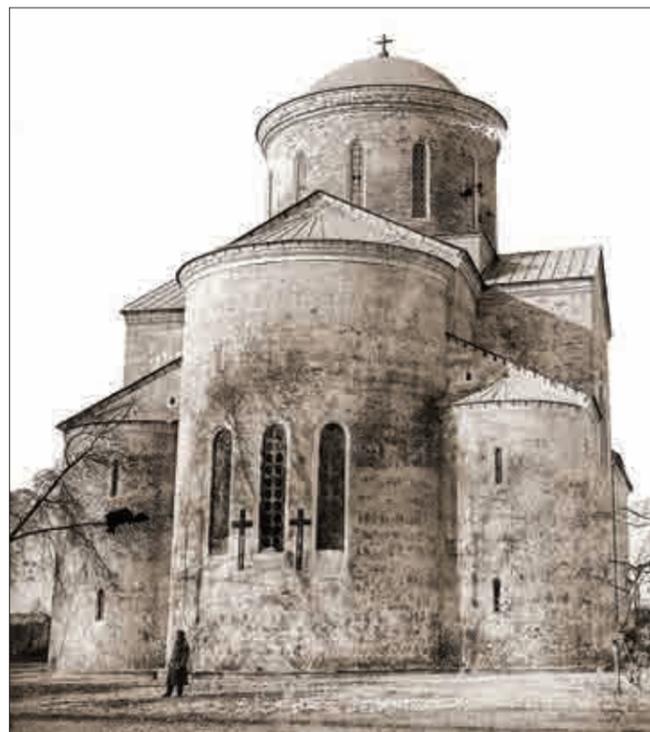
PANO WITH IMAGES OF A LION AND AN ELEPHANT. V-VI CC. GENERAL BUILDING. BICHVINTA
COPY BY N. NAKHUTSRISHVILI. 1962. PAPER, TEMPERA. 195X185 CM. (GNM. MFA.)

ბიჭვინთის ტაძარი. X ს. გეგმა და აღმოსავლეთი ფასადი. ნახაზი ვ.წილოსანისა და თ.თოდუასი. 1948 წ. 66X100 სმ (სეშ. სმ)

ПИЦУНДАТӘИ АНЫХАБАА. X АШӘ. АПЛАН. МРАГЫЛАРАТӘИ АФАСАД. В.ЦИЛОСАНИИ Т. ТӨДУЕИ РЦӘАҒӘАНЦА 1948 Ш. 66X100 СМ. (ҚАМ. АА.)

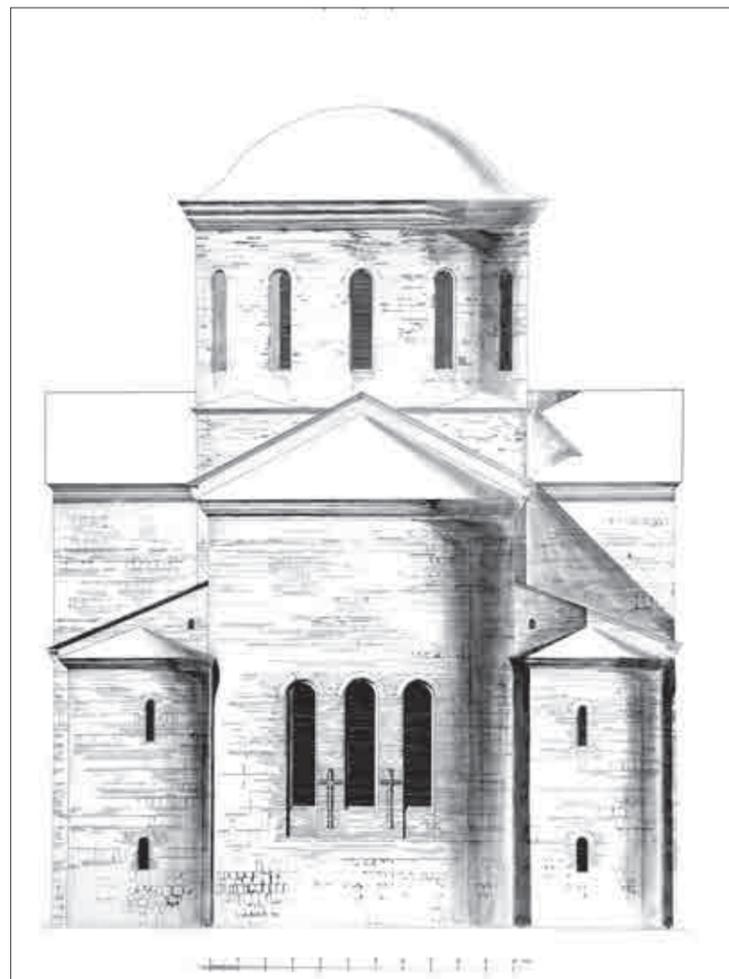
BICHVINTA CATHEDRAL. X C. PLAN AND EASTWARD FAÇADE. DRAWING DESIGN BY V. TSILOSANI AND T. TODUA. 1948. 66X100 CM. (GNM. MFA.)

ბიჭვინთის ტაძარი. X ს. აღმოსავლეთი ფასადი ფოტო დ. ერმაკოვისა. 1870-1916 წწ. (სეშ. სმ)

ПИЦУНДАТӘИ АНЫХАБАА. X АШӘ. МРАГЫЛАРАТӘИ АФАСАД. Д. ЕРМАКОВ ИФОТОҒЫХЫМҒА. 1870-1916 ШШ. (ҚАМ. АА.)

BICHVINTA CATHEDRAL. X C. EASTWARD FAÇADE PHOTO BY D. YERMAKOV. 1870-1911. (GNM. MFA.)

ბიჭვინთის ტაძარი. X ს. სამხრეთ-დასავლეთი ხედი ფოტო დ. ერმაკოვისა. 1870-1916 წწ. (სეშ. სმ)

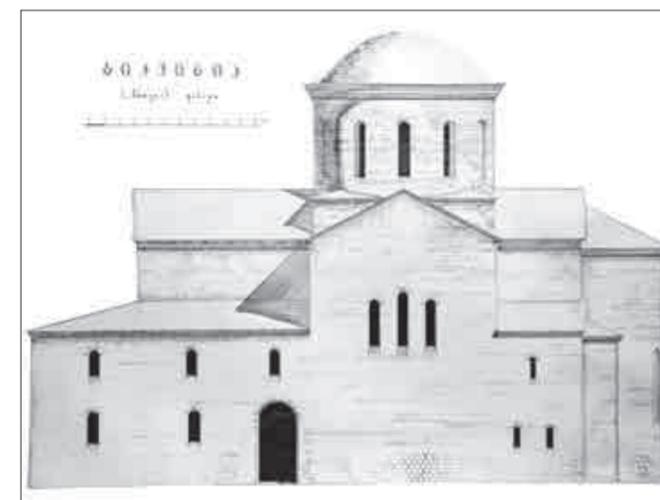
ПИЦУНДАТӘИ АНЫХАБАА. X АШӘ. АЛАДА-МРАҒАШӘАРАТӘИ АҒШРА. Д. ЕРМАКОВ ИФОТОҒЫХЫМҒА. 1870-1916 ШШ. (ҚАМ. АА.)

BICHVINTA CATHEDRAL. X C. SOUTH-EAST VIEW PHOTO BY D. YERMAKOV. 1870-1911. (GNM. MFA.)

ბიჭვინთის ტაძარი. X ს. სამხრეთი ფასადი. ნახაზი ვ.წილოსანისა და თ.თოდუასი. 1948 წ. 60X100 სმ (სეშ. სმ)

ПИЦУНДАТӘИ АНЫХАБАА. X АШӘ. АЛАДАТӘИ АФАСАД. В.ЦИЛОСАНИИ Т. ТӨДУЕИ РЦӘАҒӘАНЦА. 1948 Ш. 60X100 СМ. (ҚАМ. АА.)

BICHVINTA CATHEDRAL. X C. SOUTHWARD FAÇADE. DRAWING DESIGN BY V. TSILOSANI AND T. TODUA. 1948. 100X60 CM. (GNM. MFA.)

სანინამძვრო ჯვარი – სიონითა და ზუნით
XVI ს-ის 40-იანი წლები. ბიჭვინთა. ოქრო, ვერცხლი,
პატროსანი თვლები, მარგალიტი. კვარცა, თებვა, მოოჭვა
H-159 სმ. ჯვარი 30X15 სმ (სამ. სმ)

ქართულ ასომთავრულ საქტიტორო წარწერებში მოიხსენიებიან:
ჯვრის ზურგზე – იმერეთის მეფეთა მეფე დავითი (1510-1524)
დედოფალი მარტა, ქა მათი მეფეთა მეფე გიორგი
ოდიშის მთავარი მამია (+1532)
დედოფალი ელისაბედი, ქა მათი ლეონი (+1572)

ზედა ზუმზე: აფხაზეთის კათალიკოსი ევდემონ ჩხეტიძე,
რომლის საფასითაც მოიჭადა ჯვარი
მორეა ზუმზე: ბატონიშვილი ვახტანგი (+1545)
გურიელი მამია (+1534) და ქა მისი გურიელი როსტომ (+1564)
მომდევნო სფეროზე: ოქრომჭადელი მამნე და
მეუღლე მისი ულუმპია

АХӘИ АСИОНИ ЗМОУ АУАХӘАМА АНАПХГАҘЫ ИҘЬАР. XVI АШӘ. 40-ТӘИ
АШЫҚӘСҚӘА. ПИЦУНДА. АХЫЫ, АРАЗНЫ, ХӘЫ ЗМОУ АХАХӘҚӘА,
АБЫРЛАШ. АТЕХНИКА: АРЕЛИЕФТӘ КӘАЛҘЬРА, АЗАҘРА, ХӘЫ ЗМОУ
АХАХӘҚӘА РЫЛА АРҘШЗАРА. Н-159СМ; АҘЬАР 10Х15 СМ. (ҚАМ. АА.)

АҚЫРҘА АСОМҘАВРУЛИ АЛА ИКАҘОУ АКТИТОРТӘ АҚӘЫРАҚӘА РҘЫ:
АҘЬАР АБҘАҘЫ – ИМЕРЕҘИ АХ ДАВИҘИ (1510-1524)
АХКӘАЖӘ МАРҘЕИ, УРҘ РҘА АХҘӘ РАХ ГИОРГИ
ОДЫШЬТӘИ МҘАВАРИ МАМИЕИ (+1532)
АХКӘАЖӘ ЕЛИСАБЕДИ, РҘА ЛЕОНИ (+1572)

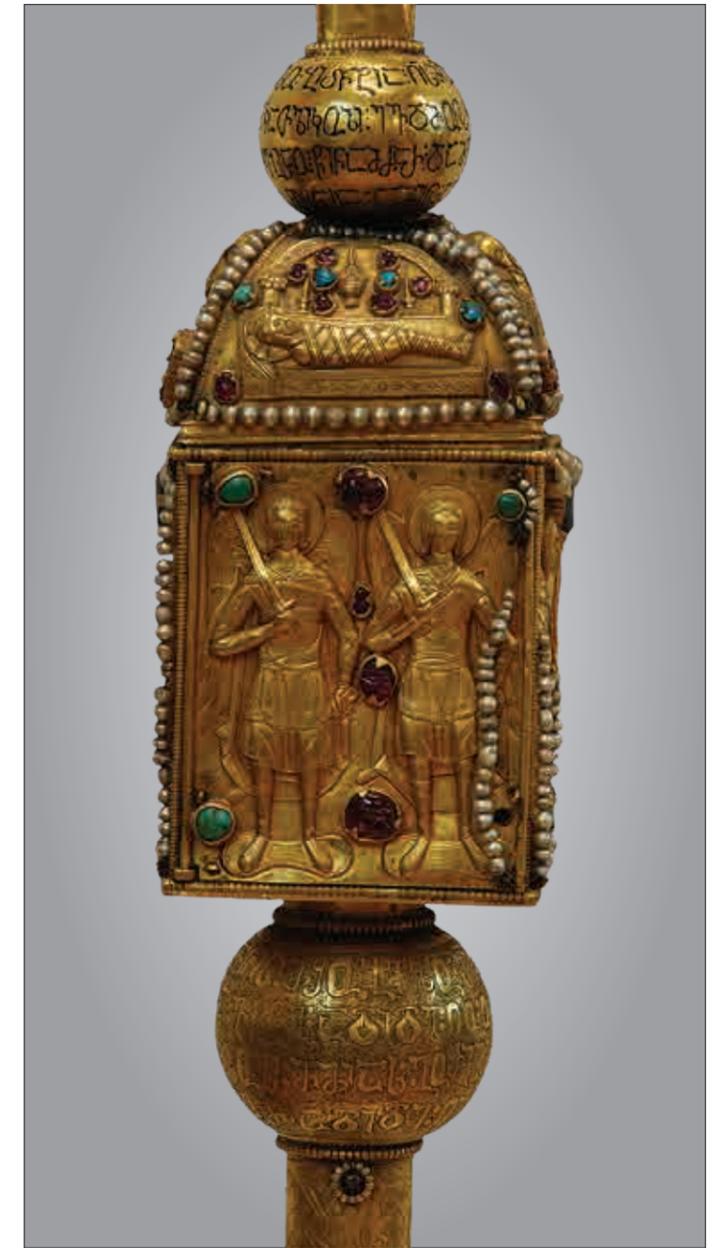
ХЫХЬТӘИ АКӘЫМПЫЛ АҘЫ – ЗҘАРАЛА АҘЬАР ЧАҘАЗ (ИРҘШЗАЗ)
АҘСНЫ АКАТОЛИКОС ЕВДЕМОҘ ЧХЕТИЗЕ
АӘБАТӘИ АКӘЫМПЫЛ АҘЫ – БАТОНИШВИЛИ ВАХТАҘГ (+1545)
ГУРИЕЛИ МАМИА (+1534), ИАРА ИҘА ГУРИЕЛИ РОСТОМ (+1564)
ИАШЬҘАҘНЕИУА АКӘЫМПЫЛ АҘЫ – АХЬКАЗА МАМНЕИ ИҘХӘЫС
УЛУМПИЕИ РЫЗБАХӘ ХӘОУП.

ARCH-PRIEST CROSS WITH SIONI AND NODE. 40S OF XVI C. BICHVINTA. GOLD,
SILVER, PRECIOUS STONES, PEARL. TECHNIQUES: RELIEF WORKS ON METAL
SEALING HOLES; SETTING WITH GEMS. H-159 CM. CROSS 30X15 CM. (GNM. MFA.)

KTITORS' INSCRIPTIONS IN GEORGIAN ASOMTAVRULI SCRIPT REFER TO:
ON THE BACK SIDE OF THE CROSS –
KING OF KINGS OF IMERETI DAVID (1510-1524)
QUEEN MARTA; THEIR SON – KING OF KINGS GIORGI
MAMIA – GOVERNOR OF ODISHI (+1532)
QUEEN ELISABEDI; THEIR SON LEONI (+1572)

ON THE UPPER BALL – CATHLICOS OF APKHAZIA – EVDEMON CHKHETIDZE,
WHO FINANCED EMBOSING OF THE CROSS.
ON ANOTHER BALL – BATONISHVILI VAKHTANGI (+1545)
GURIELI MAMIA (+1564); HIS SON GURIELI ROSTOM (+1564)
ON THE NEXT ONE – GOLDSMITH MAMNE AND HIS WIFE ULUMPIA.

სანინამძვრო ჰვარი სიონითა და ბუნით
ფრაგმენტები (სამ. ხმ)

АХӘИ АСИОНИ ЗМОУ АУАХӘАМА АНАПХГАԳЫ ИԿԲАР
АФРАГМЕНТКӘА. (ҚАМ. АА.)

ARCH-PRIEST CROSS WITH SIONI AND NODE
FRAGMENTS. (GNM. MFA.)

ზურაბზე განაწილებულ
ვრცელ ქართულ
ასომთავრულ საქტიტორო
წარწერაში მოხსენიებულია
„ყოვლისა ჩრდილოეთისა და
აფხაზეთისა კათალიკოსი
ევდემონე ჩხეტიძე, ოდიშის
მთავარი დადიანი
მამია III (+1532) და
ძე მისი ლეონი (+1572)“

АБҢАҢ АҚЫРҒУА АСОМТАВРУЛИ
АЛА ИКАҢОУ АКТИТОРҒА
ҚӘҒЫРАҒЫ «АҒАДА ЗЕҒЫИ
АҢСНИ РКАТОЛИКОС ЕВДЕМОҢ
ЧХЕТИЗЕИ, ОДЫШЬТӘИ МҢАВАРИ
МАМИА ДАДИАНИИ (+1532)
ИҢА ЛЕОНИ (+1572)»
РЫЗБАХӘ ХӘОУП

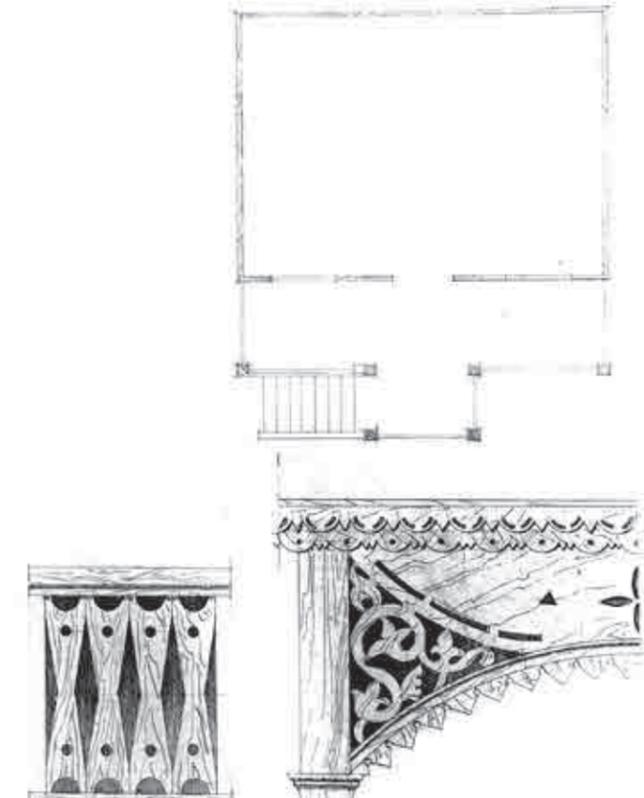
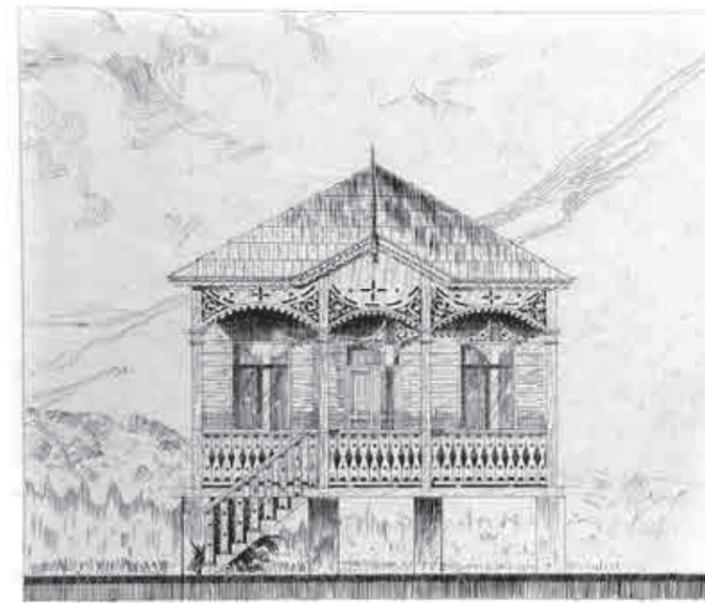
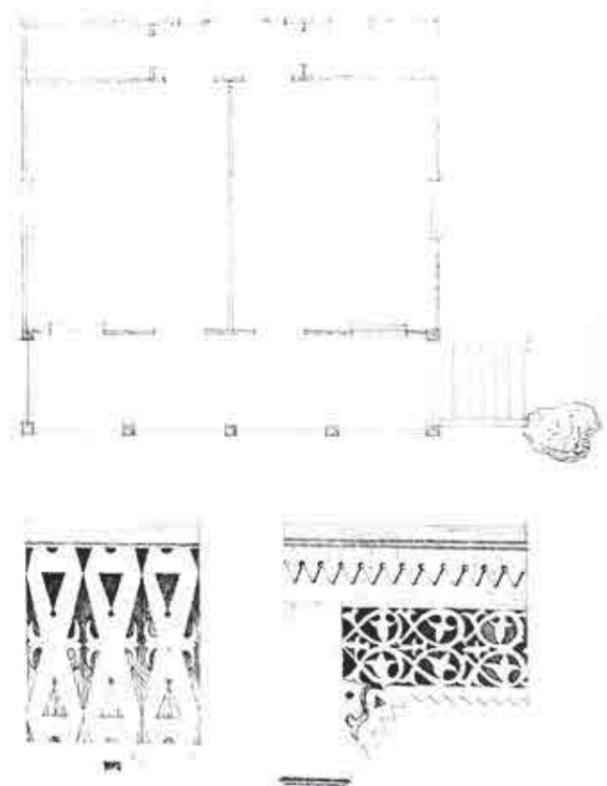
KTITORS' LONG INSCRIPTIONS
ON ITS BACK IN GEORGIAN
ASOMTAVRULI SCRIPT REFER TO:
"EVDEMON CHKHETIDZE,
CATHOLICOS OF WHOLE NORTH
AND ABKHAZIA, ODISHI GOVERNOR
DADIANI MAMIA III (+1532) AND
HIS SON LEON (+1572)"

ზიჟვიმეთის ღვთისმშობლის ხატი. 1568 წ. ოქრო, ვერცხლი, პატიოსანი თვლები, მარგალიტი
კვარცხანა, თიხვა, მოოჭვა. 40x32 სმ (სიმა. სმ)

АНЦА ИАН ПИЦУНДАТӘИ АНЫХА. 1568 Ш. АХЫ, АРАЗНЫ, ХӘЫ ЗМОУ АХАХӘҚӘА, АБЫРЛАШ
АТЕХНИКА: АРЕЛИЕФТӘ КӘАЛЦЫРА, АЗАҢРА, ХӘЫ ЗМОУ АХАХӘҚӘА РЫЛА АРҢШЗАРА 40X32 СМ. (ҚАМ. АА.)

ICON OF HOLY MOTHER IN BICHVINTA CATHEDRAL. 1568. GOLD, SILVER, PRECIOUS STONES, PEARL
TECHNIQUES: RELIEF WORKS ON METAL; SEALING HOLES; SETTING WITH GEMS. 40X32.5 CM. (GNM. MFA.)

სახლი ა. ხონსარიასი. სოფ. კოლხიდა
ნახაზი ვ. შეიქრიშვილისა. 1951 წ.
42X60 სმ (სამ. სმ)

A. ХОНЦАРИА ИАНЫ. КАЛГЪТА АҚЫҒА
В. ПЕИҚРИШВИЛИ ИҘАҒӘАНҘА. 1951
42X60 CM. (ҚАМ. АА.)

HOUSE OF A KHONTSARIA. VILLAGE KOLKHIDE
DRAWING BY V. PEIKRISHVILI. 1951
42X60 CM. (GNM. MFA.)

სახლი ა. ლოლუასი. სოფ. კოლხიდა
ნახაზი ვ. შეიქრიშვილისა. 1951 წ.
42X60 სმ (სამ. სმ)

A. ЛОЛУА ИАНЫ. КАЛГЪТА АҚЫҒА
В. ПЕИҚРИШВИЛИ ИҘАҒӘАНҘА. 1951
42X60 CM. (ҚАМ. АА.)

HOUSE OF A LOLUA. VILLAGE KOLKHIDE
DRAWING BY V. PEIKRISHVILI. 1951
42X60 CM. (GNM. MFA.)

აფხაზეთი და
აფხაზები

Аҧсны аҧсуааи

ABKHAZIA AND
ABKHAZIANS

აფხაზები
ფოტო მ. ერმაკოვისა
1870-1916 წწ.
(საგ. სსსრ)

АПСУАА
Д. ЕРМАКОВ
ИФОТОҒЫХЫМҒА
1870-1916 ШШ.
(ҚАМ. ҚА.)

ABKHAZIANS
PHOTO BY D. YERMAKOV
1870-1916
(GNM. MG.)

აფხაზი თავადი
ფოტო მ. ერმაკოვისა
1870-1916 წწ.
(საგ. სსსრ)

АПСУА ТАУАД
Д. ЕРМАКОВ
ИФОТОҒЫХЫМҒА
1870-1916 ШШ.
(ҚАМ. ҚА.)

ABKHAZIAN NOBLEMAN
PHOTO BY D. YERMAKOV
1870-1916
(GNM. MG.)

Абхазский Князь № 2

აფხაზები
ფოტო მ. ერმაკოვისა
1870-1916 წწ.
(სმ. სსრ)

АҢСУАА
Д. ЕРМАКОВ
ИФОТОҒЫХЫМҒА
1870-1916 ШШ.
(ҚАМ. ҚА.)

ABKHAZIANS
PHOTO BY D. YERMAKOV
1870-1916
(GNM. MG.)

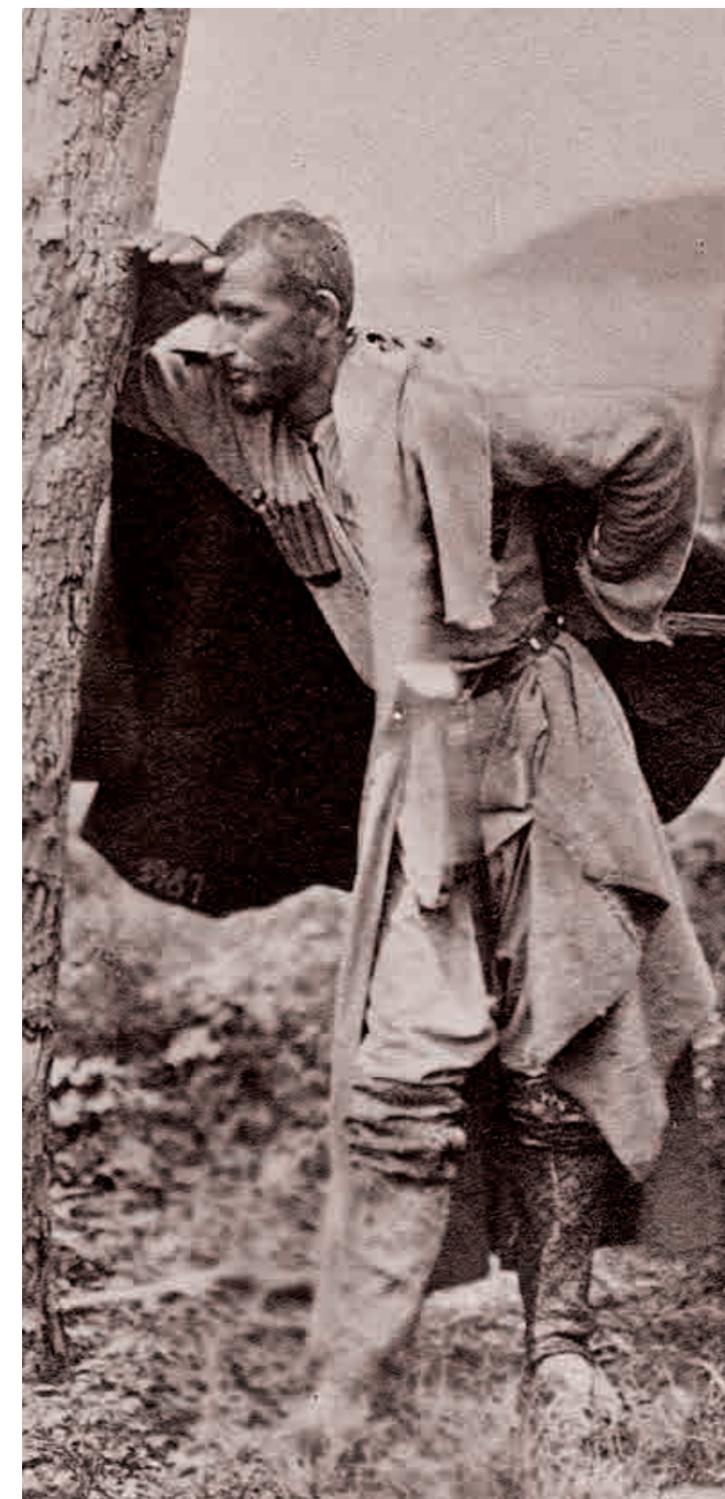
Abkhazians of the Caucasus

აფხაზები
ფოტო მ. ერმაკოვისა
1870-1916 წწ.
(სმ. სპ.მ)

აქსუა
Д. ЕРМАКОВ
ИФОТОҒЫХЫМҒА
1870-1916 ШШ.
(ҚАМ. ҚА.)

ABKHAZIANS
PHOTO BY D. YERMAKOV
1870-1916
(GNM. MG.)

აფხაზი თავადი ქალი
ფოტო დ. ერმაკოვისა
1870-1916 წწ. (სამ. სსრბ)

АПСУА ТҲАУАД
Д. ЕРМАКОВ ИФОТОҲЫХИМҲА
1870-1916 ШШ. (ҚАМ. ҚА.)

ABKHAZIAN NOBLEWOMAN
PHOTO BY D. YERMAKOV
1870-1916. (GNM. MG.)

აფხაზი თავადი
ფოტო დ. ერმაკოვისა
1870-1916 წწ. (სამ. სსრბ)

АПСУА ТҲАУАД
Д. ЕРМАКОВ ИФОТОҲЫХИМҲА
1870-1916 ШШ. (ҚАМ. ҚА.)

ABKHAZIAN NOBLEMAN
PHOTO BY D. YERMAKOV
1870-1916. (GNM. MG.)

აფხაზი თავადი ქალი
ფოტო დ. ერმაკოვისა
1870-1916 წწ. (სამ. სსრბ)

АПСУА ТҲАУАД ПҲӘЫС
Д. ЕРМАКОВ ИФОТОҲЫХИМҲА
1870-1916 ШШ. (ҚАМ. ҚА.)

ABKHAZIAN NOBLEWOMAN
PHOTO BY D. YERMAKOV
1870-1916. (GNM. MG.)

აფხაზი თავადი
ფოტო დ. ერმაკოვისა
1870-1916 წწ. (სამ. სსრბ)

АПСУА ТҲАУАД
Д. ЕРМАКОВ ИФОТОҲЫХИМҲА
1870-1916 ШШ. (ҚАМ. ҚА.)

ABKHAZIAN NOBLEMAN
PHOTO BY D. YERMAKOV
1870-1916. (GNM. MG.)

მისანი ზიჩი
გიორგი მიხეილის ძე
შერვაშიძის პორტრეტი
ტილო, შეფარდებული
ფოტო. ზეთი
58X41.5 სმ (სვმ. სმ)

МИХАИ ЗИЧ
ГЪАРГЪ МИХЕИЛ ИՓԱ
ШЕРВАШИЗЕ ИПАРТРЕՄ
АШ, АХӘШАШӘЫГА
58X41.5 CM. (ҚАМ. АА.)

MIHÁLY ZICHY
PORTRAIT OF GIORGI
SHERVASHIDZE
CANVAS, COLORED FOTO, OIL
58X41.5 CM. (GNM. MFA.)

კონსტანტინე (კონია) მიხეილის ძე შერვაშიძე
(მარჯვნიდან მეოთხე). უცნობი ფოტოგრაფი
XIX ს-ის II ნახევარი (სვმ. სპმ.მ)

КОНСТАНТИН (КОЦИА) МИХЕИЛ ИՓԱ ШЕРВАШИЗЕ
(АРԴԵԱՐԱԽԵՏԸ ԱՓՏԻԲԱՏԻ). ИДЫРЫМ АФОТОՄԻԿԻ
XIX АШӘ. II АЗБЖА. (ҚАМ. ҚА.)

KONSTANTINE (KOTSIA) SON OF MIKHEIL SHERVASHIDZE
(FOURTH FROM THE RIGHT) UNKNOWN PHOTOGRAPHER
II HALF OF THE XIX C. (GNM. MG.)

გიორგი დიმიტრის ძე შერვაშიძე (მარცხნიდან
პირველი). უცნობი ფოტოგრაფი
XIX ს-ის II ნახევარი (სვმ. სპმ.მ)

ГЪАРГЪ ДМИТРИ ИՓԱ ШЕРВАШИЗЕ (АРМАРАНՏԸ АКТԻ)
ИДЫРЫМ АФОТОՄԻԿԻ. ИДЫРЫМ АФОТОՄԻԿԻ
XIX АШӘ. II АЗБЖА. (ҚАМ. ҚА.)

GIORGI SON OF DIMITRY SHERVASHIDZE
(FIRST FROM THE LEFT) UNKNOWN PHOTOGRAPHER
II HALF OF THE XIX C. (GNM. MG.)

კონსტანტინე (კონია) მიხეილის ძე შერვაშიძე
უცნობი ფოტოგრაფი
XIX ს-ის II ნახევარი (სვმ. სპმ.მ)

КОНСТАНТИН (КОЦИА) МИХЕИЛ ИՓԱ ШЕРВАШИЗЕ
ИДЫРЫМ АФОТОՄԻԿԻ
XIX АШӘ. II АЗБЖА. (ҚАМ. ҚА.)

KONSTANTINE (KOTSIA) SON OF MIKHEIL SHERVASHIDZE
UNKNOWN PHOTOGRAPHER
II HALF OF THE XIX C. (GNM. MG.)

მადლობას ვუხდით საქართველოს ეროვნული მუზეუმის გენერალურ დირექტორს, ბატონ დავით ლორთქიფანიძეს

გენერალური დირექტორის მოადგილეებს – ბატონ მიხეილ წერეთელსა და ქალბატონ დარეჯან კაჭარავას

შალვა ამირანაშვილის სახელობის ხელოვნების მუზეუმისა და დიმიტრი შევარდნაძის სახელობის ეროვნული გალერეის მმართველს, ქალბატონ ეკატერინე კიკნაძეს

მადლობა კატალოგის მომზადებისას გაწეული დახმარებისთვის საქართველოს ეროვნული მუზეუმის კურატორებს:

გიორგი გაგოშიძეს, ნინო გედევანიშვილს, ნანა გოგიბერიძეს, ნინო დათუნაშვილს, ჭელენე კავლელაშვილს, მარინე კეცხოველს, ჭგონა ლომთაძეს, ქეთევან რამიშვილს, ერეკლე ქორიძეს, ჭეთერ შელიას, მედეა შეროზიას, ნინო ჩიხლაძეს, ნინო ჩხარტიშვილს, ნინო ცინცაძეს, მანანა წერეთელს, ნინო ხუნდაძეს, ქეთევან ჯავახიშვილს, მინდია ჯალაბაძეს

კურატორის თანაშემწეებს – გვანცა ბერძენიშვილსა და დავით ნიორაძეს

ფოტოგრაფებს – ბესო მაცაბერიძესა და შალვა ლეჟავას. დიზაინერ ირაკლი ხუციშვილს

Итабуп хәа расхәарц сҭахуп Қыртәыла Амилатә музеи адиректор хада, ихацкы Давид Лортқипанизе

Адиректор хада ихацыҭуаа – ихацкы Михаил Церетелии лхацкы Дареҭьан Качаравеи

Шьалуа Амиранашьвили ихьз зху Аҭазара амузеи, Дмитри Шевардназе ихьз зху Амилатә галереиеи рнапхгады лхацкы Екатерина Кыкьназе

Акаталог аиқәыршәараҭы итабуп хәа расхәоит Қыртәыла Амилатә музеи ахылаҭшыҭцәа: Гиорги Гагошьизе, Нино Гедеванишъвили, Нане Гогиберизе, Нино Датунашъвили, †Елена Кавлелишъвили, Марина Қецховели, †Гоча Ломтәзе, Қетеван Рамишъвили, Ерекле Қоризе, †Етер Шьелиа, Медеиа Шьерозиа, Нино Чихлазе, Нино Чхартишъвили,

Нино Цинцазе, Манана Церетели, Нино Хундазе, Қетеван Ыъавахишъвили, Миндиа Ыъалабазе

Ахылаҭшыҭ ицхырааҭцәа – Гванца Берзенишъвили и Давид Ниоразеи

Афотоҭыхыҭцәа – Бесо Мацаберизеи Шьалуа Лежавеи. Адизаинер – Иракли Хуцишъвили

My sincere gratitude to Mr. David Lordkipanidze, the Director General of the Georgian National Museum

Deputy Directors – Mr. Micheil Tsereteli and Ms. Darejan Kacharava

Ms. Ekaterine Kiknadze, Head of Dimitry Shevardnadze National Gallery and Shalva Amiranashvili Museum of Fine Arts

My thanks and appreciation to the National Museum curators for their assistance in preparation of the Catalogue: Giorgi Gagoshidze, Nino Gedevanishvili, Nana Gogiberidze, Nino Datunashvili, †Elene Kavlelashvili, Marine Ketskhoveli, †Gocha Lomtadze, Ketevan Ramishvili, Erekle Koridze, †Eter Shelia, Medea Sherozia, Nino Chikhladze, Nino Chkhartishvili, Nino Tsintsadze,

Manana Tsereteli, Nino Khundadze, Ketevan Javakhishvili, Mindia Jalabadze

Assistants to the curators – Gvantsa Berdzenishvili and David Nioradze

Photographers – Beso Matsaberidze and Shalva Lezhava. Designer – Irakli Khutsishvili

ISBN 978-9941-9681-0-5

9 789941 968105

